

## © TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

### A népességnek foglalkozás szerint való megoszlása és a nagyipari s kereskedelmi vállalatok.

*Répartition de la population par profession. Les établissements de commerce et de grande industrie.*

*Résumé.* Ces jours-ci venait de paraître le tome 71 de la nouvelle série des publications de l'Office central royal de statistique de Hongrie. Ce tome contient, d'après les résultats du dénombrement de la population de 1920, la répartition de la population par profession, et fait connaître certaines données importantes des établissements de mine, de hauts-fourneaux, d'industrie, de commerce et de crédit employant plus de 20 aides.

Par suite du morcellement de la Hongrie, nous avons perdu plus des deux tiers de notre population agricole et plus de la moitié de notre population s'occupant de mouvement d'industrie, (extraction minière, industrie, commerce, crédit et communications). Tandis que depuis 1910, dans le territoire actuel de la Hongrie la proportion de la population agricole a — malgré son accroissement en nombre absolu — légèrement diminué, (0.2%), le nombre de la population vivant du mouvement d'industrie détaillé plus haut s'est accru exactement dans la même proportion. Il faut ajouter cependant que dans les différentes catégories de profession du mouvement d'industrie, cet accroissement n'était pas harmonieux, car la population industrielle proprement dite n'y participa pas, et diminua même de 1%.

La diminution, au profit de l'agriculture, du nombre de la population du mouvement de l'industrie ressort particulièrement de ce fait qu'entre 1900 et 1910, de l'accroissement effectif de la population totale de la Hongrie ancienne, il ne revenait que 17.8% à l'agriculture et 71.3% au mouvement de l'industrie, tandis que dans le territoire actuel du pays, de l'accroissement effectif, soit de 373.172 unités, de l'ensemble de la population, il revenait, entre 1910 et 1920, 51.5% à l'agriculture et seulement 47.7% au mouvement de l'industrie. En ce qui concerne les moindres catégories de profession, on voit un accroissement notable pour la défense nationale. Le nombre et la proportion du personnel des services publics, des retraités, des personnes appartenant à la catégorie des professions libérales etc. se sont également accrus. Par contre, on relève une diminution pour les journaliers employés dans les diffé-

rentes branches de profession, ainsi que pour les domestiques, les autres catégories de profession et les personnes de profession inconnue.

A napokban hagyta el a sajtót a m. kir. központi statisztikai hivatal kiadványai új sorozatának 71. számú kötete, mely az 1920. évi népszámlálás eredményei alapján a népesség foglalkozás szerint való összetételét tartalmazza, és kiterjed azonkívül a 20-nál több segédet alkalmazó bányaipar, kereskedelmi és hitelvállalatok egyes fontosabb adatainak ismertetésére is.

A feldolgozás bonyolult munkálatai csak lassú ütemben haladhattak előre a szűkre szabott költségvetési keretek között alkalmazható minimális munkáslétszám teljesítménye mellett. Hozzájárult még ehhez, hogy a munkálatokat több ízben félbe is kellett szakítani, hogy az alkalmazottakkal a gyakorlati élet megkívánta oly sürgős összeállítások készítenek, melyeken fontos kormányintézkedések alapultak. Ezek az akadályok természetesen a kötet megjelenését késleltették. Az adatok közlésében is kényszerültünk bizonyos takarékosagra törekedni. Ezzel szemben módját ejtettük annak, hogy a kevésbé terjedelmes helyet elfoglaló azon új táblát illesszük be a közleménybe, mely 45 város és nagyközség népességének a főfoglalkozási ágazatokban való megoszlását kerületek szerint is részletezi.

A népesség foglalkozás szerint való megoszlásáról a legutóbbi népszámlálás időpontjában rögzített adatok gyakorlati célokra való felhasználásánál nagyobb óvatosság szükséges, mint amilyen az ezelőtti évtizedek normális viszonyai között megtartott népszámlálási eredmények alapján követendő volt, mert az 1920. esztendőben a megcsonkított ország népességének foglalkozás szerint való összetétele még sok ágazatban magán viseli a közelmúlt katasztrofális események folytán származó rendellenesség bélyegét. A mai terület 1910. évi adataival való összehasonlítás sem nyújthat elég szilárd támpontot az eligazodásra, mert e területen az 1920-at megelőző pár évben a megmaradt és elszakadt országrészek népességének a normális mér-

téktől nagy arányban eltérő elkeveredése ment végbe.

Ezek előrebocsátása után a népesség foglalkozási megoszlásáról a közlemény szöveges ismertetése alapján adunk általános tájé-

koztatást. A keresőket és eltartottakat mindenütt összefoglalva a következőképen oszlott meg a népesség 1910-ben a Magyarbirodalom területén és abból a mai területen, továbbá 1920-ban a foglalkozási főosztályok között:

Foglalkozások főosztályai <i>Principaux groupes de professions</i>	E n 1910-b e n				E n 1920-b a n	
	a Magyarbirodalomban <i>dans le Roy. de Hongrie</i>		a mai területen — <i>dans le territoire actuel</i>			
	abszolút szám <i>en nombres absolus</i>	%	abszolút szám <i>en nombres absolus</i>	%	abszolút szám <i>en nombres absolus</i>	%
Őstermelés — <i>Production du sol</i> . . . . .	13,465.653	64·5	4,256.172	56·0	4,449.105	55·8
Bányászat, ipar és forgalom — <i>Extraction minière, métallurgie, industrie, commerce, établissements de crédit, communications</i>	4,928.230	23·6	2,274.898	29·9	2,402.799	30·1
Közszolgálat és szabadfoglalkozás — <i>Services publics et professions libérales</i> . . . . .	686.641	3·3	303.445	4·0	372.165	4·7
Véderő — <i>Défense nationale</i> . . . . .	186.804	0·8	63.164	0·8	124.600	1·6
K. m. n. napszámos — <i>Journaliers employés dans différentes branches de profession</i>	501.370	2·4	178.015	2·4	97.469	1·2
Nyugdíjas, járadékos, tőkés — <i>Retraités, rentiers, capitalistes</i> . . . . .	350.696	1·7	145.510	1·9	196.825	2·4
Egyéb és ismeretlen — <i>Autres et inconnus</i>	355.947	1·7	170.788	2·2	161.719	2·0
Házi cselédek — <i>Domestiques</i> . . . . .	431.146	2·0	214.979	2·8	175.461	2·2
Összesen — <i>Au total</i> . . . . .	20,886.487	100·0	7,606.971	100·0	7,980.143	100·0

Őstermelő népességünknek több mint kétharmada, iparforgalmi foglalkozású népességünknek több mint a fele veszett oda az ország szétdarabolása következtében. A mai területen 1910 óta az őstermeléssel foglalkozó népesség aránya — abszolút számban történt emelkedésük ellenére — igen csekély mértékben, 0·2%-kal megcsappant, ellenben pontosan ugyanilyen arányú szaporodást látunk az iparforgalom körébe tartozó foglalkozásúaknál. Már itt is meg kell azonban jelezni, hogy ez a szaporodás az iparforgalmi népesség által űzött foglalkozási ágazatokban nem volt egyenletes, mert ebből a szaporodásból a tulajdonképeni ipari népesség nem is részesült, sőt 1%-os fogyás jelentkezik e foglalkozást űzők soraiban. Az iparforgalmi foglalkozásúaknak az őstermelés javára történt hanyatlását szembevetően fejezi ki az, hogy a Magyarbirodalomban 1900-ról 1910-re az össznépesség tényleges szaporodásából az őstermelésre csak 17·8%, az iparforgalomra ellenben 71·3% esett, míg a mai területen 1910-ről 1920-ra az összes népesség 373.172 főnyi tényleges szaporodásából már 51·5% esett az őstermelésre és csak 47·7% az iparforgalomra.

A többi kisebb foglalkozási ágak közül rendkívül nagymérvű szaporodás mutatkozik a véderőnél. Megnövekedett még a közszolgálat és szabadfoglalkozást űzők, továbbá nyugdíjasok stb. száma és aránya. Foglalkozást látunk

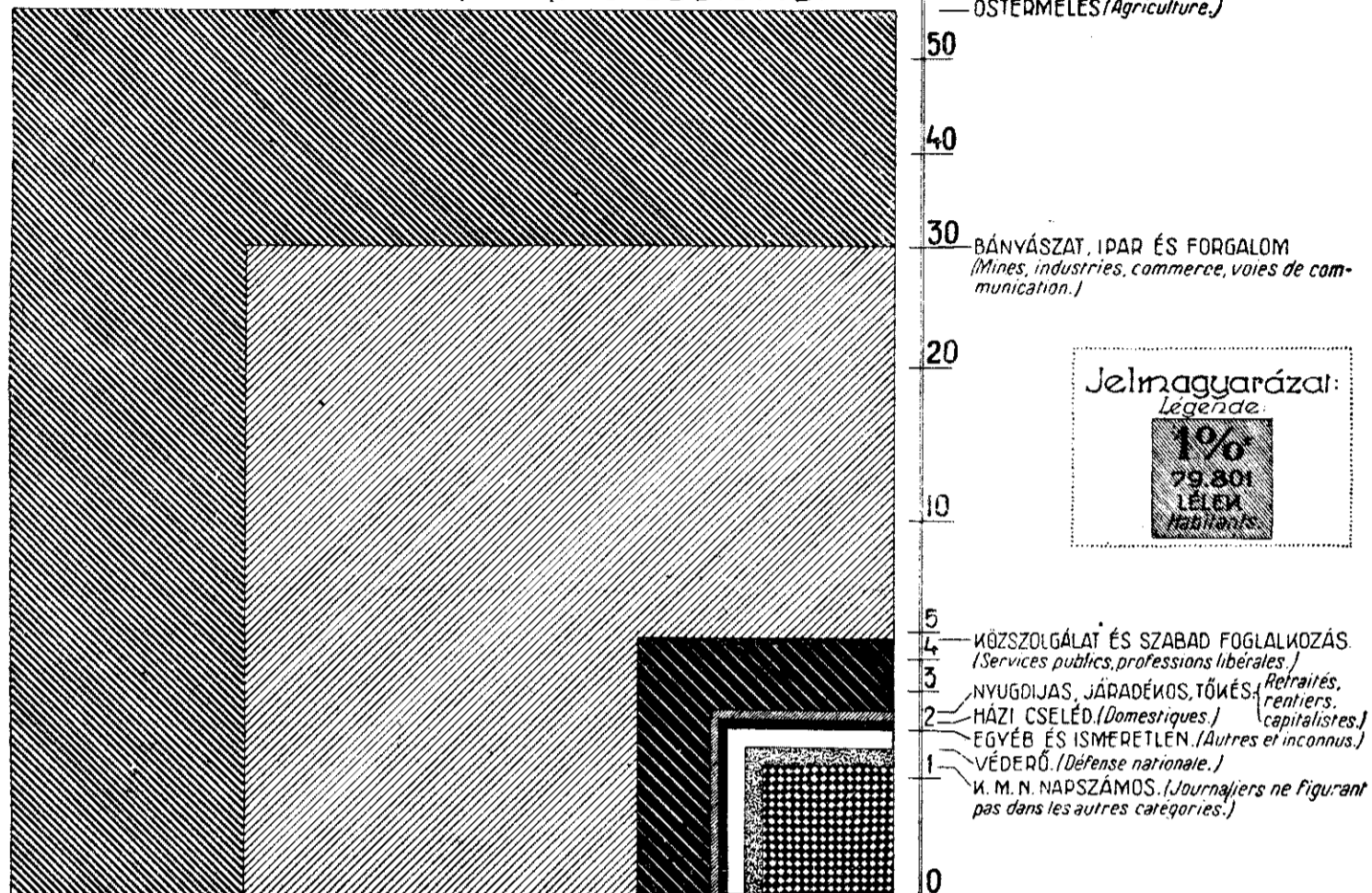
ezzel szemben a k. m. n. napszámosoknál, házicselédéknél és az egyéb és ismeretlen foglalkozásúaknál.

Az őstermelés aránya a vármegyékben változatlanul 66·2%, az országos aránya, mely a mai területen már 1910-ben is csak 56% volt, 55·8%-ra szállott alá 1920-ban.

A városok közül a 100.000 kat. holdat meghaladó kiterjedésű négy törvényhatósági jogú városban legnagyobb az őstermelés aránya és közülük kettőben, Hódmezővásárhelyen (63·3%) és Kecskeméten (59·7%) a város lakosságának abszolút többségét is alkotják. Szegeden, ahol még 1890-ben az őstermelő népesség a város lakosságának majdnem felét tette és még 1910-ben is relatív többségben volt, 1920-ban már 36·1%-os arányával kisebbségbe került az iparforgalmi lakosság aránya mögé. Kecskeméten találjuk az összes törvényhatósági jogú városok között az őstermelő népesség arányának a legnagyobb növekedését, amit azzal magyarázhatunk, hogy e város népességének több, mint a fele külterületi lakos. Az őstermeléssel foglalkozók a 10%-ot még Baja és Sopron törvényhatósági jogú városokban haladják túl. A vármegyei törvényhatóságok közül 9-ben a lakosság több mint háromnegyed része őstermelő, Bács-Bodrogon 82·2, Győr és Biharban 79·8, Beregben 79·6, Szatmárban 79·5, Torontálban 78·5, Aradban 77·8, Fejérben 75·9 és Hajduban 75·7%. Legkisebb az őstermelők aránya

# A NÉPESSÉG MEGOSZLÁSA 1920-BAN FOGLALKOZÁS SZERINT.

Répartition de la population en 1920 par professions.



Lantos Irén

a nagy bányatelekkel bíró Esztergom vármegyében, 39·2% és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében, 51·4%.

Az iparforgalmi népesség e foglalkozási főcsoport egyes kategóriái között a következőképpen oszlik meg:

Bányászat . . . . .	117.344	a népesség	1·5%-a
Ipar . . . . .	1.522.309	"	19·1 "
Kereskedelem . . . . .	407.020	"	5·1 "
Közlekedés . . . . .	356.126	"	4·4 "

Összesen: 2,402,799 a népesség 30·1%-a

A háború és az azt követő események az iparforgalmi népesség évtizedek óta következetesen nyomon kísérhető fokozatos fejlődésének legtöbb helyen útját szegték. 16 vármegyei törvényhatóságban csökkent meg az iparforgalmi népesség aránya és az egyetlen kis Ung megye kivételével mindenütt az őstermelő foglalkozás javára mutatkozik a visszaesés. Még a városi törvényhatóságok sem mentesültek az iparforgalmi népesség arányának visszafejlődése alól. Hét városi törvényhatóságban esett vissza az arány, azonban itt kevésbé az őstermelés, mint inkább a közszolgálat és véderő javára. Az általános visz-

szafejlődés ellenére hatalmas lendülettel tört a 65·7%-os arányával első helyen álló Budapest sarkába Pécs tj. város melynek lakosságából 65·6% üz iparforgalmi foglalkozást. Abszolút többségben van az iparforgalmi népesség még Győrött (62·3%), Miskolcon (61·9%), Baján (53·4%) és Komárom-Újvárosban (52·2%). A rendkívül nagy külterülettel bíró Hódmezővásárhely és Kecskemét kivételével a többi városi törvényhatóságban is relatív többségben vannak az iparforgalom körében foglalkozók. A vármegyék közül csak egyben, a kis Esztergomban van 45·1%-os arányukkal relatív többségük. 30%-on felüli arányban vannak még Komárom, Pest és Nógrád vármegyékben, tehát a főváros környékén és a szénbányavidékeken, továbbá Borsod vármegyében, ahol a diósgyőri ipartelepek, valamint szintén a szénbányák munkáslétszáma van magas arányukra kedvező befolyással.

A bányászattal foglalkozók aránya hatalmasan megnövekedett a nagyobb széntelepeket magukban foglaló vármegyékben. Szén-szükségletünknek külföldről való ellátása ugyanis szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközött, erdélyrészi széntelepeinktől el vol-

tunk vágva, ennél fogva a megmaradt hazai szénbányák intenzívebb kiaknázása vált szükségessé, ami a szénbányavidékeken a bányászattal foglalkozók számának és arányának erős növekvésében jut kifejezésre. Így Esztergom vármegyében 11·0%-ról 22·0%-ra, Komárom vármegyében 17·7%-ról 21·6%-ra, Nógrád vármegyében 10·5%-ról 13·6%-ra, Baranya vármegyében 3·5%-ról 4·6%-ra, Borsod vármegyében 7·1%-ról 8·4%-ra és Pécssett 7·5%-ról 10·0%-ra emelkedett a bányászattal foglalkozók aránya. A kisebb jelentőségű széntelepeken, különösen Sopron tj. városban (Brennberg-bánya) csekély mértékben fogyott a bányászattal foglalkozók száma és aránya.

Az iparral foglalkozó népesség aránya minden városi törvényhatóságban csökkent és csak egy helyütt, Hódmezővásárhely tj. városban stagnál. Mindössze 8 vármegyei törvényhatóságban, úgymint Csongrád, Arad, Békés, Pest, Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Fejér és Somogy vármegyékben tapasztalható az 1910. évben volt arány némi emelkedése. Az iparral foglalkozó népesség abszolút számbeli gyarapodása leginkább Tisza balpartjából, a Tisza-Maros szögéből, továbbá Pest, Jász és Csongrád vármegyékből álló összefüggő országtérületen (kivéve Szatmárt és Torontált), továbbá a Duna jobbpartján Vas és Zala megyékben tapasztalható. A legnagyobb arányú csökkenés az iparral foglalkozók számában Esztergom vármegyében mutatkozik, azonban míg általában az iparral foglalkozók számának megfogyatkozása az őstermelés javára esik, addig a bányavidékeken, Esztergom Komárom és Nógrád vármegyékben az iparforgalom egy másik kategóriája, a bányászat szívta föl az ipari népességben beállott megfogyatkozást, A városok közül most is, mint 1910-ben. Győrnek van aránylag a legnagyobb ipari népessége (44·4%); 30%-ot meghaladó arányban iparos népességgel bíró városaink még Budapesten kívül Miskolc, Baja, Pécs és Székesfehérvár. A vármegyék közül Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye áll első helyen 24·9%-os arányával, 20%-on felül még csak Moson vármegyében (20·6%) és Hont vármegyében (20%) találunk iparos népességet.

A kereskedelem- és hitellel foglalkozó népesség számában és arányában mutatkozik némi emelkedés, azonban ebből leginkább csak a tj. városok részesedtek, Komárom-Újváros és Győr kivételével, továbbá legkivált azok a vármegyék, melyekben az ipari népesség között is tapasztalható volt számbeli szaporodás. Legnagyobb a kereskedelemmel foglalkozók száma és számbeli növe-

kedése Pest vármegyében. 10%-on felül van a kereskedelem és hitellel foglalkozók aránya Budapesten kívül Miskolc, Baja és Pécs városokban, utóbbi helyen látjuk a legnagyobb arányú szaporodásukat is. Legnagyobb arányú megfogyatkozásukat Komárom-Újváros tj. városban találjuk, ami természetes következménye annak, hogy e városnak csak külterületi része maradt meg a mi kezünkben.

A közlekedéssel foglalkozók úgy számban, mint arányban három városi és négy vármegyei törvényhatóság kivételével mindenütt megsaporodtak. Számbeli növekedésük legnagyobb Pest vármegyében és pedig a fővárost környező helységeken, ahol a vasúti alkalmazottak nagy tömegekben laknak, miután a megélhetési és lakhatási viszonyok ott kedvezőbbek, mint a fővárosban. Csökkent a közlekedéssel foglalkozók aránya Kecskemét tj. városban, valamint Sopron, Esztergom, Csongrád és Arad vármegyékben.

A közszolgálat és szabadfoglalkozásúak a kultúrközpontokban, vagyis a városokban helyezkednek el természetesen a legnagyobb arányban, és jelenlétük, számbeli és percentuális térfoglalásuk a város szellemi és kulturális fejlődésének legfőbb kifejezője. Legkimagaslóbb arányban vannak e foglalkozásúak Budapesten kívül Sopron tj. városban, ahol 12·6%-os arányukkal az 1910. évi Magyarbirodalom e tekintetben első városának, Kolozsvárnak az arányát is túlhaladták. Nagy mértékben járult hozzá e magas arány eléréséhez, hogy a selmecebányai erdészeti és bányászati főiskola Sopronban nyert elhelyezést. 10%-on felüli arányban még csak Győrben vannak közszolgálati és szabadfoglalkozásúak, a 9%-ot azonban már Székesfehérvárott, Debrecenben és Pécssett is meghaladják. Meg kell még jegyeznünk, hogy a közszolgálati és szabadfoglalkozásúak számának és arányának általános emelkedése nem tisztán normális folytatása a 10 év előtti folyamatnak, hanem ezen felül a megszállott területekről menekült és kiutasított intelligenciának a mai országtérületre való kényszerű betódulása is egyik oka megsaporodásuknak.

A véderőhöz tartozóknak úgy számbeli, mint percentuális emelkedése mutatkozik az összes törvényhatóságokban, kivéve Pécs, Sopron és Baja tj. városokat. A véderőhöz tartozóknak az itt kimutatott adatokból látható hatalmas aránylagos emelkedése azonban nem fedti teljesen a tényleges állapotot s a véderő 1920. évi létszáma, amelyben különben is aránytalanul sok az eltartott, mindenesetre messze túlhaladja a mai létszámot, mely az azóta érvényre jutott

trianoni békeszerződéssel tudvalevőleg 35.000 főben van megszabva. A háborúban a véderő úgyszólván minden épkezléb férfit elvont előbbi foglalkozásától, ezeknek nagy része a leszerelés után sem tudott a régi foglalkozásába vissza-illeszkedni, sem új foglalkozást szerezni és 1920-ban, a népszámlálás időpontjában számosan voltak még, akik részben egyéb foglalkozás híján, részben pedig azon hiszemből, hogy mint az akkor felállított karhatalmi keretek tagjai, még mindig a véderőhöz tartoznak, a véderőt jelölték meg főfoglalkozásul. Hogy ezekben az adatokban azonban mennyire nem csupán csak a tulajdonképeni véderőhöz tartozók foglaltatnak, kitűnik abból is, hogy míg 1910-ben a Magyarbirodalomban a véderő tagjainál alig 15% volt az eltartottak aránya, addig 1920-ban a véderő tagjainak 29,3 %-a volt az eltartott, amiből kitetszik, hogy tulajdonképen katonának már nem minősíthető családos emberek nagy számban vallották tájékozatlanságból a háborúban betöltött, tehát a véderő körébe vágó előbbeni foglalkozásukat főfoglalkozásul.

*A k. m. n. napszamosok száma és aránya* Bács-Bodrog vármegye és Baja tj. város kivételével minden törvényhatóságban és pedig sok helyütt igen jelentékenyen megfogyott. Ez a fogyatkozás azonban leginkább annak tulajdonítható, hogy ezúttal még tökéletesebben igyekeztünk keresztülvinni a már 1910-ben is követett ama feldolgozási elvet, hogy ahol egyéb adatokból, különösen az alkalmazás milyenségéből nyilvánvalóan mezőgazdasági napszamos, vagy bánya-, iparvállalatnál alkalmazott napszamos jelent az egyszerű „napszamos” megjelölés, az illetőket a megfelelő foglalkozási főosztályokba osztottuk be, mert a való állapotnak ez felel meg.

Az 1910-ben még az egyéb és ismeretlen foglalkozásúak között szereplő *nyugdíjasokat, járadékosokat és tőkéseket, stb.* ezúttal itt is külön kiemeltük. Arányuk csak a városi törvényhatóságokban haladja meg az 5%-ot, Kecskeméten, Hódmezővásárhelyen, Szegeden és Budapesten azonban még ezt az arányt sem érik el. Túlnyomó részük nyugdíjas és aránybeli, valamint számbeli növekedésük ugyanazon okokra vezethető vissza, mint amelyeket a közszolgálati foglalkozásúak számbeli növekedésének magyarázatánál megjelöltünk.

*A házicselések száma és aránya* általában minden törvényhatóságban, a városi törvényhatóságokban pedig jelentékeny mérvben visszaesett. Szomorú bizonyága ez az intelligens társadalmi réteg általános elszegényedésének, mert hiszen többnyire ezekből kerültek ki a cselédtartók. Különösen a közszolgálati

és szabadfoglalkozásúaknál csappant meg erősen a házicselések száma, továbbá a közlekedéssel, valamint a kereskedelem és hitellel foglalkozóknál és a véderő tagjainál. Legkevésbé az őstermelőknél. Ez magyarázza, hogy éppen a városi törvényhatóságokban oly nagyarányú a visszaesés.

*Az egyéb és ismeretlen foglalkozásúak* között vidéken leginkább az úgynevezett eltartásosok, azután a gyermekmenhelyi eltartottak, a városokban a kórházi és egyéb közintézeti eltartottak, továbbá fegyintézetek, fogházak, stb. letartóztatottjai vannak. Az ismeretlen foglalkozásúak száma a lapok tökéletesebb kitöltése folytán mindinkább fogy. Arányuk Pécssett a legnagyobb (6,4%), aminek az a magyarázata, hogy Pécssett az 1920. évi december 31-iki állapot szerinti pótnépszámlálást csak 1921. novemberében lehetett végrehajtani a szerb megszállás miatt, ez időben pedig igen sokan eltávoztak már a városból olyanok, akik 1920 december 31-én még ott voltak, de már csak legfeljebb nevüket lehetett megállapítani, foglalkozásuk azonban már nem volt kipuhatolható.

Eddig a keresőket és eltartottakat együttesen tárgyaltuk, lássuk már most a keresők és eltartottak egymáshoz való viszonyát.

*A keresők és eltartottak* közötti arány nagy változást szenvedett úgy a Magyarbirodalom 1910. évi, mint a mai terület 1910. évi arányaival szemben. A keresők száma a napszamosok, házicselések kivételével, arányuk pedig a véderő és nyugdíjasokon kívül az összes főfoglalkozási ágazatokban megnövekedett. A keresők arányában beállott megnövekedésnek általános indokai elsősorban a háború alatt elmaradt születések folytán a keresetképtelen korú gyermekek számában beállott nagymérvű hiány, ami az eltartottaknak arányára apasztóan hatott, továbbá ugyancsak a háború és az azt követő nehéz idők folytán beállott ama kényszerítő gazdasági helyzet, mely sokakat hajtott kenyérkereső foglalkozás vállalásához olyanokat, kik azelőtt inkább az eltartottak között szerepeltek, s ha ily kényszerítő körülmények nem állottak volna elő, ma is az eltartottak sorában volnának.

A régi Magyarországon az őstermelésnél az eltartottaknak a keresőkhöz való aránya az 1900. évi 118-ról 140-re szökkent fel, a mai területen ez az arány 1910-ben 153 volt, 1920-ban a fent előadott általános és különös indokok következtében azonban már 109-re szállott alá. Az iparforgalomnál már jóval kisebb a csökkenés (136-ról 135-re), a közszolgálatnál már jelentékenyebb (140-ről 122-re),

## A népesség foglalkozási főosztályai 1920-ban. —

## A) A keresők és eltartottak megkülönböztetésével. —

Folyószám Numéro d'ordre	Országgrész, törvényhatóság	Összes népesség Population totale		Östermelés Production du sol		Bányászat, ipar és forg. — Mines, ind., voies de communications, etc.												
		kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	Bányászat és kohászat Mines, hauts fourneaux		Ipar Industrie		Kereskedelem és hitel Commerce et crédit		Közlekedés Voies de com- munications		Össze- sen Total				
						kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus		kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus
1	2	3		4		5		6		7		8		9				
<b>a) Duna jobb partja.</b>																		
1	Baranya vármegye ..	121.245	118.798	89.011	79.303	3.982	6.984	14.309	19.155	2.042	2.439	1.972	3.857	22.305				
	Pécs tjv. ....	22.642	24.914	1.424	1.274	1.954	2.799	8.572	8.354	2.240	2.494	1.674	3.115	14.440				
2	Fejér vármegye ..	98.271	124.927	75.961	93.369	34	48	10.301	16.414	1.458	2.120	1.902	4.795	13.695				
	Székesfehérvár tjv.	18.439	20.670	3.956	4.139	2	4	5.526	6.490	1.411	1.579	1.162	2.829	8.101				
3	Győr vármegye ..	41.711	49.257	33.803	38.830	4	1	3.726	5.380	424	615	796	1.939	4.950				
	Győr tjv. ....	23.954	26.082	1.030	1.086	2	5	9.857	12.351	2.165	2.724	1.273	2.809	13.297				
4	Komárom vármegye ..	45.966	59.006	25.318	27.745	7.679	15.026	6.105	8.779	749	997	1.011	2.209	15.544				
	Komárom-Újv. tjv.	2.766	3.197	364	444	1	6	678	812	66	94	440	1.013	1.185				
5	Moson vármegye ...	24.258	28.969	14.604	17.930	1	1	4.653	6.321	556	754	503	1.196	5.713				
6	Somogy " ..	176.817	191.669	131.868	135.340	3	8	21.222	28.970	3.569	4.563	3.384	7.430	28.178				
7	Sopron " ..	63.977	74.794	48.677	54.615	164	315	7.991	11.706	1.167	1.801	710	1.676	10.032				
	Sopron tjv. ....	17.052	18.196	2.617	2.587	557	1.036	4.483	5.042	1.487	1.796	874	1.817	7.401				
8	Tolna vármegye ...	129.361	133.751	95.105	89.982	695	1.308	14.892	20.711	2.822	4.053	2.685	6.345	21.094				
9	Vas " ..	123.641	144.169	78.821	86.035	12	16	19.124	26.529	3.741	5.286	3.845	9.654	26.722				
10	Veszprém " ..	109.251	123.303	72.345	81.240	957	1.853	14.942	19.561	2.530	3.474	1.916	4.281	20.345				
11	Zala " ..	170.728	176.237	127.918	124.206	7	9	17.601	23.777	3.886	4.824	3.124	7.688	24.618				
	Összesen ..	1,190.079	1,317.939	802.822	838.125	16.054	29.419	163.982	220.352	30.313	39.613	27.271	62.653	237.620				
<b>b) Duna bal partja.</b>																		
12	Esztergom vármegye	25.171	30.622	11.018	10.856	3.978	8.293	4.086	5.559	624	785	560	1.264	9.248				
13	Hont vármegye ...	12.882	14.287	8.533	7.840	13	38	2.215	3.219	237	334	393	886	2.858				
14	Nógrád " ..	77.178	99.885	48.048	53.798	8.246	15.812	8.510	14.008	1.459	2.333	1.593	4.042	19.808				
	Összesen ..	115.231	144.794	67.599	72.494	12.237	24.143	14.811	22.786	2.320	3.452	2.546	6.192	31.914				
<b>c) Duna-Tisza köze.</b>																		
15	Bács-Bodrog várm.	47.182	48.670	39.458	39.373	—	—	3.617	5.030	694	909	331	681	4.642				
	Baja tjv. ....	9.222	10.149	1.614	1.893	—	—	3.389	3.591	986	1.170	397	818	4.772				
16	Csongrád vármegye	65.564	76.788	46.982	55.071	5	3	8.598	10.642	1.716	2.135	705	1.603	11.024				
	Hódmezővásárh. tjv.	30.406	30.516	19.230	19.332	—	2	4.859	5.192	1.229	1.314	444	973	6.532				
	Szeged tjv. ...	59.580	59.529	21.405	21.528	2	5	14.142	12.773	4.079	4.038	3.125	6.245	21.348				
17	Heves vármegye ...	133.494	164.096	95.437	111.680	1.737	3.771	14.204	19.852	3.096	4.289	3.940	9.963	22.977				
18	Jász-N.-Szolnok vm.	173.314	213.911	120.044	143.319	20	62	22.027	31.031	4.511	6.586	4.557	10.678	31.115				
19	Pest-P.-S.-Kiskun vm.	526.082	635.243	286.603	310.678	2.003	4.588	122.916	166.455	22.131	29.433	22.824	50.284	169.874				
	Budapest székesföv.	489.546	439.450	5.202	6.554	713	963	187.864	178.964	82.859	85.182	31.824	41.576	303.260				
	Kecskemét tjv. ...	35.785	37.324	21.208	22.481	2	2	5.113	5.631	1.749	1.767	514	1.202	7.378				
	Összesen ..	1,570.175	1,715.676	657.183	731.909	4.482	9.396	386.729	439.161	123.050	136.823	68.661	124.023	582.922				
<b>d) Tisza jobb partja.</b>																		
20	Abauj-Torna várm.	39.811	46.006	30.047	33.482	9	27	3.542	5.220	876	1.278	617	1.583	5.044				
21	Bereg vármegye ...	12.718	12.547	10.319	9.786	—	—	956	1.279	219	423	89	200	1.264				
22	Borsod " ..	109.568	140.855	72.945	80.479	7.152	13.985	15.315	26.693	1.915	2.950	2.836	6.943	27.218				
	Miskolc tjv. ...	26.331	30.651	1.366	1.531	36	61	9.356	12.594	2.930	3.886	2.015	4.375	14.337				
23	Gömör és Kishont vm.	7.403	8.586	4.865	4.953	95	147	1.011	1.629	224	386	233	549	1.563				
24	Ung vármegye ..	694	703	523	503	—	—	39	71	10	12	19	54	68				
25	Zemplen vármegye	61.263	74.896	40.465	44.339	4	8	8.477	12.713	2.610	4.626	1.749	4.427	12.840				
	Összesen ..	257.788	314.244	160.530	175.073	7.296	14.228	38.696	60.199	8.784	13.561	7.558	18.131	62.334				
<b>e) Tisza bal partja.</b>																		
26	Békés vármegye ..	143.491	167.618	97.214	111.214	7	15	20.565	25.016	4.779	6.381	2.652	6.528	28.003				
27	Bihar " ..	75.224	85.837	60.769	67.785	1	—	5.864	8.451	1.400	2.214	908	2.174	8.173				
28	Hajdu " ..	76.756	91.564	59.778	67.602	8	17	6.577	9.814	1.914	3.261	1.228	3.219	9.727				
	Debrecen tjv. ...	46.933	56.253	11.550	14.198	11	8	13.603	16.855	3.611	4.732	3.108	6.522	20.333				
29	Szabolcs vármegye ..	147.801	185.882	109.012	132.211	2	14	15.881	22.917	4.515	8.440	2.407	6.000	22.805				
30	Szatmár " ..	51.079	58.340	41.366	45.620	—	—	4.415	5.962	1.029	1.870	427	1.060	5.871				
	Összesen ..	541.284	645.494	379.689	438.630	29	54	66.905	89.015	17.248	26.898	10.730	25.503	94.912				
<b>f) Tisza-Maros szöge.</b>																		
31	Arad vármegye ..	10.691	11.029	8.526	8.373	—	4	1.116	1.722	178	230	77	195	1.371				
32	Csanád vármegye ..	60.058	69.850	44.423	51.320	—	2	6.685	8.454	1.760	2.591	618	1.459	9.063				
33	Torontál " ..	7.408	8.403	5.916	6.492	—	—	733	963	83	116	146	363	962				
	Összesen ..	78.157	89.282	58.865	66.185	—	6	8.534	11.139	2.021	2.937	841	2.017	11.396				
<b>Magyarország össz.</b>		<b>3,752.714</b>	<b>4,227.429</b>	<b>2,126.688</b>	<b>2,322.416</b>	<b>40.098</b>	<b>77.246</b>	<b>679.657</b>	<b>842.652</b>	<b>183.736</b>	<b>223.284</b>	<b>117.607</b>	<b>238.519</b>	<b>1,021.098</b>				
Ebből: { Vármegvék		2,970.058	3,470.498	2,035.722	2,225.369	36.818	72.355	412.215	574.003	78.924	112.508	70.757	165.225	598.714				
{ Tj. városok		782.656	756.931	90.966	97.047	3.280	4.891	267.442	268.649	104.812	110.776	46.850	73.294	422.384				

## Groupes principaux de profession en 1920.

A) Avec la spécification de la population active et des habitants qu'une autre personne — ou d'autres personnes — font vivre.

Összesen Total	Közszolgálat és szabadfoglalkozások Services publics, professions libérales		Véderő Défense nationale		Napszámások k.m.n. — Journaliers employés dans différents branches de profession		Nyugdíjasok, tőkepénzesek stb. — Retraités, capitalistes etc.		Házi cselédek Domestiques		Egyéb és ismeretlen foglalkozásúak Autres et professions non connues		Parties du pays, comitats et municipales
	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	eltartott entretenus	kereső actifs	
9	10		11		12		13		14		15		16
32.435	2.121	2.752	535	174	1.043	741	3.614	1.896	2.120	394	496	1.103	a) Rive droite du Danube.
16.762	2.013	2.278	—	115	1.024	670	1.810	1.390	1.227	81	704	2.344	Comitat Baranya
23.377	1.866	2.634	673	496	664	638	1.926	1.854	2.983	1.133	503	1.426	Municipe Pécs
10.902	1.594	2.135	1.962	829	233	283	1.135	1.168	1.061	44	397	1.170	Comitat Fejér
7.935	750	918	376	175	124	115	527	538	1.008	245	173	501	Mun. Székesfehérv
17.889	2.168	2.859	3.168	785	456	486	1.290	1.476	1.989	93	556	1.408	Comitat Győr
27.011	1.031	1.404	1.047	556	317	256	875	722	1.390	323	444	989	Municipe Győr
1.925	156	201	777	310	27	21	131	242	114	20	12	34	Comitat Komárom
8.272	801	1.055	734	260	316	388	758	584	1.209	131	123	349	Mun. Komárom-Újv.
40.971	4.306	5.521	2.661	1.246	1.361	1.113	3.330	2.925	4.146	1.545	967	3.008	Comitat Moson
15.498	1.271	1.593	357	223	494	473	999	890	1.899	348	248	1.154	" Somogy
9.691	1.925	2.521	1.942	545	336	299	1.034	1.037	1.356	26	441	1.490	" Sopron
32.417	3.070	4.407	2.152	583	1.440	1.261	2.877	2.357	3.006	594	617	2.150	Municipe Sopron
41.485	4.425	5.657	3.236	1.285	1.199	1.415	3.213	3.327	4.921	835	1.104	4.130	Comitat Tolna
29.169	3.343	4.657	4.857	1.245	1.035	88	2.805	2.403	3.661	759	860	2.945	" Vas
36.298	4.073	5.522	3.932	1.032	1.270	1.188	3.045	2.976	4.842	870	1.030	4.145	" Veszprém
352.037	34.913	46.114	28.409	9.859	11.339	10.232	29.369	25.785	36.932	7.441	8.675	28.346	" Zala
													Total
15.901	1.023	1.361	1.737	573	284	294	816	821	812	139	233	677	b) Rive gauche du Danube.
4.477	407	512	225	190	256	122	178	199	277	47	148	900	Comitat Esztergom
36.195	2.270	3.227	1.772	726	846	841	1.799	2.223	1.987	685	648	2.190	" Hont
													" Nógrád
56.573	3.700	5.100	3.734	1.489	1.386	1.257	2.793	3.243	3.076	871	1.029	3.767	Total
6.620	757	1.102	183	110	519	411	772	369	724	121	127	564	c) Rég. entre le Dan. et la Tisza
5.579	535	740	—	10	919	815	568	423	567	36	247	653	Comitat Bács-Bodrog
14.383	1.739	2.420	479	297	1.862	1.961	1.077	1.115	2.034	254	367	1.287	Municipe Baja
7.481	1.105	1.522	549	175	718	527	767	687	1.201	69	304	723	Comitat Csongrád
23.061	3.644	4.688	4.255	2.161	2.409	2.025	2.597	2.455	2.745	113	1.177	3.498	Mun. Hódmezővás.
37.875	3.659	4.839	2.528	1.054	1.083	1.027	2.570	2.879	4.061	744	1.179	3.998	" Szeged
48.357	5.289	8.078	2.931	1.240	2.741	3.138	3.380	4.132	6.476	845	1.338	4.802	Comitat Heves
250.760	20.182	28.242	6.891	3.848	8.639	8.749	14.287	16.952	14.850	2.083	4.756	13.931	Com. Jász-N.-Szolnok
306.685	63.357	57.324	16.846	8.148	5.502	3.794	24.616	21.046	52.175	2.295	18.588	33.604	" Pest-P.-S.-Kisk.
8.602	1.862	2.810	2.213	508	401	344	754	802	1.549	101	420	1.676	Budapest (capitale)
709.403	102.129	111.765	36.875	17.551	24.793	22.791	51.388	50.860	86.382	6.661	28.503	64.736	Municipe Kecskemét
													Total
8.108	1.000	1.501	908	354	663	607	452	473	1.368	315	329	1.166	d) Rive droite de la Tisza.
1.902	277	458	445	128	47	53	70	56	257	47	39	117	Comitat Abauj-Torna
50.571	2.080	3.171	802	582	1.580	1.632	1.927	2.280	2.526	460	490	1.680	" Bereg
20.916	2.126	2.836	3.689	1.005	519	439	1.751	2.254	2.009	99	534	1.571	" Borsod
2.711	198	312	294	131	70	80	110	160	231	33	72	206	Municipe Miskolc
137	33	51	53	6	—	—	2	1	14	4	1	1	Com. Gömör et Kishent
21.774	2.293	3.710	977	526	738	785	1.266	1.524	2.238	401	446	1.837	Comitat Ung
													" Zemplén
106.119	8.007	12.039	7.168	2.732	3.617	3.596	5.578	6.748	8.643	1.359	1.911	6.578	Total
37.940	4.290	6.579	1.512	885	3.563	3.605	2.539	2.938	5.453	723	917	3.734	e) Rive gauche de la Tisza.
12.839	1.438	2.132	1.569	485	640	595	668	745	1.714	402	253	854	Comitat Békés
16.311	1.747	3.229	1.194	362	1.066	1.292	794	970	2.101	222	349	1.576	" Bihar
28.117	3.966	5.503	2.930	1.225	1.269	1.184	2.499	3.048	3.389	248	997	2.730	" Hajdu
37.371	4.349	7.271	3.003	948	1.415	1.523	1.709	2.034	4.595	1.060	913	3.464	Municipe Debrecen
8.892	1.119	1.810	675	333	306	383	464	446	1.104	319	174	537	Comitat Szabolcs
													" Szatmár
141.470	16.909	26.524	10.883	4.238	8.259	8.582	8.673	10.181	18.356	2.974	3.603	12.895	Total
2.151	194	258	121	42	21	34	112	65	319	41	27	65	f) Angle de la Tisza et du Maros
12.506	1.773	2.484	948	545	625	749	888	887	2.009	185	329	1.174	Comitat Arad
1.442	106	151	1	5	78	110	153	102	175	37	17	64	" Csanád
16.099	2.073	2.893	1.070	592	724	893	1.153	1.054	2.503	263	373	1.303	" Torontál
1.381.701	167.731	204.485	88.139	36.46	50.118	47.351	98.954	97.871	155.892	19.569	44.094	117.625	Hongrie entière
924.091	83.280	119.018	49.808	20.645	36.305	36.464	60.002	61.843	86.510	16.344	19.717	66.724	Dont: { Comitats
457.610	84.451	85.417	38.331	15.816	13.813	10.887	38.952	36.028	69.382	3.225	24.377	50.901	{ Municipales

## B) A keresők és eltartottak összefoglalásával (%-ban).

B) Avec la récapitulation de la population active et des habitants qu'une autre personne — ou d'autres personnes — font vivre (en %).

Folyószám - Numéro d'ordre	Országgrész, törvényhatóság	Östermelés Production du sol	Bányászat, ipar és forgalom Mines, industries, voies de communication					Közszolgálat és, szabad-foglalkozások — Services publics et prof. libérales	Védelem — Défense nationale	Napszámosok k. m. n. Journaliers employés dans diff. branches de profess.	Nyugdíjasok, tőkepenzsek stb. — Retraités, capitalistes etc.	Házi cselédek — Domestiques	Egyéb és ismeretlen foglalkozások — Autres et professions non connues	Parties du pays comitatals et municipales
			Bányászat és kohászat — Mines et hauts-fourneaux	Ipar Industrie	Kereskedelem és hitel-Commerce et crédit	Közlekedés Voies de communication	Összesen Total							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
<b>a) Duna jobbpartja</b>														
1	Baranya vármegye	70.1	4.6	13.9	1.9	2.4	22.8	2.0	0.3	0.7	2.3	1.1	0.7	a) Rive droite du Danube
	Pécs tjv.	5.7	10.0	35.5	10.0	10.1	65.6	9.0	0.2	3.6	6.7	2.8	6.4	Comitat Baranya Municipale Pécs
2	Fejér vármegye	75.9	0.0	12.0	1.6	3.0	16.6	2.0	0.5	0.6	1.7	1.8	0.9	Comitat Fejér
	Székesfehérvártjv.	20.7	0.0	30.8	7.6	10.2	48.6	9.5	7.2	1.3	5.9	2.8	4.0	Mun. Székesfehérv.
3	Győr vármegye	79.8	0.0	10.1	1.1	3.0	14.2	1.8	0.6	0.3	1.2	1.4	0.7	Comitat Győr
	Győr tjv.	4.2	0.0	44.4	9.8	8.1	62.3	10.1	7.9	1.9	5.5	4.2	3.9	Municipe Győr
4	Komárom vármegye	50.6	21.6	14.2	1.6	3.1	40.5	2.3	1.5	0.6	1.5	1.6	1.4	Comitat Komárom
	Komárom-Ujv. tjv.	13.5	0.1	25.0	2.7	24.4	52.2	6.0	18.2	0.8	6.3	2.2	0.8	Mun. Komárom-Ujv.
5	Moson vármegye	61.1	0.0	20.6	2.5	3.2	26.3	3.5	1.9	1.3	2.5	2.5	0.9	Comitat Moson
6	Somogy vármegye	72.5	0.0	13.6	2.2	2.9	18.7	2.7	1.1	0.7	1.7	1.5	1.1	" Somogy
7	Sopron vármegye	74.4	0.4	14.2	2.1	1.7	18.4	2.1	0.4	0.7	1.4	1.6	1.0	" Sopron
	Sopron tjv.	14.8	4.5	27.0	9.3	7.6	48.4	12.6	7.1	1.8	5.9	3.9	5.5	Municipe Sopron
8	Tolna vármegye	70.4	0.8	13.5	2.6	3.4	20.3	2.8	1.0	1.0	2.0	1.4	1.1	Comitat Tolna
9	Vas vármegye	61.5	0.0	17.1	3.4	5.0	25.5	3.8	1.7	1.0	2.4	2.1	2.0	" Vas
10	Veszprém vármegye	66.1	1.2	14.8	2.6	2.7	21.3	3.4	2.6	0.8	2.2	1.9	1.7	" Veszprém
11	Zala vármegye	72.7	0.0	11.9	2.5	3.1	17.5	2.8	1.4	0.7	1.7	1.7	1.5	" Zala
	Összesen	65.4	1.8	15.3	2.8	3.6	23.5	3.2	1.5	0.9	2.2	1.8	1.5	Total
<b>b) Duna balpartja</b>														
12	Esztergom vármegye	39.2	22.0	17.3	2.5	3.3	45.1	4.3	4.2	1.0	2.9	1.7	1.6	b) Rive gauche du Danube
13	Hont vármegye	60.3	0.2	20.0	2.1	4.7	27.0	3.4	1.5	1.4	1.4	1.2	3.8	Comitat Esztergom
14	Nógrád vármegye	57.5	13.6	12.7	2.1	3.2	31.6	3.1	1.4	1.0	2.3	1.5	1.6	" Hont
	Nógrád													" Nógrád
	Összesen	53.9	14.0	14.5	2.2	3.4	34.1	3.4	2.0	1.0	2.3	1.5	1.8	Total
<b>c) Duna-Tisza köze</b>														
15	Bács-Bodrog várm.	82.2	—	9.0	1.7	1.1	11.8	1.9	0.3	1.0	1.2	0.9	0.7	c) Rég. entre le Dan. - Tisza
	Baja tjv.	18.1	—	36.0	11.1	6.3	53.4	6.6	0.0	9.0	5.1	3.1	4.7	Com. Bács-Bodrog Municipale Baja
16	Csongrád vármegye	71.8	0.0	13.5	2.7	1.6	17.8	2.9	0.5	2.7	1.5	1.6	1.2	Comitat Csongrád
	Hódmezővás. tjv.	63.3	0.0	16.5	4.2	2.3	23.0	4.3	1.2	2.0	2.4	2.1	1.7	Mun. Hódmezővás.
	Szeged tjv.	36.1	0.0	22.6	6.8	7.9	37.3	7.0	5.4	3.7	4.2	2.4	3.9	" Szeged
17	Heves vármegye	69.6	1.9	11.4	2.5	4.7	20.5	2.9	1.2	0.7	1.8	1.6	1.7	Comitat Heves
18	Jász-N.-Szolnok vm.	68.0	0.0	13.7	2.9	3.9	20.5	3.5	1.1	1.5	1.9	1.9	1.6	" Jász-N.-Szolnok
19	Pest-P.-S.-Kisk. vm.	51.4	0.6	24.9	4.4	6.3	36.2	4.2	0.9	1.5	2.7	1.5	1.6	" Pest-P. S.-Kisk.
	Budapest székest.	1.3	0.2	39.5	18.1	7.9	65.7	13.0	2.7	1.0	4.9	5.8	5.6	Bpest székesföv.
	Kecskemét tjv.	59.7	0.0	14.7	4.8	2.4	21.9	6.4	3.7	1.0	2.1	2.3	2.9	Mun. Kecskemét
	Összesen	42.4	0.4	25.1	7.9	5.9	39.3	6.5	1.7	1.4	3.1	2.8	2.8	Total
<b>d) Tisza jobbpartja</b>														
20	Abauj-Torna várm.	74.0	0.0	10.2	2.5	2.6	15.3	2.9	1.5	1.5	1.1	2.0	1.7	d) Rive droite de la Tisza
21	Bereg vármegye	79.6	—	8.9	2.5	1.1	12.5	2.9	2.3	0.4	0.5	1.2	0.6	Com. Abauj-Torna
22	Borsod vármegye	61.3	8.4	16.8	1.9	3.9	31.0	2.1	0.5	1.3	1.7	1.2	0.9	" Borsod
	Miskolc tjv.	5.1	0.2	38.5	12.0	11.2	61.9	8.7	8.2	1.7	7.0	3.7	3.7	Municipe Miskolc
23	Gömör és Kishont vm.	61.4	1.5	16.5	3.8	4.9	26.7	3.2	2.7	0.9	1.7	1.7	1.7	Com. Gömör et Kish.
24	Ung vármegye	73.5	—	7.9	1.6	5.2	14.7	6.0	4.2	—	0.2	1.3	0.1	Comitat Ung
25	Zemplén vármegye	62.3	0.0	15.6	5.3	4.5	25.4	4.4	1.1	1.1	2.1	1.9	1.7	" Zemplén
	Összesen	58.7	3.8	17.2	3.9	4.5	29.4	3.5	1.7	1.3	2.2	1.7	1.5	Total
<b>e) Tisza balpartja</b>														
26	Békés vármegye	67.0	0.0	14.6	3.6	3.0	21.2	3.5	0.8	2.3	1.7	2.0	1.5	e) Rive gauche de la Tisza
27	Bihar vármegye	79.8	0.0	8.9	2.2	1.9	13.0	2.2	1.3	0.8	0.9	1.3	0.7	Comitat Békés
28	Hajdu vármegye	75.7	0.0	9.7	3.1	2.6	15.4	3.0	0.9	1.4	1.1	1.4	1.1	" Bihar
	Debrecen tjv.	25.0	0.0	29.5	8.1	9.3	46.9	9.2	4.0	2.4	5.4	3.5	3.6	Municipe Debrecen
29	Szabolcs vármegye	72.3	0.0	11.6	3.9	2.5	18.0	3.5	1.2	0.9	1.1	1.7	1.3	Comitat Szabolcs
30	Szatmár vármegye	79.5	—	9.5	2.6	1.4	13.5	2.7	0.9	0.6	0.8	1.3	0.7	" Szatmár
	Összesen	68.9	0.0	13.1	3.7	3.1	19.9	3.7	1.3	1.4	1.6	1.8	1.4	Total
<b>f) Tisza-Maros szöge</b>														
31	Arad vármegye	77.8	0.0	13.1	1.9	1.2	16.2	2.1	0.8	0.2	0.8	1.7	0.4	f) Angle de la Tisza et du Maros
32	Csanád vármegye	73.7	0.0	11.6	3.4	1.6	16.6	3.3	1.1	1.1	1.4	1.7	1.1	Comitat Arad
33	Torontál vármegye	78.5	—	10.7	1.3	3.2	15.2	1.6	0.1	1.2	1.6	1.3	0.5	" Csanád
	Torontál													" Torontál
	Összesen	74.7	0.0	11.7	3.0	1.7	16.4	3.0	1.0	1.0	1.3	1.6	1.0	Total
<b>Magyarorsz. össz.</b>														
	Magyarorsz. össz.	55.8	1.5	19.1	5.1	4.4	30.1	4.7	1.6	1.2	2.4	2.2	2.0	Hongrie entière
	Ebből: Vármegyék	66.2	1.7	15.3	3.0	3.7	23.7	3.1	1.1	1.1	1.9	1.6	1.3	Dont: Comitatals
	Tjv. városok	12.3	0.5	34.8	14.0	7.8	57.1	11.0	3.5	1.6	4.9	4.7	4.9	Municipales



e foglalkozásokhoz tartozóknál váltak ugyanis leginkább nehezzé a megélhetési viszonyok, úgyhogy családtagjaik közül számosan kereső-foglalkozás után voltak kénytelenek nézni. Legnagyobb az eltartottak aránya (100 keresőre 267 eltartott) az egyéb és ismeretlen foglalkozásúaknál, továbbá hasonlóan, mint 1910-ben a közlekedésnél (100 keresőre 203 eltartott), végül a bányászatnál. Az egyéb és ismeretlen foglalkozásúak között ezúttal a nyugdíjasok és tőkések már nem szerepelnek s túlnyomó részük — mint fentebb is említettük — különböző közintézetek eltartottjaiból áll, ezért oly magas közöttük az eltartottak aránya. Legkisebb az eltartottak aránya a házicselédéknél és — a horribilis arányemelkedés dacára is — a véderőnél foglalkozásuk természeténél fogva, továbbá a nap-számosoknál és az őstermelésnél.

Kiterjed a közlemény továbbá a 20-nál több alkalmazottat foglalkoztató bányá-, kohóipar, kereskedelmi és hitelvállalatok demografiai szempontból fontosabb adataira is.

A Magyarbirodalom a 20-nál több segédszemélyt foglalkoztató 223 bányavállalatából a mai területen az 1910. évi adatok szerint mindössze 49 maradt meg és a 74.024 ott alkalmazott segédszemélyzetből 30.753. Amíg tehát a bányavállalatok közel 78% a veszett el, addig összes segédszemélyzetüknek csak 58.5%-a került idegen uralom alá. Ennek az a magyarázata, hogy a legnagyobb, vagyis 500-nál több segédszemélyt foglalkoztató bányavállalatoknak körülbelül a fele a mai országterületre esik. De míg a mai területen 1910-től 1920-ig a bányavállalatok 49-ről 92-re, tehát majdnem 88%-kal szaporodtak, addig az összes segédszemélyzet 30.753-ról mindössze 39.493-ra nőtt, vagyis alig több, mint 28%-os szaporodást mutat. Ez idő alatt a mai területen feltárt új bányák ugyanis legtöbbször kisebb bányavállalatok és aránylag igen kevés segédszemélyzetet foglalkoztatnak. Borsodban pl. 14-ről kétszeresére nőtt a bányavállalatok száma, a segédszemélyzet pedig alig 1.000 fővel szaporodott; hasonló a helyzet Nógrád vármegyében is. A bányászatnál a koncentráció igen nagy, a mai területen a Magyarbirodalom 10 év előtti arányait is meghaladja, mert míg akkor a nagyvállalatokban alkalmazott segédszemélyzetnek 61.4%-a volt az 500-nál több segédszemélyt alkalmazó vállalatoknál, addig 1920-ban 70.6%-uk, abszolút számban 27.886. Az új bányavállalatok legtöbbször Borsodban (14) és Nógrádban (13) alakult, ezek azonban kisebb vállalatok. Az esztergomvármegyei 3 új bányatelep a segédszemélyzet létszámában

már tetemes (2.387 főnyi) emelkedést mutat; e létszámszaporulat egyébként a legnagyobb is az országban. A Magyarbirodalom legnagyobb bányatelepe, a tatabányai, a kezünkön maradt és ott a segédszemélyzet létszáma az 1910. évi 6.200-ról 7.580-ra szaporodott.

A 92 nagy bányavállalat közül 5 van olyan, mely 501—700 munkással dolgozott, összes munkáslétszámuk 2.851, további 5 vállalat 701—1.000 munkásnak adott kenyeret, összesen 3.780-nak és 9 vállalatnál 1.000-nél is több volt az alkalmazott segédszemélyzet száma, összesen 21.255.

A Magyarbirodalom 1910. évig 4.020-ra növekedett nagyipari vállalatából 2.180 maradt a mai területen és ezeknek a száma is 1.551-re csökkent 1920-ig. A nagyobb iparvállalatokban 416.543 volt a segédszemélyzet száma a Magyarbirodalomban, melyből a mai területen maradt vállalatokra 226.695 esett s ezek létszáma 1920-ban már 172.999-re csappant meg. A vállalatok megfogyatkozásának aránya tehát valamivel nagyobb (29.3%), mint az általuk alkalmazott segédszemélyzet megcsökkenése (23.7%). Igaz, hogy 12 törvényhatóságban emelkedett ugyan a vállalatok száma, négyben pedig stagnált, tehát csak 17 törvényhatóságban fogytak, azonban míg a szaporodást feltüntető 12 törvényhatóságban összesen 37-tel több a nagyobb iparvállalatok száma, addig egyedül a székesfővárosban 502-vel kevesbedett meg a számuk 1910 óta.

A húsznál több segédszemélyt alkalmazó kereskedelmi és hitelvállalatok adatait ezúttal először közöljük. E foglalkozási főcsoportba sorolt foglalkozások erősen városias jellege élesen jut kifejezésre már azon adatból is, mely szerint az ország 348 ilyen vállalatából csak 40 van a vármegyei törvényhatóságokban. E 40 kereskedelmi és hitelvállalat is egy-kettő kivételével rendezett tanácsú városokban, leginkább pedig megyeszékhelyeken van. A székesfőváros és közvetlen környéke abszorbeálja továbbá e nagyobb kereskedelmi és hitelvállalatok 84.5%-át és a 40.241 főnyi összes segédszemélyzet 95.7%-át. Megjegyzendő, hogy a segédszemélyzetnek a székesfővárosban való ily nagymérvű tömörülése annak is a következménye, hogy az egész országra kiterjedő igen nagy vállalatok (pl. Hangya fogyasztási szövetkezet) összes fiókjainak személyzete a vállalat központjánál vétetett figyelembe.

A közlemény végül a függelékben az Ausztriához csatolt nyugatmagyarországi terület fontosabb adatait is tartalmazza, miután az 1920. évi népszámlálás még arra a terület-részre is kiterjedt. *Mozolovszky Sándor dr.*

## Nemzetközi vándorlási mozgalom 1920—23. években.\*)

*Mouvement migratoire international de 1920 à 1923.\*)*

A vándorlási mozgalom megfigyelésével és statisztikai számbavételével az egyes országokban intenzívebben a múlt század közepe táján kezdtek foglalkozni, amidőn a Napoleoni háborúkat követő, Európaszerte mutakozó általános gazdasági depresszió folytán, mind nagyobb tömegek keltek vándorútra az új világrészek felé. A vándorlási mozgalomnak figyelemmel kísérése annál is inkább szükségesnek látszott már ezidőtájt is, mivel a mind nagyobb méreteket öltő kivándorlás némely országban a népesség sorait aggasztóan kezdte ritkítani és a munkaerőhiány veszedelmének árnyékát vetette előre. Az egyes országok természetesen elsősorban az őket közvetlen érintő vándorlási mozgalom megfigyelésére szorítottak s csupán az olasz statisztika foglalkozott már a nyolcvanas évek elején e jelenségnek nemzetközi adatok alapján tág perspektivákat nyújtó tanulmányozásával. Az olasz statisztikai hivatal ezirányú kiadványai sem számoltak be azonban minden ország vándorlási mozgalmáról s így különösen értékes szolgálásokat tett a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal az internacionális vándorlási mozgalmat hivatalos adatok alapján tárgyaló tanulmány közrebocsátása által, mely az 1920—23. évekről számol be.

Az 1920. év a vándorlási mozgalom tekintetében új korszak kezdetét jelenti. Ez időponttól kezdve a háború és békeszerződések által teremtett új viszonyok a vándorlási mozgalom jellegére és terjedelmére állandó és meghatározott befolyást gyakorolnak. A háborús állapot folytán megszakadt kontinentális és tengerentúli vándorlási mozgalom újra életre kel. Az internacionális vándorlási mozgalom összességét tekintve, abban legnagyobb rész — mint már a háború előtt is — Európának jutott, ahol a vándorlás intenzitása ha nem is érte még el a háborút közvetlen megelőző éveket, az 1923. évben már erősen megközelítette azt.

Az alant közölt táblákra vonatkozólag megjegyzendő, hogy az európai kontinentális vándorlási mozgalomnál nincsenek figyelembevéve azok a vándorlások, melyeket inkább politikai okok indítottak meg, hogy továbbá a vándorlási statisztika, mely eltekintve attól, hogy némely országra vonatkozólag teljesen hiányzik, az egyes országokban különböző alapokon nyugszik s nincs is még tökéletesen kiépítve, természetszerűleg nem ölelheti fel az internacionális vándorlási mozgalmat a maga teljes egészében. A hiányos felvételekkel illetőleg az egyes országok kimutatásainak különböző elvek szerinti való összeállításával függ össze az a körülmény is, hogy az internacionális

ki- és bevándorlási végösszegek között eltérés mutatkozik, nevezetesen a bevándorlási adatok végösszege jóval magasabb annál, mint amennyit a kivándorlási adatok végösszege kitesz. Ez az eltérés a vándorlási statisztikának már fentebb említett hiányosságain kívül azzal a körülménnyel is magyarázható, hogy a bevándorlási adatok általában pontosabbak s ennél fogva magasabbak is, mivel a bevándorlás könnyebben és pontosabban ellenőrizhető, mint az ellenkező irányú vándorlási mozgalom. A kimutatások mindazonáltal nagyjában elég hű képet nyújtanak a nemzetközi vándorlási mozgalom alakulásáról illetőleg. A táblázatban feltüntetett adatok helyes mérlegelése szempontjából végül meg kell jegyezni, hogy úgy a kontinentális, mint a tengerentúli ki-, illetve bevándorlási adatok, a visszavándorlók jelentékeny tömegeit is magukban foglalják.

Az európai vándorlási mozgalom alakulását a tuloldalalon levő összeállítás tünteti fel. A tengerentúli és szárazföldi kivándorlók száma 1923-ban az előző két évvel szemben, erős növekedést mutat, bár sem a háborút megelőző 1911—13. évek átlagának (1,368.367), sem a háborút közvetlen követő 1920. év színvonalát nem érte el. Az európai kivándorlási áradat túlnyomó része a tengerentúlra s elsősorban az Egyesült-Államokba irányul; 1922-ben a kivándorlóknak körülbelül 70%-a, 1923-ban pedig 79%-a ment tengerentúlra s ezeknek a fenti két évben  $43\frac{1}{2}$ , illetőleg 44%-a az Egyesült-Államok felé vette útját.

Az utóbbi években a kivándorlóknak mind nagyobb tömegei keresik fel Argentínát (1922-ben 104.000, 1923-ban 153.000) és Kanadát (54.000, illetve 114.000). A kivándorlókra a világrészek közül legnagyobb vonzóerőt még mindig Amerika gyakorolja. Az európai tengerentúli kivándorlóknak általában 80—85%-a megy Amerikába és jóval kisebb része (15—20%-a) más világrészbe.

A kivándorlás által okozott veszteség — csak az illető országok honosainak kivándorlását tekintve — legnagyobb az európai országok közül Olaszországban, Nagybritanniában, Lengyel-, Német- és Spanyolországokban. Ebből az öt országból kerül ki az európai kivándorlóknak 80%-a.

Érdekes jelenség, hogy az európai országok kivándorlóinak számára az Egyesült-Államok vonzóereje mennyire egyenlőtlen. Svédországból például az összes kivándorlóknak 94%-a,

\*) L. Bureau Int. du Travail: Les mouvements migratoires de 1920 à 1923.

Norvégiából 88, Németországból 80, Magyarországból 65·6, Jugoszláviából 44, Csehszlovákiából 42, Nagybritanniából 36, Olaszországból 32 és Portugáliából meg éppen csak 6%-a választja az Úniót új hazájának. Összefüggésben van ez a körülmény egyrészt a bevándorlás kontingentálásával, mely általában az északi államokra kedvező, másrészt azzal, hogy a nagyobb kivándorlási országok (Nagybritannia) gyarmataikra igyekeznek emberfőléseiket levezetni.

Népességi és gazdasági szempontból tekintett jelentőségét a vándorlási mozgalomnak azonban csak akkor tudjuk kellőképpen megítélni, ha a kivándorlás mellett a munkaerő-növekedést jelentő bevándorlás alakulására is figyelemmel vagyunk, vagyis a vándorlási mozgalom mérlegét állapítjuk meg. Úgy a ki-, mint a bevándorlásnál különbséget kell tenni az idegenek és a honosak között, mert nyilvánvaló, hogy a vándorlási mozgalomnak sokkal kedvezőtlenebb fajtája — a vándorlási mozgalom nagyságának egyenlősége mellett — az, mely csekély idegenbevándorlással szemben nagy honos kivándorlást tüntet fel (Olaszország), mint az, ahol a nagy idegenbevándorlással csekély honos kivándorlás áll szemben (Franciaország). Európában 1923-ban csupán két állam zárta aktívummal vándorlási mérlegét: Franciaország (200.000) és Belgium (3000). Legnagyobb viszont a passzívuma Olaszországnak (230.000), Nagybritanniának (200.000), Lengyelországnak (120.000). Az internacionális vándorlási mozgalom főáttekintését a mellékelt táblázatokban adjuk.

A világrészek közül legnagyobb a kivándorlás Európából, melynek kimeríthetetlen ember-rezervoárja táplálja legnagyobb mértékben a nemzetközi vándorlási mozgalmat. Legtöbb kivándorlót viszont Amerika vesz fel, melynek északi felében a hatalmasan kifejlett ipari és kulturális élet, déli részében pedig az őstermelés roppant lehetősége igényli a szellemi és testi munkások újabb és újabb tömegeit. Az egyes földrészek vándorlási mérlegét tekintve, aktív Ausztrália és főleg Amerika, míg Ázsia, de különösen Európa jelentékeny passzívumot tüntet fel. Európa vesztesége az 1920—23. években közel 2 millió ember volt, míg Amerika nyeresége ugyanez idő alatt évente átlag körülbelül 700.000 embert tett, de embergyarapodása 1923-ban megközelítette az 1 milliót. Az amerikai nyereség tekintélyes része az Unió javára esik, mely 1920—23. évek alatt az új világrész 2.675.892 embert kitevő bevándorolt többletéből körülbelül 1 millióval részesedett.

### Kontinentális és tengerentúli kivándorlás Európából az 1920—1923. években.

Ország	A kivándorlók száma az				
	1920	1921	1922	1923	1920-23
é v e k b e n					
Ausztria . . .	5200	5176	10579	15497	36452
Belgium . . .	57940	27625	31490	31459	148514
Cseh-Szlov. . .	34617	35010	53052	40306	162985
Dánia . . .	6300	5309	4094	7601	23304
Danzig . . .	20	24	13	21	78
Finnország . .	5595	3557	5715	13835	28702
Franciaorsz. . .	12151	62536	50309	59951	184947
Hollandia . . .	5963	3284	2158	5639	17044
Írország . . .	—	—	—	13396	13396
Jugoszlávia . .	7000	12965	6086	9370	35421
Lengyelorsz. . .	100967	99463	70389	127421	398240
<b>Magyarorsz.</b>	<b>2500</b>	<b>1457</b>	<b>3076</b>	<b>2951</b>	<b>9944</b>
Málta . . .	—	—	—	5767	20139
Nagybritannia	285102	199477	174096	256284	914959
Németország	8458	23451	36527	115416	183852
Norvégia . . .	5581	4627	6456	18287	34951
Olaszország . .	364944	255166	244440	348079	1212629
Portugália . . .	46410	17915	29037	20792	124154
Románia . . .	20000	11257	29091	20660	81008
Svájc . . .	9276	7129	5787	8006	30198
Svédország . .	9227	8131	10826	27961	56145
Spanyolorsz. .	150566	62479	64119	93246	370410
<b>Összesen :</b>	<b>1137817</b>	<b>846038</b>	<b>837340</b>	<b>1251945</b>	<b>4087512</b>

### Nemzetközi kontinentális és tengerentúli kivándorlás az 1920—1923. években.

Világrész	A kivándorlók száma az				
	1920	1921	1922	1923	1920-23
é v e k b e n					
Európa . . .	1137817	846038	837340	1251945	4073140
Ázsia . . .	311591	357577	306332	214636	1190136
Afrika . . .	19131	19461	19543	20285	78420
Amerika . . .	570848	491017	432597	313532	1807994
Ausztrália . .	85058	71137	59972	60371	276538
<b>Összesen :</b>	<b>2124445</b>	<b>1785230</b>	<b>1655784</b>	<b>1860769</b>	<b>7426228</b>

### Nemzetközi kontinentális és tengerentúli bevándorlás az 1920—1923. években.

Világrész	A bevándorlók száma az				
	1920	1921	1922	1923	1920-23
é v e k b e n					
Európa . . .	585605	472793	581206	586169	2225773
Ázsia . . .	476909	521552	502680	182316	1683457
Afrika . . .	26653	42576	31639	15262	116130
Amerika . . .	1134560	1397739	750823	1200559	4483681
Ausztrália . .	103361	98779	106860	105548	414548
<b>Összesen :</b>	<b>2327088</b>	<b>2533439</b>	<b>1973208</b>	<b>2089854</b>	<b>8923589</b>

H. S. dr.

# SZOCIÁLIS STATISZTIKA

## Munkanélküliség a külföldön.<sup>1)</sup>

*Chômage à l'Étranger.*

Állam	A m u n k a n é l k ü l i e k s z á m a *)										
	1 9 2 4				1 9 2 5						
	március	június	szept.	december	január	február	március	április	május	június	július
Németország .	674.606	340.774	362.997	282.645	283.797	264.263	211.259	157.184	129.933	130.116	131.966
Ausztria . . .	106.908	63.556	77.550	154.491	187.099	188.917	175.580	148.477	130.778	113.119	111.886
Belgium . . .	4.060	6.659	4.597	9.344	12.678	10.619	9.414	9.817	7.289	6.483	—
Kanada . . . .	10.051	9.250	9.156	18.373	16.357	15.619	13.631	—	—	—	—
Dánia . . . . .	43.184	13.116	15.121	45.206	42.548	43.320	39.475	34.778	29.295	24.146	22.528
Finnország . .	1.620	672	1.186	2.234	4.896	4.420	3.502	1.882	1.398	1.155	984
Franciaország .	1.022	547	447	509	705	1.029	1.016	931	675	626	637
Nagybritannia	1,137.683	1,084.517	1,240.045	1,260.465	1,319.628	1,331.205	1,307.937	1,292.131	1.294.965	1,406.155	1,326.910
Olaszország . .	218.740	130.793	115.590	150.449	156.382	156.659	142.552	126.521	101.405	85.532	79.526
Norvégia . . . .	4.101	1.714	1.830	4.386	4.206	4.330	4.018	—	3.466	—	—
Hollandia . . .	29.320	15.843	22.716	32.268	40.899	32.834	24.240	21.771	19.546	19.140	—
Lengyelország .	112.583	137.830	155.245	159.060	175.020	184.430	185.400	178.480	173.140	171.340	174.729
Svédország . . .	28.133	14.033	13.911	32.650	29.226	27.934	25.824	22.437	16.920	17.709	—
Svájc . . . . .	31.380	10.938	8.718	11.419	12.184	11.834	10.185	8.591	7.189	8.084	9.751
Cseh-Szlovákia	180.002	85.966	73.006	81.040	83.631	79.720	71.884	—	—	—	—

\*) Az adatok csak a teljes munkanélküliekre vonatkoznak.

A nemzetközi munkapiac helyzete az év elejétől kezdve a lassú, de fokozatos javulás jeleit mutatja. A munkanélküliek száma, mely az elmúlt év utolsó hónapjaiban csaknem minden országban emelkedőben volt, a folyó év közepén — Nagybritanniát és Lengyelországot kivéve — jelentékenyen lepadt. A munkanélküliségnek a tavaszi és nyári hónapok alatti csökkenése azonban a munkapiacnak évről évre tapasztalható szinte szabályosan visszatérő jelensége s ha a munkanélküliek számát az előző év megfelelő időszakával hasonlítjuk össze, általános, nagyobb mértékű javulásról Német- és Olaszországot kivéve, még alig beszélhetünk.

A társadalomgazdasági életnek eme nagy betegsége, ha a háborút követő évek folyamán lassan vesztett is intenzitásából, napjainkban is egyike a legsúlyosabb problémáknak, mely mindaddig fenyegető rémként fog nehezedni a munkástársadalomra, míg megfelelő preventív intézkedések előfordulásának lehetőségét meg nem szüntetik.

Ami az egyes országokban jelenleg uralkodó munkanélküliséget illeti, az, mint már fentebb említettük, Nagybritannia és Lengyel-

ország kivételével, az év eleje óta a többi országokban csökkenő tendenciát mutat. Különösen nagymértékű volt a javulás *Németországban*, ahol a múlt évben még félmillió munkanélküli volt, mint Nagybritanniában, jelenleg pedig már a tízedrészét sem éri el. *Nagybritanniában* a munkanélküliek számának némi emelkedéséről számolnak be adatok. A font aranyparitásra való emelése a munkanélküliség nagyobb mértékű csökkenésének egyidejűleg valószínűleg útját fogja állani, miután a london-new-yorki paritás fenntartása érdekében a nagybritanniai áraknak a csökkenő irányú amerikai árakhoz kell igazodniuk, ami úgy az ipari életre, mint a külforgalmi tevékenységre, mely tényezők a munkások foglalkoztatottságának mértékét jórésztben determinálják, nyomasztó hatást fog gyakorolni.

A többi országok közül nagyobb mértékű munkanélküliség van *Lengyelországban*, *Olaszországban* és *Ausztriában*. Lengyelországban az év folyamán a munkanélküliek száma, kisebb hullámzásoktól eltekintve nem mutat csökkenést; az utóbbi két országban a munkásság foglalkoztatásának mértéke örvendetes módon javult.

<sup>1)</sup> L. Bulletin Mensuel de Statistique 1925. 8. sz.

## Munkanélküliség Magyarországon 1925. évi szeptember havában.

*Chômage en Hongrie au mois de septembre 1925.*

*Résumé.* Au cours de l'été, la situation s'améliora au marché du travail. Cette amélioration s'est poursuivie en septembre dernier quand on n'a relevé que 26.611 sans-travail contre 28.217 en août. Cette donnée de septembre représente 94,3% de celle d'août. Comme dans les mois précédents aussi, le niveau du chômage est au-dessous de celui de 1924.

A munkapiacnak a nyár folyamán kialakult javulása, amely tulajdonképpen már a folyó évi március óta egyre tartó javuló irányzat erősödése, szeptember havában még tovább folyta-

### I. A keresztényszocialista szakszervezetek országos szövetsége által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint Budapesten 1924 és 1925 szeptember havában.

*Nombre et répartition par profession des chômeurs enregistrés de Budapest en septembre 1924 et 1925, par l'Association nationale des syndicats professionnels socialistes-chrétiens.*

Foglalkozás Profession	1924		1925	
	szeptember — septembre			
	Összesen Au total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Ensemble
Cipészek és bőrmunkások — <i>Cordonniers et ouvriers en cuir</i>	36	16	2	18
Egészségügyi alkalmazottak — <i>Employés d'hygiène</i>	85	43	96	139
Élelmezési munkások — <i>Ouvriers d'alimentation</i>	26	25	—	25
Építőmunkások — <i>Ouvriers en bâtiment</i>	47	25	—	25
Éttermi alkalmazottak — <i>Employés de restaurants</i>	2496	299	6	305
Famunkások — <i>Ouvr. en bois</i>	19	25	2	27
Festőmunkások — <i>Peintres en bâtiment</i>	2	2	—	2
Húsipari munkások — <i>Ouvriers l'industrie de la viande</i>	41	32	—	32
Kereskedelmi alkalmazottak — <i>Employés de commerce</i>	—	49	8	57
Könyvkötőmunkások — <i>Ouvriers relieurs</i>	15	16	44	60
Magántisztv. — <i>Employés priv.</i>	66	104	69	173
Molnárok és malommunkások — <i>Meuniers et ouvr. de minoterie</i>	2	3	—	3
Segédmunkások — <i>Ouvriers auxiliaires</i>	—	14	1	15
Szabómunk. — <i>Ouvr. tailleurs</i>	94	22	13	35
Textilmunkások — <i>Ouvriers l'industr. textile</i>	4	5	—	5
Vas- és fémmunkások — <i>Ouvr. en fer et en métaux</i>	424	195	—	195
<b>Összesen — Total</b>	<b>3357</b>	<b>875</b>	<b>241</b>	<b>1116</b>

### II. A magyarországi szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint 1924 és 1925 szept. havában.

*Nombre et répartition par profession des chômeurs enregistrés en septembre 1924 et 1925, par les syndicats professionnels socialistes-démocrates de Hongrie.*

Foglalkozás Profession	1924	1925		
	szeptember sept.	s e p t e m b e r s e p t e m b r e		
	Összesen Au total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Ensemble
Aranyműves <i>Orfèvres</i>	55	79	2	81
Borbély <i>Coiffeurs</i>	14	20	3	23
Bőrmunkás <i>Ouvriers en cuir</i>	11	26	15	41
Bőröndös <i>Faiseurs de malles</i>	35	79	6	85
Cipész <i>Cordonniers</i>	1051	777	93	870
Élelmezési munkás <i>Ouvr. d'alimentation</i>	586	624	63	687
Építő <i>Ouvr. en bâtiment</i>	4827	6060	—	6060
Famunkás <i>Ouvriers en bois</i>	1161	2732	60	2792
Fényképész <i>Photographes</i>	—	7	2	9
Grafikus <i>Ouvriers graphiques</i>	64	32	17	49
Húsipari munkás <i>Ouvr. l'ind. de la viande</i>	965	740	—	740
Kalapos <i>Chapeliers</i>	39	53	19	72
Kereskedelmi alk. <i>Empl. de commerce</i>	133	254	27	281
Könyvkötő <i>Relieurs</i>	306	100	216	316
Magántisztviselő <i>Employés privés</i>	697	607	476	1083
Mintakészítő <i>Faiseurs de modèles</i>	102	132	—	132
Nyomdász <i>Typographes</i>	895	291	148	439
Pénzügyi tisztv. <i>Empl. d'établ. de crédit</i>	4062	1920	986	2906
Pénzügyi segéd. <i>O. aux il. d'ct. de cr.</i>	415	108	—	108
Segédmunkás <i>Ouvriers auxiliaires</i>	174	34	1	35
Szabó <i>Tailleurs</i>	204	192	76	268
Szállítási munkás <i>Ouvriers de transport</i>	64	134	—	134
Szállodai éttermi m. <i>Ouvr. d'hôt. et de rest.</i>	847	521	76	597
Szobrász <i>Sculpteurs</i>	130	126	—	126
Textilmunkás <i>Ouvr. l'industr. textile</i>	—	6	11	17
Üveges <i>Verriers</i>	30	34	—	34
Vasmunkás <i>Ouvriers en fer</i>	8993	7297	14	7311
Vegyész <i>Chimistes</i>	160	118	45	163
Zenész <i>Musiciens</i>	—	31	5	36
<b>Összesen — Total:</b>	<b>26020</b>	<b>23134</b>	<b>2361</b>	<b>25495</b>
<b>Ebből Budapest Dont à Budapest:</b>	<b>16858</b>	<b>—</b>	<b>—</b>	<b>16168</b>

tódott. Az összes magyarországi munkásérdek-képviselők e hónapban együttvéve már csak 26.611 munkanélkülit jelentenek. Ez a megelőző havi 28.217 munkanélkülinek 94·3%-a, a július havi 33.036 munkanélkülinek pedig 80·9%-a. A szeptember havi munkanélküliek száma kisebb az 1924 évi egész évre számított hónapos átlagnál (29.171) is, míg az előző havi azzal még csaknem egyezett.

A munkanélküliek megoszlását foglalkozások szerint vizsgálva azt látjuk, hogy a szociáldemokrata szakszervezetek által nyilvántartott munkanélküliek közül az építőipari munkások száma augusztustól-szeptemberig 6.389-ről 6.060-ra (5·1%-al), a vasmunkásoké 7.934-ről 7.311-re (17·9%-al), a pénzügyi tisztviselők száma pedig 3.229-ről 2.906-ra (vagyis 10·0%-al fogyott). Egyéb foglalkozások közül, különösen a cipészek körében látható a munkanélküliek számának gyarapodása.

A keresztény szocialista szakszervezetek kimutatása szerint az agusztusi és szeptemberi adatok lényeges eltolódást nem mutatnak.

A munkanélküliek összes számából (26.611) 1925 szeptember havában 17.284 (65·0%) esett Budapestre, így a székesfővárosi munkanélküliek száma az utolsó hónapban 1.274-gyel (6·9%) csökkent. A javulás tehát Budapesten valamivel kisebb arányú volt mint a vidéken. A munkanélküliek között az egész országban 24.009 férfi (90·2%) és 2.602 nő (28%) volt nyilvántartva. A két nem aránya eszerint az előző hónappal szemben, a nők arányának csekély fokú erősödését mutatja.

Az állami munkaközvetítőhivatal jelentése szerint e hónapban az összes hatósági munkaközvetítők 1925 szeptember havában 8.338 munkahelyet és 13.424 munkakeresőt tartottak nyilván. Száz munkahelyre szeptember havában már csak 161 munkakereső esett, mint az előző hónapban 188, július hónapban pedig még több: 212. Munkaközvetítés szeptember havában már 4.890 volt, míg augusztusban csak 3.926. A munkapiac javulását és a hatósági munkaközvetítőknek intenzívebb működését igazolják ezek az adatok. *Saile Tivadar dr.*

## © MEZŐGAZDASÁG ©

Az 1925. évi termés. — *La récolte en 1925.*

Magyarország. — *Hongrie.*

*Résumé. D'après le rapport du 3 octobre du ministre royal hongrois de l'Agriculture, la température est en général favorable; elle favorise surtout les travaux d'automne. La plupart des produits agricoles promettent une bonne récolte. Le rendement des céréales, qui dépasse de beaucoup celui de 1924, est presque au niveau de la très bonne récolte de 1923.*

A m. kir. földművelésügyi miniszter október 3-án közzétett jelentése szerint az előző 2 hetes időszak bőséges és túl gyakori esőzése tetemesen mérséklődött és a hőmérséklet is sokat javult. Meleg és tartós szelek a nedves talajfelszint megszikkasztották s így a gazdasági munkák elvégzését nagyban elősegítették. Az időjárás tehát általánosságban és különösen az őszi munkák szempontjából kedvezőnek mondható.

A gabonaneműek cséplése már nagyobb uradalmakban is csak kevés helyen van folyamatban, míg a kis- és középgazdaságokban már teljesen befejeztetett. A szántás és őszi vetés kedvező idő mellett mindenütt serényen folyik.

Az őszi rozs és árpa vetése már sok he-

lyen befejeztetett. Egyéb gazdasági munkák közül a tengeri törés, burgonya- és répaszedés, a kerti- és melléktermények betakarítása, trágyahordás, a sarjú gyűjtése és hordása, továbbá magtár körüli munkálatok vannak folyamatban.

A hét főtermény valószínű termés hozamát a nagy (100 kat. holdon felüli) és kis (100 kat. holdon aluli) birtokok szerint részletezéssel a 345. oldal első táblázat kimutatásában közöljük.

Mint ezen adatokból is látható, az egyes termények vetésterülete százalékszámokban kifejezve a következőképen oszlik meg nagy- és kisbirtokosok között:

A vetésterületek megoszlása a nagy- és kisbirtok között.

T e r m é n y	Nagybirtok	Kisbirtok
Búza . . . . .	31·75%	68·25%
Rozs . . . . .	32·52%	67·48%
Árpa . . . . .	34·27%	65·73%
Zab . . . . .	48·13%	51·87%
Szemes tengeri . . . . .	31·07%	68·93%
Burgonya . . . . .	30·15%	69·85%
Cukorrépa . . . . .	86·79%	13·21%

**A hét főtermény valószínű terméshozama  
1925-ben.**

*Prévisions pour la récolte des sept principaux produits agricoles en 1925.*

Termény Produits	Learatott terület kat. hold — Superficies moissonnées en arpents cadastraux	Kat. holdankinti átlagtermés — Pro. ducl. moyenne par arpent cadastral	1925. évi	1924. évi
			termés Production de 1925	termés volt Production de 1924
métermázsában — quintaux m.				
<b>Búza — Froment</b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propriétés</i>	804278	8·21	6600002	4871569
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	1728878	6·82	11784959	9163202
Együtt Ensemble	2533156	7·26	18384961	14034771
<b>Rozs — Seigle</b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propr.</i>	386668	7·40	2861718	2120768
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	802310	6·33	5081431	3493730
Együtt Ensemble	1188978	6·68	7943149	5614498
<b>Árpa — Orge</b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propr.</i>	248932	7·60	1891547	1224517
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	477397	6·35	3030944	1978606
Együtt Ensemble	726329	6·78	4922491	3203123
<b>Zab — Avoine</b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propr.</i>	246305	7·19	1770769	1174056
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	265436	6·19	1643185	1106662
Együtt Ensemble	511741	6·67	3413954	2280718
<b>Szemes tengeri — Maïs</b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propr.</i>	563812	14·33	8077553	5989552
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	1250854	12·32	15410830	12838514
Együtt Ensemble	1814666	12·94	23488383	18828066
<b>Burgonya <i>Pommes de terre</i></b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propr.</i>	134150	59·14	7933653	4873867
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	310734	48·66	15121122	10477612
Együtt Ensemble	441884	51·82	23054775	15351479
<b>Cukorrépa <i>Betteraves à sucre</i></b>				
Nagybirtokon <i>Grandes propr.</i>	99769	136·67	13635058	10969778
Kisbirtokon <i>Petites propr.</i>	15188	106·49	1617514	1772254
Együtt Ensemble	114957	132·68	15252572	12742032

A hektoliterenkinti minőségi súly a következőképpen alakul: búza 77·89 kg., rozs 71·40 kg., árpa 64·19 kg., zab 44·85 kg.

A *takarmányrépa* általában jól, több vidéken nagyon jól fejlődik és bő termést ígér. A gyökerek szép nagyok és egészségesek. Minősítő becslése 1·97. (Kitűnő = 1, jó = 2, közepes = 3, gyenge = 4, rossz = 5.) Az *őszi repce* idején vetése szépen egyenletesen kikelt és jó fejlődésnek indult (1·96). A *kerti veteményeket* már betakarították; csak a gyökérfélék vannak még kint. A termés úgy mennyiségre, mint minőségre nézve jó (2·14). A *paprika* szedését befejezték s bő termést adott (2·19). A *hagymát* kiszedték. A termés általában jóminőségű volt és elég bőven fizetett (2·00). A *bab* általában elég bőven termelt (2·30). Az *egyéb hüvelyesek* szintén jó termést adtak (2·30). A *káposztafélék* jó fejlettek és kemények (2·16). A *komló* szárítása folyamatban van, a terméseredmény kielégítő (2·02). A *köles* terméshozama közepes, néhol jó (2·40). A *cirok* szára és szakála általában szépen fejlődött s jól fizet (2·28). A *kender és len* jóminőségű, finomszálú rostot adott; mennyiségre nézve a termés közepes (2·30, illetve 2·39). A *dohány* törését befejezték; szárítása és simítása folyamatban van. Ahol jég nem érte, ott úgy mennyiségre, mint minőségre jó közepes termést adott (2·45). A *mesterséges takarmányok* szép terméseket adtak. (Lóhere 2·24, lucerna 2·17, egyéb mesterséges takarmány 2·19.) A *rétek* bő sarjútermést adtak (2·22). A legelők még mindig elég bő táplálékot nyújtanak a kijáró jószágoknak (2·29). A *szőlőbogyók* érése egyenlőtlen, a cukorképződés igen kevés. Közepes termés várható.

**Külföld. — A l'étranger.**

A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet szeptemberi jelentése szerint az 1925. év várható gabonatermése általában kedvező. A termésadatok az 1924. évhez és a háború előtti átlaghoz viszonyítva a következők:

**Az 1925. évben várható világtermés.**

A termény neve	1925	1924	1909/13
	millió q - b a n		
Búza . . . . .	955·6	821·5	914·7
Rozs . . . . .	444·8	347·2	430·8
Árpa . . . . .	297·5	243·5	311·0
Zab . . . . .	566·8	518·6	545·9

Az 1925. évi termésnek a korábbi évek terméséhez %-ban viszonyított adatait a 346. oldalon levő 1. táblázat mutatja.

**Az 1925. év várható gabonatermése az előző évek terméséhez viszonyítva.**

*Prévisions pour la production mondiale du blé en 1925 par rapport à la production des années précédentes.*

Ország, földrész <i>Pays, partie du monde</i>	Az 1925. év várható termése az — <i>Production probable de 1925 en % des années</i>		
	1924	1923	1909—1913
	évek %-ában		
<b>Búza — Froment.</b>			
Európa — <i>Europe</i> . . . . .	126·3	105·9	97·9
Kanada és Egy.-Államok — <i>Canada et États-Unis</i> . . . . .	96·1	85·7	122·9
Ázsia — <i>Asie</i> . . . . .	91·8	89·6	95·7
Észak-Afrika — <i>Afrique du Nord</i> . . . . .	126·0	101·0	114·6
Összesen — <i>Total</i> . . . . .	108·1	95·0	106·4
Oroszország — <i>Russie</i> . . . . .	173·2	—	104·5
Mindössze — <i>Total</i> . . . . .	116·3	—	96·7
<b>Rozs — Seigle.</b>			
Európa — <i>Europe</i> . . . . .	144·4	112·4	93·7
Kanada és Egyesült-Államok — <i>Canada et États-Unis</i> . . . . .	87·5	78·2	176·8
Összesen — <i>Total</i> . . . . .	137·9	108·9	97·0
Oroszország — <i>Russie</i> . . . . .	118·5	—	111·4
Mindössze — <i>Total</i> . . . . .	128·1	—	103·2
<b>Árpa — Orge.</b>			
Európa — <i>Europe</i> . . . . .	113·9	94·6	89·5
Kanada és Egyesült-Államok — <i>Canada et États-Unis</i> . . . . .	120·5	121·4	144·9
Ázsia — <i>Asie</i> . . . . .	108·7	115·8	105·7
Észak-Afrika — <i>Afrique du Nord</i> . . . . .	119·3	98·4	104·0
Összesen — <i>Total</i> . . . . .	115·7	104·2	104·9
Oroszország — <i>Russie</i> . . . . .	157·2	—	70·7
Mindössze — <i>Total</i> . . . . .	122·2	—	95·6
<b>Zab — Avoine</b>			
Európa — <i>Europe</i> . . . . .	108·7	95·4	88·2
Kanada és Egyesült-Államok — <i>Canada et États-Unis</i> . . . . .	101·8	105·4	132·4
Észak-Afrika — <i>Afrique du Nord</i> . . . . .	176·9	91·3	118·7
Összesen — <i>Total</i> . . . . .	104·5	101·4	111·8
Oroszország — <i>Russie</i> . . . . .	137·8	—	78·3
Mindössze — <i>Total</i> . . . . .	109·3	—	103·8

Az eddig ismert adatok szerint tehát az európai gabonatermés bőségesebb lesz mint az előző években. Északamerikában azonban a

búza- és árpatermés sokkal gyengébb, mint az elmúlt esztendőben.

Ami a déli félgömböt illeti, a bevetett búzaterület erős növekedése állapítható meg Argentínában és Uruguayban s a vetések fejlődése úgy ezekben az országokban mint Ausztráliában kedvező.

A többi termények közül a kukorica, burgonya és cukorrépa termés kilátásai az előző jelentések óta (I. M. Stat. Szemle 1925. 7. és 8. sz.) lényegesen nem változtak.

A gyapottermés a Egyesült Államokban az előző évhez hasonló mértékű lesz, ami nem kielégítő, minthogy kb. 2 millió hektárral nagyobb terület ültetett be, mint 1924-ben. Egyiptomban sem ígérkezik nagyobb termés mint a tavaly, ellenben Oroszországban az előzetes becslések igen jók.

Lenből jó termést várnak a balti államokban és Irországban, míg Oroszországban az esőzések miatt gyengébb eredmény várható.

A kender Oroszországban mind minőség, mind mennyiség szempontjából nagyon jó, Olaszországban ellenben a szárazság miatt kissé szenvedett.

**A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet távirati jelentései.**

*Renseignements télégraphiques de l'Institut International d'Agriculture.*

Az Egyesült Államok cukorrépatermése 55,420.000 q (érkezett: 1925. IX. 15.).

Ausztrália termelésének kilátásai a szeptemberi esőzések folytán erősen megjavultak (érkezett: 1925. IX. 16.).

Franciaországban a terméshozamok a következők: búza 89.561. kétszeres 1.312, rozs 11.371 ezer métermázsa (érkezett: 1925. IX. 17.).

Az északi földöv 1925. évi terméseredménye: búza: Európa: 350, Észak-Amerika: 297, Ázsia: 99, Észak-Afrika: 29, összesen: 775; Oroszország: 180, mindössze 955·6 millió q. Az előző évihez viszonyított termésméret nagyság indexek fenti sorrendben 126·3, 96·1, 91·8, 126·6, 108·1, 173·2, 116·3, a háború előtti átlaghoz viszonyítottan pedig 97·9, 122·9, 95·7, 114·5, 106·4, 96·7, 104·5.

Rozstermés: Európa: 219, Észak-Amerika: 17, összesen: 236; Oroszország 208·3. mindössze 444·3 millió q. Előző évihez viszonyított termésméret nagyság indexek: 144·4, 87·5, 137·9, 118·5, 128·1, a háború előtti átlaghoz viszonyítottan pedig: 93·7, 176·8, 97·0, 111·4, 103·2 (érkezett: 1925. IX. 23.).



## Néhány adat a gyári vállalatokról és alkalmazottaikról.

*Quelques données sur les établissements de fabrique et sur leurs salariés.*

*Résumé.* D'après les données officielles de 1922, la Hongrie avait alors 2496 fabriques, dont 2·1% étaient louées et les autres exploitées par le propriétaire. C'est dans les industries de la pierre, de la poterie, par groupe d'industrie etc. qu'il y avait le plus d'établissements loués (19); venait ensuite l'industrie de l'alimentation (12); puis l'industrie des machines (9), l'industrie chimique (8), l'industrie du bois (2), la fabrication du fer (1) et celle du papier (1). 37% des établissements appartenaient à des sociétés anonymes; 22·5% à des sociétés en commandite; 32·1% à des firmes individuelles; 4·6% à des villes et à des communes; 1·4% à l'État; 1·4% à des Coopératives, 1·0% à d'autres personnes civiles. D'après un relevé relatif à la situation du 1<sup>er</sup> octobre 1922, les fabriques de Hongrie faisaient travailler 215.419 personnes dont 17.873 étaient employés, 4.285 contremaîtres, 189.299 ouvriers, 3.962 autres salariés (domestiques, cochers etc.) En moyenne il revenait à chaque fabrique 7 employés, 77 ouvriers (contremaîtres, premiers ouvriers, ouvriers spécialistes, etc.) et 1 autre salarié, de sorte que, par rapport à 1921, le nombre des employés a augmenté de 20·8%, celui des ouvriers de 23·8%, celui des autres salariés de 56·7%. Voir le premier graphique ci-dessous qui montre la répartition, comparée au nombre des exploitations manufacturières, des employés de fabriques par branche d'industrie.

Des employés, il y avait 13,546 hommes et 4327 femmes. 4365 employés, soit 32·2%, avaient un certificat d'école commerciale professionnelle, et 3388 (25%) possédaient une instruction technique spéciale, dont 37·7% ont fait l'École Polytechnique. 67·9% de ces derniers étaient employés dans l'industrie du fer et des machines, et 11·2% dans l'industrie chimique. Enfin, 547 employés (4·0%) avaient fait d'autres hautes Écoles, et 2446 (18·0%) étaient bacheliers. Quant aux employées, 46·6% en avaient un certificat d'école commerciale, et 25·0% étaient bachelières. (Le deuxième graphique ci-dessous indique, la proportion des employés ayant une instruction technique et commerciale, en la comparant au nombre des fabriques.) La totalité des traite-

ments annuels des employés peut, pour 1922, être évaluée à 14·3 millions de couronnes-or, dont en moyenne il revenait à chaque employé 798·4 couronnes-or, ce qui représente, contre les traitements de 1921, une augmentation de 21·7%.

Az 1921. és 1922. évi gyáripari termelési és üzemi statisztikai adatok részletes eredményei között érdekes adatokat találunk a vállalatok tulajdonosairól s a gyári alkalmazottakról, tisztviselőkről, munkásokról egyaránt.

Az 1922. évi adatgyűjtés végleges adatként 2.496 gyárat állapít meg a trianoni Magyarországon, melyeket túlnyomólag a tulajdonos tartott üzemben, mindössze 2·1%-uk volt bérbeadva. A bérbeadott gyárak közül 19 kő-, agyag-, stb. ipari, 12 ételmezési, 9 a gépipar körébe tartozó, 8 vegyészeti, 2 faipari üzem, 1 vasgyár és 1 papirosárúgyár volt. A többi iparágban minden gyári üzemet a tulajdonos maga kezelte, egy sem volt bérbeadva.

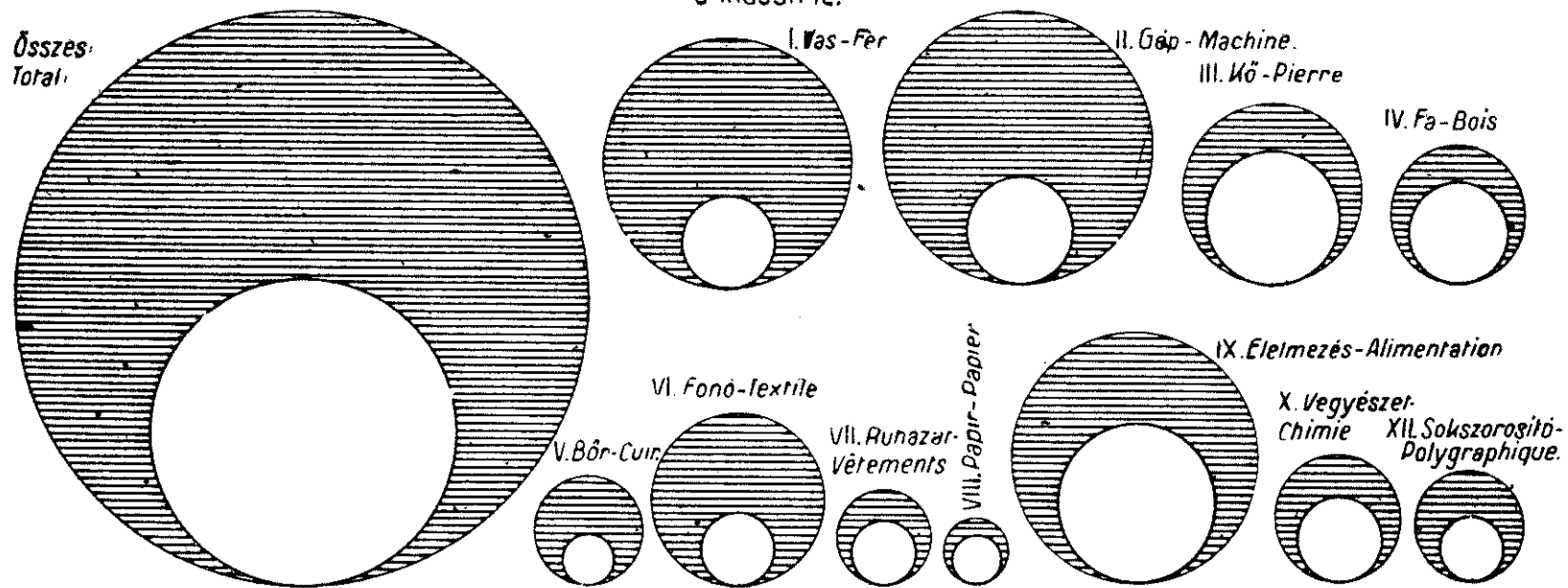
A vállalatok nagy része, 37% részvénytársaság, 22·5%-uk betéti és közkereseti társaság s 32·1%-uk egyéni cég volt. A gyárak 4·6%-át bírta község, város, 1·4%-át az állam s 1·4%-át szövetkezet, míg a többi 1·0% egyéb jogi személy tulajdonában állott. A 2.496 gyári üzemből 144-nek volt a tulajdonosa vagy bérlője külföldi, illetőleg ezek közül 33 az utódállamok polgára.

A gyári alkalmazottak száma az 1922. évi október elseji állapot szerint — a tulajdonos személyét figyelmen kívül hagyva — 17.873 tisztviselőből, 4.285 művezetőből, 189.299 munkásból és 3.962 egyéb alkalmazottból (szolgák, kocsisok stb.) tehát összesen 215.419 főből állott. Egy-egy gyárban tehát átlag 7 tisztviselő, 77 munkás (művezető, előmunkás, szakmunkás stb.) és 1 egyéb alkalmazott dolgozott, ami az 1921. évi állapottal szemben a tisztviselőknél 20·8%, a munkásoknál 23·8% a többi alkalmazottaknál 56·7% emelkedést jelent.

A gyári alkalmazottak megoszlását iparágankint (belső kör), összehasonlítva a gyári üzemek számával (külső kör) a mellékelt grafikon szemlélteti, külön körökön mutatva be az alkalmazottaknak alkalmaztatási minősége szerint való megoszlását.

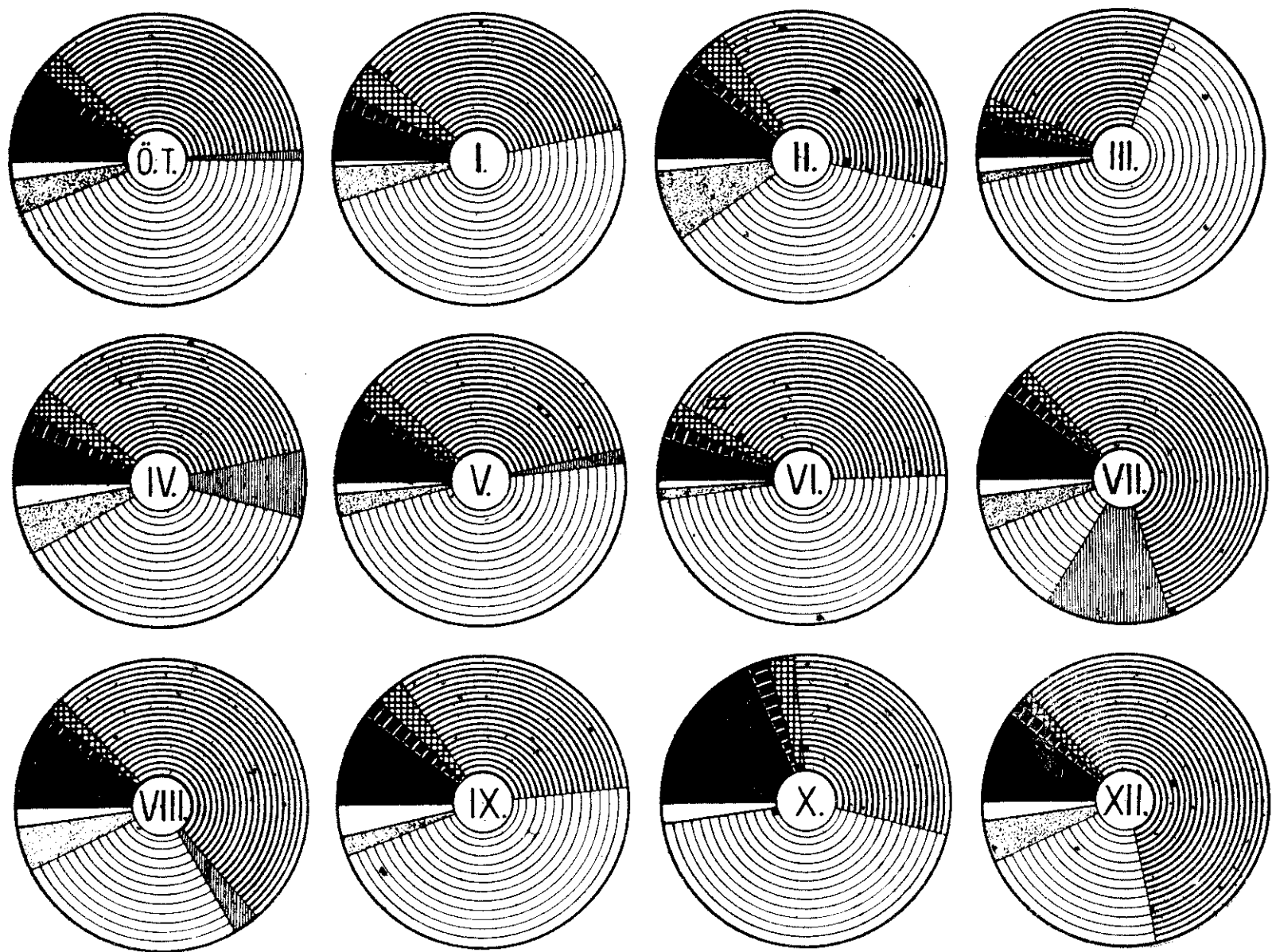
# A GYÁRI ALKALMAZOTTAK MEGOSZLÁSA<sup>1)</sup> VISZONYITVA A GYÁRI ÜZEMEK SZÁMÁHOZ<sup>2)</sup> IPARÁGAK SZERINT.

Répartition des employés manufacturiers<sup>1)</sup> par rapport au nombre des établissements manufacturiers<sup>2)</sup> suivant les branches d'industrie.



## A GYÁRI ALKALMAZOTTAK MEGOSZLÁSA ALKALMAZTATÁSUK MINŐSÉGE SZERINT.

Répartition des employés manufacturiers suivant le caractère de leurs emplois.



### Jelmagyarázat-Légende:

Isztviselő, employés.....		Előmunkás, chefs d'équipe.....		Orthon dolgozó, ouv. travail. chez eux.....		Tanonc, apprentis.....	
Művezető, contre-maitres.....		Szakk munkás, ouvriers qualifiés.....		Napszámos, journaliers.....		Szolga, domestiques.....	

1) -Műlső kör - Cercles extérieurs. 2) Belső kör (nagyítva • 1:25 arányban.) - Cercles intérieurs (grossi dans la proportion 1:25.)

A gyári üzemek tisztviselői közül 13.546 volt a férfi, 4.327 a nő. A férfiakból 4.365 (32·2%) kereskedelmi szakiskolát végzett; ebből 8·5% kereskedelmi akadémiát járt, 75·4% pedig kereskedelmi érettségit tett. Műszaki képesítéssel bírt 3.388 tisztviselő (25·0%), ebből 37·7% műegyetemi, 34·2% felsőipariskolai, 15·6% ipari szakiskolai, végül 12·5% más műszaki iskolai oklevelet szerzett. A felsorolt férfi tisztviselőkön kívül 547-nek (4·0%) volt még más főiskolai végzettsége és 2.446-nak (18·0%) középiskolai érettségije. A gyárak női tisztviselőiből 46·6% végzett kereskedelmi iskolát, köztük 6 nő kereskedelmi akadémiát járt. 272 pedig kereskedelmi érettségit tett, míg 25·0%-uknak más középiskolai végzettsége volt. De nem elenyésző számban találunk a gyárakban magasabb iskolai végzettséggel bíró nőtisztviselőket is, ugyanis 38-nak volt főiskolai, 17-nek pedig más felsőiskolai oklevele.

Iskolai végzettség szempontjából tagolva

a művezetőket, a gyárak havidíjas munkavezetőit, a 4·285 művezetőből 28·9%-nál találunk ipari szakiskolai s 4·6%-nál felső ipariskolai képesítést, míg 41-nek középiskolai érettségije, 50-nek pedig kereskedelmi iskolai végzettsége volt.

A műegyetemi végzettségű tisztviselők legnagyobb része, 67·9%-a vas- és gépiparban nyert elhelyezkedést, hol egy-egy gyári üzemben átlag 2 mérnök dolgozott; utána 11·2%-kal a vegyészeti ipar következik, gyárankint átlag 1 mérnökkel. Más főiskolai végzettségű tisztviselő szintén a vas- és gépiparban volt a legnagyobb számban, összesen 304, utána az élelmezési ipar következett 249, majd a vegyészeti ipar 137 nem műegyetemet végzett főiskolás tisztviselővel. E három iparágban az alkalmazott tisztviselők 4·2%-a, 5·9%-a, illetve 7·0%-ának volt tehát főiskolai oklevele.

A műszaki és kereskedelmi végzettségű tisztviselők arányát iparcsoportonként a férfi

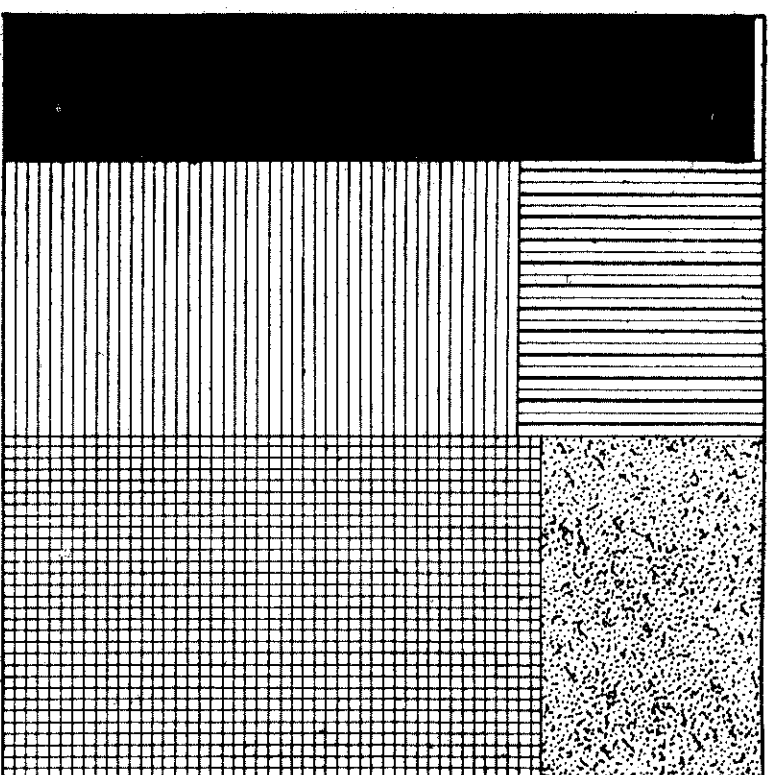
### A gyári tisztviselők illetményei és járandóságai ipari főcsoportok szerint az 1922. évben.

*Traitements et indemnités payés, en 1922, aux employés de fabrique, suivant les principaux groupes d'industrie.*

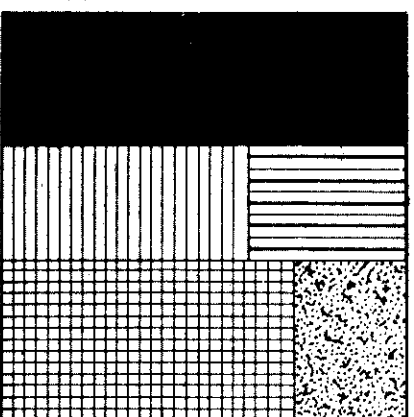
Az ipari főcsoport száma és megnevezése <i>Numéro et désignation des principaux groupes d'industrie</i>	A gyári tisztviselőknek az 1922. évben — <i>Traitements et indemnités payés, en 1922, aux employés de fabrique</i>			Az egész gyáriparban a tisztviselőknek adott járandóságok %-a — % de <i>traitements des employés de toutes les fabriques</i>	Az egyes iparágak összes alkalm. adott összes járandóságok %-ában — <i>En % des traitements payés à tous les salariés des différ. branches d'industr.</i>
	kifizetett pénzbeli — <i>en argent</i>	juttatott természetbeli — <i>en nature</i>	adott összes total		
	járandóságok összege aranykoronában — <i>calculés en couronnes-or</i>				
I. Vas- és fémipar — <i>Industrie sidérurgique et métallurgique</i> . . . . .	1,701.463	104.613	1,806.076	12·6	9·8
II. Gépgyártás — <i>Fabrication des machines</i> . . . . .	3,678.320	207.989	3,886.309	27·3	15·7
III. Kő-, agyag-, aszbeszt- és üvegipar — <i>Industries de la pierre, de la poterie, de l'asbeste, verreries</i> . . . . .	452.148	138.068	590.216	4·1	6·4
IV. Fa- és csontipar — <i>Industries du bois et des os</i> . . . . .	451.282	73.860	525.142	3·7	10·4
V. Bőr-, sörte-, szőr-, toll-, viaszosvászón- és ruggyantaipar — <i>Industries du cuir, du poil, des plumes, de la toile cirée et du caoutchouc</i> . . . . .	489.203	19.801	509.004	3·6	16·1
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Filatures et tissages</i> . . . . .	859.170	55.748	914.918	6·4	15·1
VII. Ruházati ipar — <i>Industrie du vêtement</i> . . . . .	292.441	13	292.454	2·0	11·8
VIII. Papirosipar — <i>Industrie du papier</i> . . . . .	124.247	1.040	125.287	0·9	14·1
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimentation</i> . . . . .	2,768.865	749.631	3,518.496	24·7	21·8
X. Vegyészeti ipar — <i>Industrie chimique</i> . . . . .	1,374.717	221.206	1,595.923	11·2	31·4
XII. Sokszorosító- és műipar — <i>Imprimeries, lithographies</i> . . . . .	475.573	31.254	506.827	3·5	11·6
Összesen — <i>Total</i> . . . . .	12,667.429	1,603.223	14,270.652	100·0	15·0

# A GYÁRI TISZTOISEIÖK MEGOSZLÁSA NEMEK ÉS ISKOLAI TÖEGZETTSÉG SZERINT.

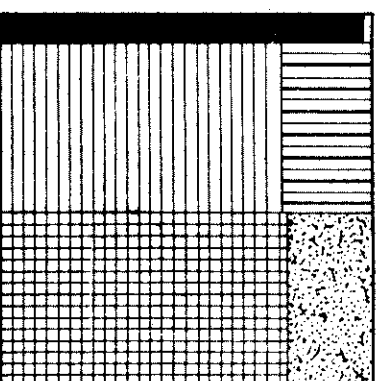
RÉPARTITION DES EMPLOYÉS MANUFACTURIERS  
SUIVANT LE SEXE ET L'INSTRUCTION.



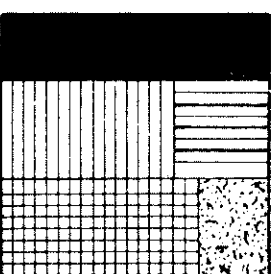
ÖSSZESEN -- TOTAL



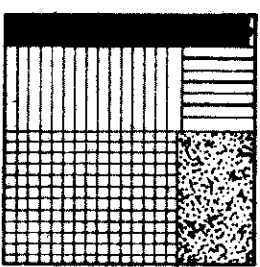
Gép-Machine



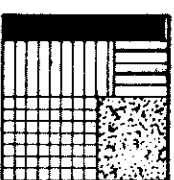
Élemezés-Alimentation



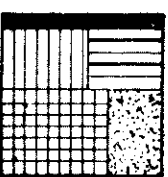
Vas-Fer



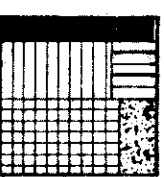
Vegyészet-Chimie



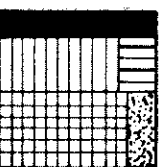
Fonó-Textile



Sokszorosító-Polygraphique



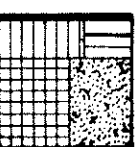
Fa-Bois



Kő-Pierre



Bőr-Cuir

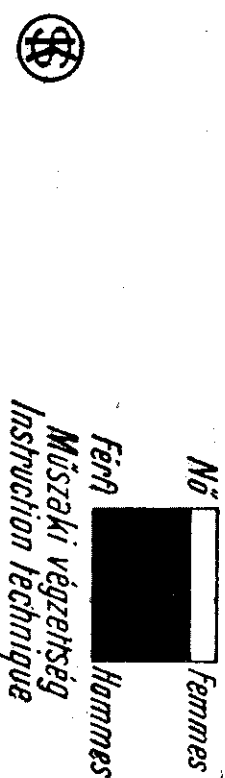


Ruházat-Vêtements

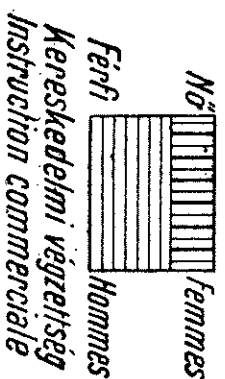


Papír-Papier

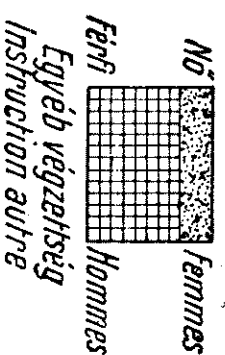
## JELMAGYARÁZAT-LÉGENDE.



Műszaki végzettség  
Instruction technique



Kereskedelmi végzettség  
Instruction commerciale



Egyéb végzettség  
Instruction autre



és női tisztviselők számarányának feltüntetésével, összehasonlítva a gyári jellegű üzemek számával, a mellékelt grafikon mutatja.

A gyári tisztviselők szakképzettségének ismertetése után, vessünk néhány pillantást az 1922. évi kereseti viszonyokra is, melyekre a gyárak által a tisztviselők részére kifizetett összes pénzbeli járandóságok összegéről és a természetben juttatott járandóságok egyenértékéről szóló adatok világíthatnak rá. Mielőtt azonban ezt tennők, figyelembe kell vennünk azt, hogy a tisztviselői létszám az 1922. évi október elsejéről szól, tehát csak az esetben kaphatnánk határozott képet a keresményekről, ha az 1922. év folyamán a gyári tisztviselők létszámában jelentős változás nem volt.

A 17.873 tisztviselő összes évi keresménye az adatok szerint 14·3 millió aranykoro-

nára tehető, amelynek 88·7%-a fizetett ki pénzben, míg a többi a kiosztott élelmiszerek, ruhaneműek stb. egyenértéke, illetőleg a természetben adott lakások vagy más járandóságok felértékeléséből származó értékösszeg. Egy-egy tisztviselőre jutott ezek szerint 1922-ben átlag 798·4 aranykorona keresmény, mely az 1921. évi keresménnyel szemben 21·7%-os emelkedést jelent.

A tisztviselők fizetéséről és a nekik juttatott természetbeni járandóságok egyenértékéről iparágankint a mellékelt táblázat adatai számolhatnak be, melyek összehasonlításánál figyelembe van véve az is, hogy a gyárak összes üzemi kiadásából fizetésekre és munkabérekre fordított összegnek, illetőleg a természetben juttatott javak egyenértékének iparcsoportonként hány %-a jutott a tisztviselőknek.

Farkasfalvi Sándor dr.

## A legfőbb termelőországok részesedése egyes bányászati és ipari anyagok termelésében.

*Participation des pays producteurs les plus importants à la production des différentes matières minières et industrielles.*

*Résumé. Comme suite aux données publiées dans le numéro d'août 1925 de cette revue, nous donnons le tableau comparatif de la production d'avant guerre et d'après-guerre de plusieurs matières minières et industrielles. Les graphiques ci-dessous montrent dans quelle proportion participaient, avant la guerre, les principaux pays producteurs à la production, et quelle est la situation aujourd'hui. (Les données d'avant-guerre concernent le territoire d'alors des pays.)*

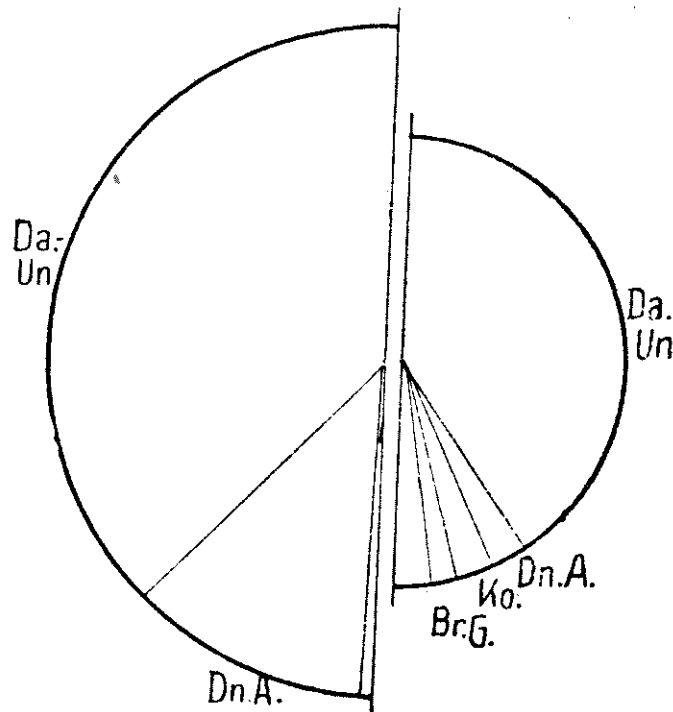
A folyóiratunk előző számában közölt adatok folytatásaképpen alább a bányászat és ipar több termékének háború előtti és utáni termeléséről nyújtunk összehasonlítást. Az adatok (grafikonok) azt mutatják, hogy a legfontosabb termelőországok milyen arányban részesedtek a termelésben a háború előtt és mi a helyzet jelenleg. A háború előtti adatok az egyes országok akkori (háború előtti) területére vonatkoznak.

### 1. Gyémánt. — Diamant.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer karátban — en milliers de carats			
Délafrikai Unió Union sud-africaine . . . . .	5.164	%	2.400	%
Délnyugat-Afrika Afrique du Sud-Ouest . . . . .	1.570	23·1	171	5·7
Kongó — Congo	15	0·2	166	5·5
Britt-Guayana Guyane anglaise . . . . .	11	0·2	103	3·4
Világtermelés Prod. mondiale	6.800	100·0	3.000	100·0

Háború előtti adat  
Données d'avant-guerre

Legújabb adat  
Données les plus récentes



2. Arany. — Or.

Ország Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	q - b a n — e n q u i n t a u x			
		%		%
Délafrikai Unió — Union sud-africaine . . .	2.833	40.4	2.841	53.5
Amer. Egy.-Áll. États-U. d'Am. . . . .	1.406	20.0	773	14.6
Kanada — Ca- nada . . . . .	190	2.7	365	6.9
Mexico — Me- xique . . . . .	369	5.3	243	4.6
Ausztrália Australie . . . . .	820	11.7	241	4.5
Rhodésia — Rho- désia . . . . .	214	3.1	201	3.8
<b>Magyarország Hongrie . . . . .</b>	<b>33</b>	<b>0.5</b>	—	—
Világtermelés Prod. mondiale	7.014	100.0	5.306	100.0

3. Ezüst. — Argent.

Ország Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
		%		%
Mexico — Me- xique . . . . .	23	33.0	25.2	38.0
Amer. Egy.-Áll. États-U. d'Am. . . . .	20	28.7	17.5	26.4
Kanada — Ca- nada . . . . .	10	14.3	5.8	8.7
Peru — Pérou . . . . .	3	4.3	4.1	6.2
<b>Magyarország Hongrie . . . . .</b>	<b>0.13</b>	<b>0.2</b>	—	—
Világtermelés Prod. mondiale	69.8	100.0	66.4	100.0

4. Platina. — Platine.

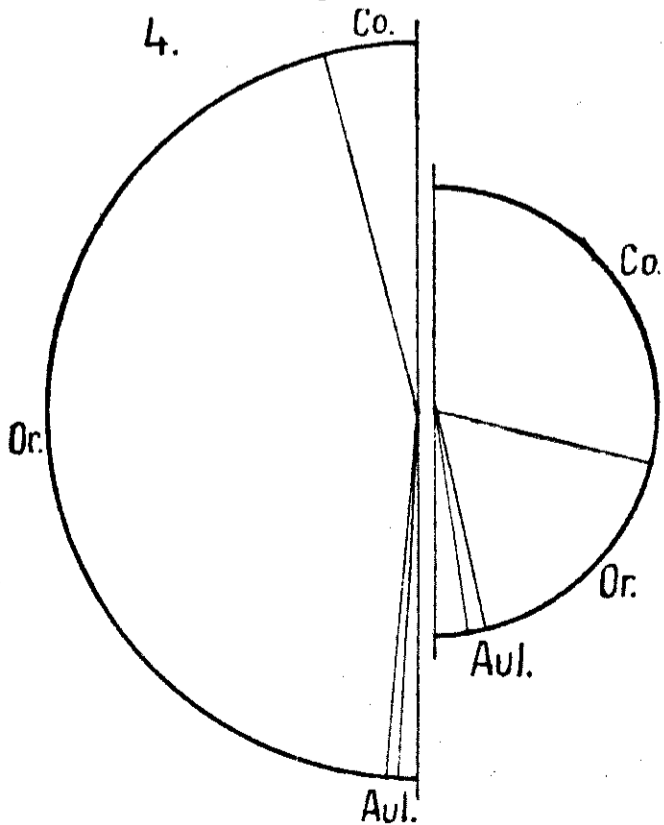
Ország Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	kilogrammban — en kilogrammes			
		%		%
Kolumbia — Co- lombie . . . . .	467	8.5	1.150	57.5
Oroszország Russie . . . . .	4.886	88.8	700	35.0
Ausztrália Australie . . . . .	53	1.0	45	2.3
Világtermelés Prod. mondiale	5.500	100.0	2.000	100.0

5. Aluminium. — Aluminium.

Ország Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
		%		%
Amer. Egy.-Áll. États-U. d'Am. . . . .	225	35.3	900	52.9
Franciaország France . . . . .	135	21.2	170	10.0
Németország Allemagne . . . . .	120	18.8	161	9.5
Kanada — Ca- nada . . . . .	59	9.2	120	7.1
Világtermelés Prod. mondiale	638	100.0	1.700	100.0

Háború előtti adat  
Données d'avant-guerre

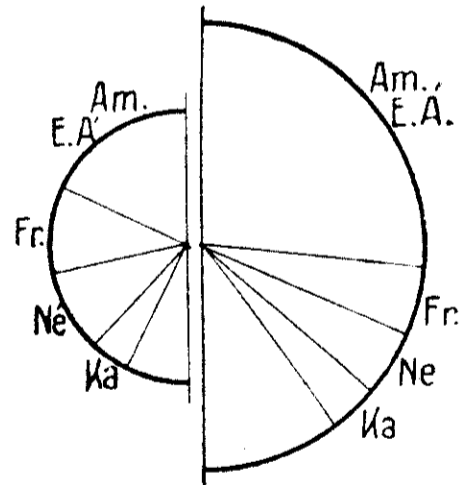
Legújabb adat  
Données les plus récentes



Háború előtti adat  
Données d'avant-guerre

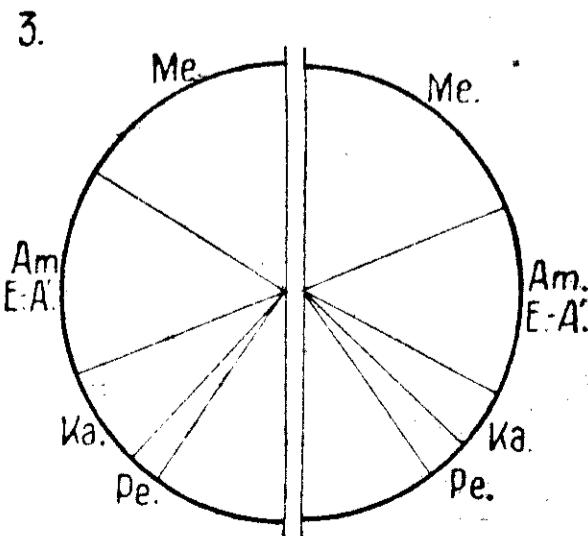
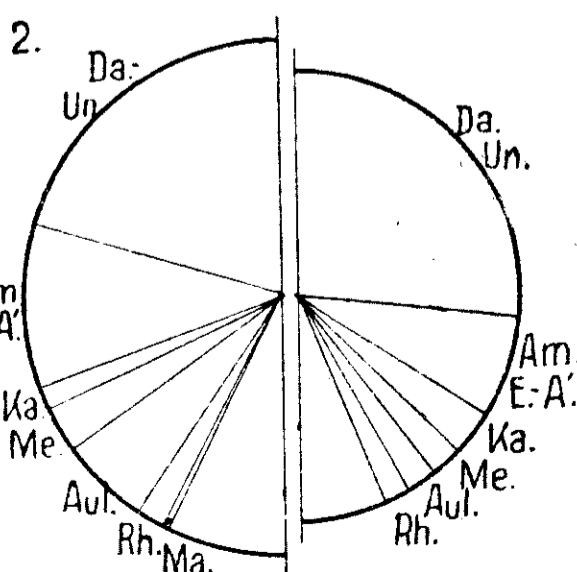
Legújabb adat  
Données les plus récentes

5.



Háború előtti adat  
Données d'avant-guerre

Legújabb adat  
Données les plus récentes



6. Réz. — Cuivre.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
		%		%
Amer. Egy.-Áll. États-U. d'Am.	5.665	52·9	6.600	64·5
Chile — Chili	376	3·5	1.283	12·4
Japán — Japon	650	6·1	548	5·3
Mexico — Mexique	731	6·8	500	4·8
Peru — Pérou	278	2·6	356	3·4
Magyarország Hongrie	1·6	0·01	0·5*)	—
Világtermelés Prod. mondiale	10.700	100·0	10.320	100·0

\*) Rézérc. — Minerais de cuivre.

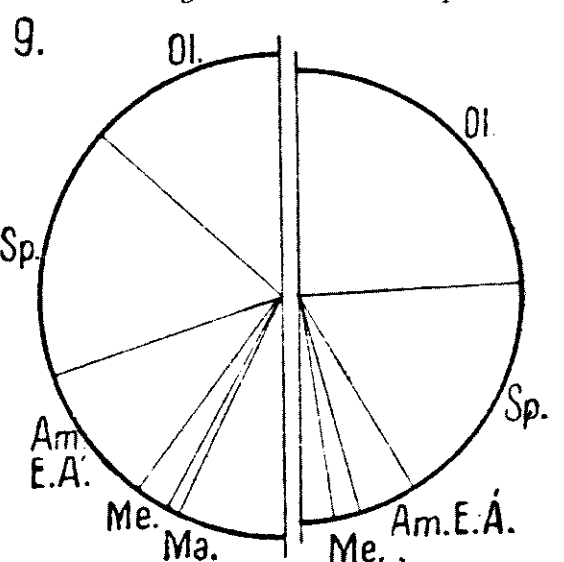
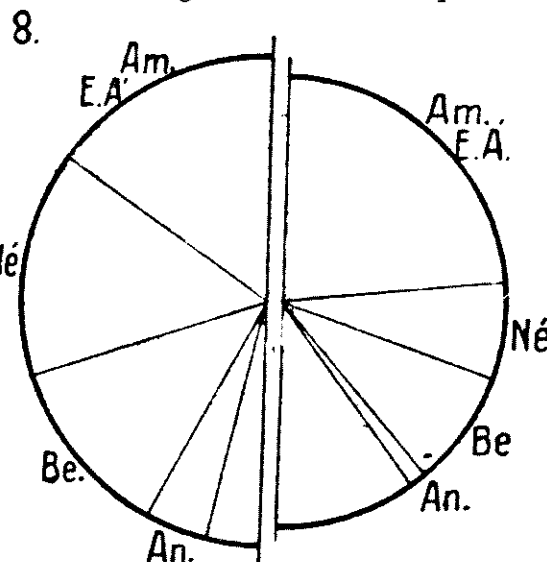
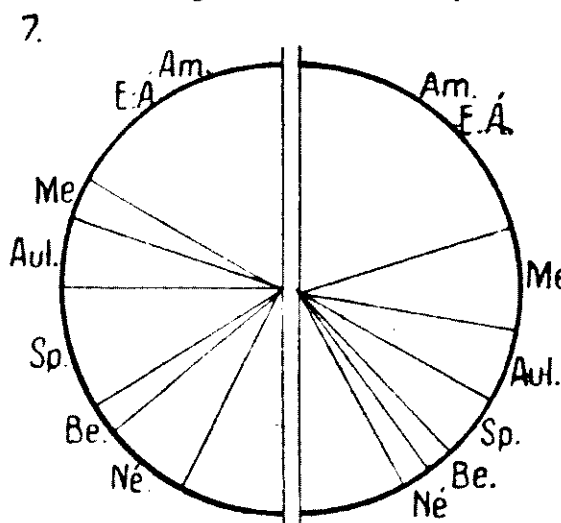
7. Ólom. — Plomb.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
		%		%
Amer. Egy.-Áll. États-U. d'Am.	3.952	33·7	4.807	40·9
Mexico — Mexique	620	5·3	1.671	14·2
Ausztrália Australie	1.144	9·8	1.247	10·6
Spanyolország Espagne	1.987	17·0	1.099	9·3
Belgium — Belgique	536	4·6	511	4·3
Német (F.-Sziléziával) — Allemagne (y compris la Haute-Silésie)	1.879	16·0	509	4·3
Magyarország Hongrie	17	0·1	43	0·4
Világtermelés Prod. mondiale	11.717	100·0	11.766	100·0

Háború előtti adat Don. d'avant guerre Legújabb adat Données les plus réc.

Háború előtti adat Don. d'avant guerre Legújabb adat Données les plus réc.

Háború előtti adat Don. d'avant guerre Legújabb adat Données les plus réc.



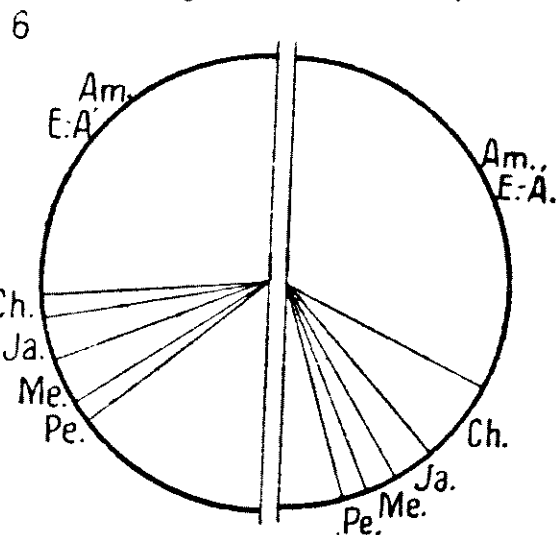
8. Cink. — Zinc.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
		%		%
Amer. Egy.-Áll. États-U. d'Am.	2.600	31·3	3.200	46·4
Németország Allemagne	2.438	29·4	980	14·2
Belgium-Belgique	1.951	23·5	1.131	16·4
Anglia-Angleter.	670	8·1	150	2·2
Világtermelés Prod. mondiale	8.300	100·0	6.900	100·0

9. Higanym. — Mercure.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
		%		%
Olaszország-Italie	10·0	27·0	16·0	48·5
Spanyolország Espagne	12·5	33·8	11·4	34·5
Am. Egy.-Áll. États-U. d'Am.	6·9	18·6	2·7	8·2
Mexikó-Mexique	1·7	4·6	1·4	4·2
Magyarország Hongrie	0·7	1·9	—	—
Világtermelés Prod. mondiale	37·0	100·0	33·0	100·0

Háború előtti adat Données d'avant guerre Legújabb adat Données les plus récentes



11. Földolaj. — Huile minérale.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	mill. q-ban		en millions de quintaux	
Am. Egy.-Áll. États-U. d'Am.	340	64.4	979	69.5
Mexikó Mexique . . .	38	7.2	209	14.8
Oroszország . . . Russie . . .	83	15.7	62	4.4
Perzsia Perse . . .	2	0.4	42	3.0
Holl. India Ind. néerland.	15	2.8	29	2.1
Románia Roumanie . . .	18	3.4	19	1.3
<b>Magyarország Hongrie . . .</b>	<b>0.07</b>	—	—	—
Világtermelés Prod. mondiale	528	100.0	1.408	100.0

12. Gyapjú. — Laine

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q ban -- en milliers de quintaux			
Ausztr. (Tasm.) Australie (avec la Tasmanie).	3.194	22.0	2.220	18.8
Argentína Argentine . . .	1.625	11.2	1.223	10.4
Am. Egy.-Áll. États-U. d'Am.	1.423	9.8	1.205	10.2
Oroszország Russie . . .	1.720	11.9	880	7.5
Britt Délafrika Afrique du Sud anglaise . . .	751	5.2	838	7.1
Új Zeeland Nouv.-Zélande	899	6.2	815	6.9
<b>Magyarország Hongrie . . .</b>	<b>80</b>	<b>0.6</b>	<b>50</b>	<b>0.4</b>
Világtermelés Prod. mondiale	14.500	100.0	11.800	100

10. Kén. — Soufre

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
Am. Egy.-Áll. États U. d'Am.	4.989	52.1	20.685	84.4
Ólaszorsz. — Italie	3.853	40.2	2.489	10.2
Japán — Japon	594	6.2	311	1.3
Spanyolország Espagne . . .	75	0.8	228	0.9
<b>Magyarország Hongrie . . .</b>	<b>1</b>	<b>0.01</b>	—	—
Világtermelés Prod. mondiale	9.579	100.0	24.500	100

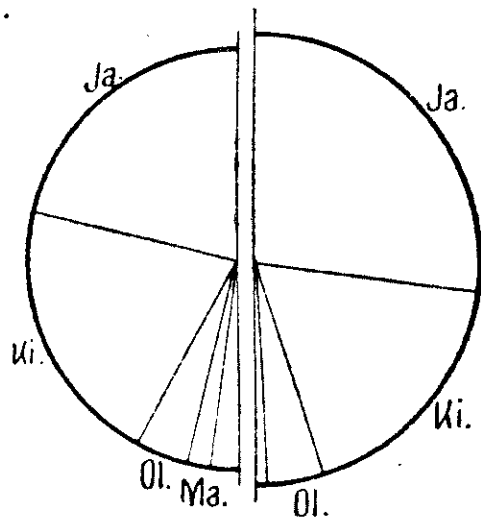
13. Nyersselyem. — Soie brute.

O r s z á g Pays	Háború előtti adat Données d'avant-guerre		Legújabb adat Données les plus récentes	
	ezer q-ban — en milliers de quintaux			
Japán — Japon	171	42.8	245	54.4
Kína — Chine .	165	41.3	159	35.3
Ólasz. — Italie	35	8.8	37	8.2
<b>Magyarország<sup>1</sup> Hongrie . . .</b>	<b>13</b>	<b>3.3</b>	<b>25</b>	<b>0.6</b>
Világtermelés Prod. mondiale	400	100.0	450	100.0

<sup>1</sup> Selyemgubó. — Cocons de vers soie.

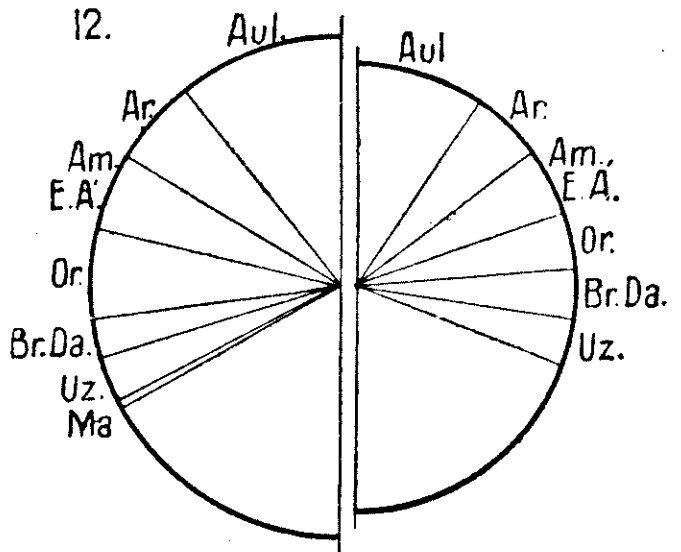
Háború előtti adat  
Données d'avant guerre

Legújabb adat  
Données les plus récentes



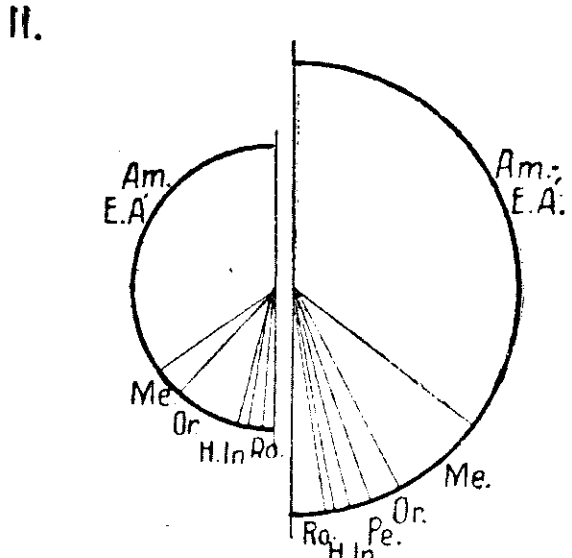
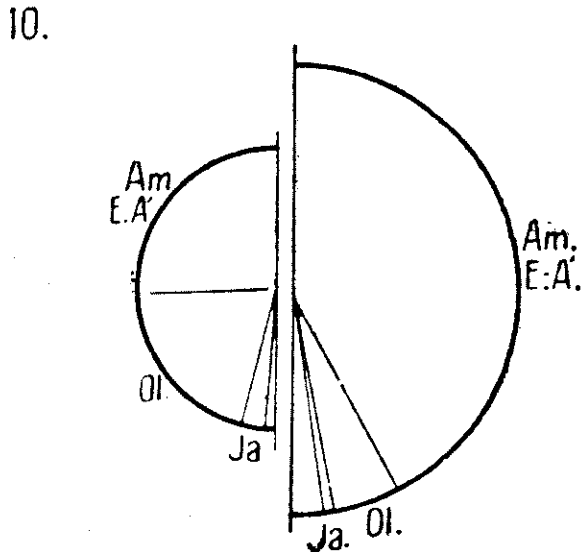
Háború előtti adat  
Données d'avant guerre

Legújabb adat  
Données les plus récentes



Háború előtti adat  
Données d'avant guerre

Legújabb adat  
Données les plus récentes





## A világ petróleumtermelése 1924-ben.<sup>1)</sup>

*Production mondiale du pétrole en 1924.*

Az 1913. év maximális földolajtermelése után az 1924. évben 19 év óta először mutatkozott — habár nem jelentős mérvű — visszaesés e fontos ipari nyersanyag kitermelésében. Az 1924. év előzetes adatai szerint az előző évhez képest 0,76%-os visszaesés mutatkozik; a termelés azonban így is háromszorosa volt az 1913. évi termelésnek.

A legfőbb termelő országokban, az *Amerikai Egyesült-Államokban* és *Mexikóban* a nyersolajkitermelés visszaesett, míg a kisebb teljesítményű vidékeken általában emelkedett.

*Amerika*, a világtermelés főrésze, 87%-át szolgáltatja az összes termelésnek, *Európa* és *Ázsia* körülbelül 6,5%-át. Az egyes földrészek háború előtti termelése (1913 = 100) a következőképpen módosult:

Év	Amerika	Európa	Ázsia	Afrika
1913	100,0	100,0	100,0	100,0
1922	275,9	58,8	227,4	1330,8
1923	327,4	67,7	278,6	1176,9
1924	320,1	78,2	295,4	1238,5

Országok szerint a termelés a következőképpen alakult: (L. a következő táblázatot).

Az *Egyesült-Államok* 1924-ben kerekén 98 millió tonna produkcióval a világtermelés 70%-át szolgáltatják, melynek nagyrésztet belföldön fel is használták. Az *Egyesült-Államok* finomítói 93%-ban belföldi nyersanyagot dolgoztak fel. A finomítók által előállított anyagok %-os megoszlása a következő volt: gázolin 34,3, kerozin (világítóolaj) 9,7, gázolaj és fűtőolaj 51,6, gépolaj 4,4%. A gázolajtermelés a háború előtti termelés hatszorosára emelkedett, aminek magyarázata az automobilforgalom nagymérvű fellendülése.

A világtermelésben második helyet elfoglaló *Mexikóban* a földolajtermelés az előző évhez képest 6,7%-kal csökkent, a *délamerikai államok* ellenben termelésüket fokozatosan növelték.

*Európában* az 1924. év általában kedvező volt. A főterület, *Oroszország*, ebben az évben is fokozta a kitermelést (15%-kal) s a háború előtti állapothoz képest már csak 26%-os visszaesést mutat. *Románia* ebben az évben elérte háború előtti termelését.

### A világ földolajtermelése.

Terület	1913	1923	1924*)	1913	1924
	1 0 0 0 t.			%	
Am. Egy.-áll.	34.030	100.398	97.875	64,43	69,51
Mexikó	3.838	22.413	20.915	7,27	14,85
Kanada	30	24	24	0,06	0,03
<b>Északamerika</b>	<b>37.898</b>	<b>122.835</b>	<b>118.814</b>	<b>71,76</b>	<b>84,39</b>
Peru	273	844	1.030	0,52	0,73
Venezuela	—	639	1.446	—	1,03
Argentína	19	530	559	0,03	0,40
Trinidad	90	424	596	0,17	0,42
Kolumbia	—	60	71	—	0,05
<b>Délamerika</b>	<b>382</b>	<b>2.497</b>	<b>3.702</b>	<b>0,72</b>	<b>2,63</b>
<b>Amerika össz.</b>	<b>38.280</b>	<b>125.332</b>	<b>122.516</b>	<b>72,48</b>	<b>87,02</b>
Oroszország	8.322	5.336	6.155	15,76	4,37
Románia	1.848	1.512	1.851	3,50	1,32
Ausztr. (Galic.)	1.114	—	—	2,11	—
Lengyelo. (Gal.)	—	737	771	—	0,55
Franciaország	—	71	73	—	0,05
Németország	121	51	59	0,23	0,04
Cseh Szlovákia	—	15	11	—	0,01
Olaszország	7	4	5	0,01	—
<b>Európa össz.</b>	<b>11.412</b>	<b>7.726</b>	<b>8.925</b>	<b>21,61</b>	<b>6,34</b>
Perzsia	248	3.839	4.245	0,47	3,02
Holland-India	1.526	2.833	2.919	2,89	2,07
Brit-India	1.057	1.168	1.144	2,00	0,81
Sarawak	20	567	648	0,04	0,46
Jap. és Formosa	256	248	222	0,48	0,16
<b>Ázsia összesen</b>	<b>3.107</b>	<b>8.655</b>	<b>9.178</b>	<b>5,88</b>	<b>6,52</b>
Afrika (Egyipt.)	13	153	161	0,02	0,11
Egyéb vidékek	3	16	20	0,01	0,01
<b>Világ összesen</b>	<b>52.815</b>	<b>141.882</b>	<b>140.800</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>

<sup>1)</sup> L. W. und St. 1925. No. 12.

\*) Előzetes adatok és becslések.

# ◎ KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉS ◎

## Külkereskedelmi forgalmunk 1925 augusztus havában.

*Commerce extérieur de la Hongrie au mois d'août 1925.*

**Résumé.** En août dernier, le mouvement du commerce extérieur a pris un élan général. Tandis que, par suite de l'exportation de produits agricoles provenant de la bonne récolte, la valeur des exportations s'est rapidement élevée à 71 millions de couronnes-or, celle des importations a fait 62·7 millions de couronnes-or, de sorte que, pour le mois d'août dernier, le mouvement du commerce extérieur accuse un excédent d'exportation de 8·3 millions de couronnes-or. Ce bilan actif est d'autant plus réjouissant qu'on peut en tirer cette conclusion que la balance du commerce extérieur de 1925 continuera à s'améliorer. L'accroissement du mouvement du commerce extérieur de la Hongrie est démontré par le fait que, tandis que dans les huit premiers mois de 1923, nous avons acheté par mois 37 millions de couronnes-or de marchandises à l'étranger, cette moyenne s'est élevée en 1924 à 51·5 millions de couronnes-or et en 1925, à 56·1 millions; quant à l'exportation, la moyenne de 24·3 millions de couronnes-or de l'année 1923 a rapidement monté, en 1924 et en 1925, à 39·3, respectivement à 49·3 millions de couronnes-or. Comme l'exportation a doublé par rapport au mois d'août 1924 et que l'importation ne s'est accrue que de 15·4%, l'accroissement de l'exportation a dépassé de beaucoup celui de l'importation.

**La valeur des importations ayant été, en janvier—août derniers, 448·4 millions de couronnes-or et celle des exportations, 394·2 millions, la balance du commerce extérieur de janvier—août s'est soldée par un passif de 54·2 millions de couronnes-or, contre 97·7 millions en 1924.**

Az augusztusi külkereskedelmi forgalmat úgy a behozatalra, mint a kivitelre kiterjedő általános fellendülés jellemzi. Az import és export értéke úgy az 1924. év augusztus hónapjával, mint a folyó év július hónapjával összehasonlítva emelkedett. A jó termés és annak gyors külföldi értékesítése a kivitel értékét 71 millió aranykoronára szöktette fel, a behozott áruk értéke pedig a textiliák importjának növekedése folytán 62·7 millió aranykoronát tett ki. Az augusztusi árúcsere tehát 8·3 millió aranykorona kiviteli többletet mutat.

A külkereskedelmi mérleg augusztusi kiviteli többlete annál örvedetesebb, mert Magyarország külkereskedelme a háború után csak az 1923. év három utolsó hónapjában zárult jelentékenyebb kiviteli többlettel s az augusztusi eredményekből az 1925. évi külkereskedelmi mérleg további javulására következtethetünk. Az augusztust megelőző három hónapban exportált áruk értéke már majdnem elérte az import értékét s így a mezőgazdasági termelés megerősödése folytán előrelátható volt a mérleg javulása.

A kivitel nagyarányú fejlődését legjobban igazolja az, hogy a háború befejezése óta a kivitel értéke csak egyszer, az 1924. év október havában haladta meg a 70 millió aranykoronát. A külforgalom fokozódását bizonyítja az is, hogy az 1923. év első nyolc hónapjában havonta átlag 37·0 millió aranykorona árút vásároltunk külföldről és 24·3 millió aranykorona értékű árút szállítottunk külföldre, ezek a havi átlagok az 1924. évben 51·5, illetve 39·3 millió aranykoronára, végül az 1925. évben 56·1, illetve 49·3 millió aranykoronára szöktek fel. A részletes havi adatokról a múlt év hasonló időszakával szembeállítva a következő táblázat tájékoztat :

Hónap Mois	1 9 2 4			1 9 2 5		
	Behozatal Importations	Kivitel Exportations	Behozatali (-) többlet — Ex- cédent (-) des importat.	Behozatal Importations	Kivitel Exportations	Behozatali (-) ill. kiv. (+) többlet — Ex- cédent d'im- port. (-), exc. d'exp. (+)
	millió aranykor. — en millions de cour.-or					
Január Janvier . .	37·6	32·3	— 5·3	63·4	35·2	— 28·2
Február Février . .	44·1	30·8	— 13·3	58·8	39·9	— 18·9
Március Mars . . . .	51·4	44·5	— 6·9	57·7	52·2	— 5·5
Április Avril . . . .	59·0	51·4	— 7·6	52·6	46·6	— 6·0
Május Mai . . . . .	57·4	45·5	— 11·9	52·4	52·5	+ 0·1
Június Juin . . . . .	48·6	35·4	— 13·2	47·4	46·1	— 1·3
Július Juillet . . .	59·9	40·2	— 19·7	53·4	50·7	— 2·7
Augusztus Août . . . . .	54·3	34·5	— 19·8	62·7	71·0	+ 8·3
Január—aug. Janvier—août	412·3	314·6	— 97·7	448·4	394·2	— 54·2

A fellendülés tehát a kiviteli forgalomban sokkal erőteljesebb volt mint a behozatalban. A behozatal növekedése ugyanis a múlt év augusztus hónapjával szemben 15·5, a folyó év július hónapjával szemben 17·4 százalékot tett, a kivitel pedig az előző év augusztus havához képest megkétszereződött, az emelkedés 105·8 százalék, s az export javulása a múlt hónappal szembeállítva is 40 százaléknyi, jóval felülmúlja tehát az import értékének növekedését.

A január—augusztusi 448·4 millió arany-

koronaértékű behozatal a múlt évhez viszonyítva 8·8 százalékos, a 394·2 millió aranykorona értékű kivitel 25·3 százalékos emelkedést jelent. Meg kell említenünk azt is, hogy a január—augusztusi külkereskedelmi forgalom 54·2 millió aranykoronát kitevő behozatali többlete az 1920—1924. évek hasonló időszakával szembeállítva a legalacsonyabb volt.

A külkereskedelemben legfontosabb áruk forgalmának részletes adatait az alábbi táblázat tünteti fel:

### Magyarország külkereskedelmi forgalma 1925. év augusztus havában, szembeállítva az 1924. évi augusztus havi adatokkal.

*Commerce extérieur de la Hongrie au mois d'août 1925, confronté avec les données du mois d'août 1924.*

#### A) Behozatal. — A) Importation.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	1924	1925	1924	1925	Az érték 1925 aug. hónap több (+), v. kevesebb (-) ezer ar. K. — Excédent (+) ou diminution (-) de la valeur en août 1925 (en milliers de couronnes-or)		Az 1925 aug. havi behozatali összték % -ában — En % de la valeur totale de l'import. du mois d'août 1925	
	augusztus hónapjában — au mois d'août		érték ezer aranykoronákban <i>valeur en milliers de couronnes-or</i>					
	mennyiség méter- mázsákban <i>quantité en quintaux métr.</i>							
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	13.193	8.850	10.862·0	6.401·8	—	4.460·2	10·22	
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	2,308.151	1,947.558	5.468·4	6.288·7	+	820·3	10·03	
Gyapjúszövet — <i>Tissus de laine</i>	5.229	4.172	7.551·1	6.135·8	—	1.415·3	9·78	
Szén — <i>Charbon</i>	535.979	851.123	2.292·5	3.514·1	+	1.221·6	5·60	
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	15.175	18.128	2.239·2	3.204·3	+	965·1	5·11	
Pamutfonál és -cérna — <i>Fils de coton, fils à coudre</i>	5.326	4.308	2.543·1	2.264·1	—	279·0	3·61	
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et articles de papeterie</i>	21.080	41.975	923·2	1.936·0	+	1.012·8	3·09	
Kikészített bőr — <i>Cuirs préparés</i>	1.658	1.741	1.788·0	1.760·3	—	27·7	2·81	
Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	2.181	2.799	2.140·9	1.650·7	—	490·2	2·63	
Nyers fémek — <i>Métaux bruts</i>	2.786	11.332	416·3	1.445·5	+	1.029·2	2·31	
Ásványolaj — <i>Huile minérale</i>	106.486	103.400	1.562·2	1.172·4	—	389·8	1·87	
Nyers kávé — <i>Café brut</i>	2.094	2.466	376·9	1.109·7	+	732·8	1·76	
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	7.260	7.801	565·3	1.106·5	+	541·2	1·76	
Üveg és üvegárúk — <i>Verres, verreries</i>	7.970	17.778	337·3	971·7	+	634·4	1·55	
Nyers pamut — <i>Coton brut</i>	1.042	3.352	169·2	882·0	+	712·8	1·41	
Nyers rizs — <i>Riz brut</i>	—	21.024	—	841·0	+	841·0	1·34	
Kötöttárúk pamutból — <i>Articles tricotés en coton</i>	526	213	855·2	673·3	—	181·9	1·07	
Selyem- és félselyemszövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	155	87	730·8	555·9	—	174·9	0·87	
Nyers juta — <i>Jute brut</i>	632	4.289	38·5	514·7	+	476·2	0·82	
Nyers és ócskavas — <i>Fers bruts, vieux fers</i>	18.197	44.998	278·1	490·0	+	211·9	0·78	
Összesen } <i>Total</i> {	db = pièce . . . . . q — q . . . . .	— 3,055.120	— 3,097.394	41.138·2	42.918·5	+	1.780·3	68·42
Egyéb áruk } <i>Autres marchandises</i> {	db — pièce . . . . . pár — paire . . . . . q — q . . . . .	22.397 — 519.338	60.447 37.469 645.886	13.191·3	19.811·0	+	6.619·7	31·58
Behozatal össz. } <i>Importations totales</i> {	db — pièce pár — paire q — q . . . . .	22.397 — 3,574.458	60.447 37.469 3,743.280	54.329·5	62.729·5	+	8.400·0	100·00



## A világ kereskedelmi flottája.<sup>1)</sup>

*La flotte commerciale du monde.*

A világ kereskedelmi flottájának az utolsó évekre vonatkozó adatait (bruttó regiszter-tonnában) az alábbi táblázat mutatja:

### A világ kereskedelmi flottájának tonnatartalma.

Az év közepén	Gőzösök és motoros hajók	Vitorlások	Az összes hajók
	bruttó regisztertonnatartalma		
1914	45,403.876	3,685.675	49,089.551
1919	47,897.407	3,021.866	50,919.273
1920	53,904.688	3,409.377	57,314.065
1921	58,846.325	3,128.328	61,974.653
1922	61,342.952	3,027.834	64,370.786
1923	62,335.373	3,830.865	66.166.238
1924	61,514.140	2,509.427	64,023.567
1925	62,380.376	2,261.042	64,641.418

A kereskedelmi hajózásban a vitorlások és a részben vagy egészen fából épült gőzösök, motorhajók ma már alig bírnak fontossággal s a hajóforgalom elbírálásánál csak a tengeren járó, acéلبól vagy vasból épült gőzösök és motorosok — 100 regisztertonnán

### A 100 tonnán feletti kereskedelmi gőzösök és motoros hajók tonnatartalma.

O r s z á g	1914	1924	1925
	június	június	június
bruttó regisztertonna			
Nagybritannia . . .	18,877.000	18,917.000	19,274.000
Britt gyarmatok . . .	1,407.000	2,213.000	2,230.000
Am. Egy.-Államok	1,837.000	11,823.000	11,605.000
Ausztria és Magyaro.	1,052.000	—	—
Belgium . . . . .	341.000	555.000	538.000
Dánia . . . . .	768.000	974.000	1,008.000
Franciaország . . .	1,918.000	3,193.000	3,262.000
Németország . . . .	5,098.000	2,856.000	2,993.000
Görögország . . . .	820.000	751.000	890.000
Hollandia . . . . .	1,471.000	2,533.000	2,585.000
Olaszország . . . . .	1,428.000	2,676.000	2,894.000
Japán . . . . .	1,642.000	3,655.000	3,741.000
Norvégia . . . . .	1,923.000	2,326.000	2,555.000
Spanyolország . . . .	883.000	1,163.000	1,120.000
Svédország . . . . .	992.000	1,146.000	1,215.000
Egyéb . . . . .	2,057.000	2,749.000	2,875.000
Összesen . . . . .	42,514.000	57,530.000	58,785.000

<sup>1)</sup> L. Wirtschaftsdienst 1925. 29. sz.

fölül — jönnek számításba. E szempontból vizsgálva az országok hajózását, a következő képet nyerjük: (L. az 1. hasábon levő 2. táblát.)

Ha az ezévi tonnatartalmat az előző évével összehasonlítjuk, megállapítható, hogy az utolsó év alatt majdnem valamennyi országnál növekedés észlelhető. A háború előtti állapottal való összehasonlítás pedig azt mutatja, hogy Németországot kivéve, az összes tengeri államok gyarapították hajóik háború előtti tonnatartalmát. Igen feltűnő (9·8 millió b. r. t.) az Egyesült-Államok hajóinak tonnatartalom-gyarapodása s jelentős a fejlődés Japánban, Olaszországban, Franciaországban és Hollandiában. Németország kereskedelmi flottája a háború befejezése után nagyon lecsökkent, az utolsó években azonban lázasan építkeznek.

A háború előtti állapothoz képest különösen a nagyobb típusú (4.000 b. r. tonnán felüli) hajóállomány növekedése feltűnő. 1914-ben 3.608 gőzös és motoros volt ilyen nagyságú; számuk ma már 6.069 s köztük 36 nagyobb, mint 20.000 b. r. t. tartalmú. Az ezidőszerinti hajóállomány több mint fele az 1000 b. r. t. tartalom alul van.

A hajók régiségét tekintve az összes tonnatartalom 13<sup>1</sup>/<sub>4</sub>%-a 25 évesnél régebbi, 21%-a ellenben olyan hajóké, amelyek 5 évnél nem régebbi időben épültek.

Hajtóerő szempontjából 1914 óta a világ kereskedelmi flottája a következő változáson ment át:

### A világ kereskedelmi flottájának alakulása hajtóerő szempontjából.

H a j t ó e r ő	A tonnatartalom %-ában		
	1914	1924	1925
Vitorlás . . . . .	8·06	3·92	3·50
Motoros . . . . .	0·45	3·09	4·20
Olajjal fűtött . . . . .	2·65	26·79	27·54
Szénnel fűtött . . . . .	88·84	66·20	64·76

# © ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY ©

## A nagykereskedelmi árak és a létfenntartási költségek index-számai 1925 szeptember végén.

*Nombres-indices des prix de gros et du coût de la vie en Hongrie à la fin de septembre 1925.*

*Résumé. Le 30 septembre dernier, le nombre-indice des prix de gros était 19.521 contre 19.333 en août, donc il a augmenté de 1%. Par contre, le nombre-indice du coût de la vie a diminué de 0.7%, tombant de 15.354 à 15.253. En septembre dernier, les changements de prix n'ont pas été considérables. Tandis que le prix du froment et du seigle a légèrement diminué, celui de l'avoine et du maïs a augmenté quelque peu. Au marché aux bestiaux, la tendance s'affermissait, ce qui a influé même sur le prix de la viande et de la graisse. Ce sont les oeufs qui ont renchéri le plus. Dans les prix des matières et des produits de l'industrie, il n'y a pas eu de changements notables en septembre.*

*Au cours du mois de septembre, le nombre-indice du coût de la vie est tombé de 15.354 à 15.253, soit de 0.7%.*

*Calculé en couronnes-or, le nombre-indice des prix de gros est 1.35, et celui du coût de la vie, 1.05.*

A nagykereskedelmi árak index-számainak alakulása szeptember 30-án a következő volt: (L. a 2. hasábon levő táblázatot.)

A nagykereskedelmi árak index-száma szeptember hó folyamán 1%-al emelkedett. Az emelkedés egyaránt jelentkezett úgy az élelmezési cikkeknel és a mezőgazdasági termékeknel, mint az ipari anyagok- és termékeknel, de eltérő mértékben, mert az előbbiek index-száma 2.2%-kal, az utóbbiaké pedig 0.2%-kal emelkedett.

Az áringadozások általában szűk keretek között folytak le: A gabonaáraknál nagyobb arányú kilengések nem igen mutatkoztak. Szeptember 30-án a búza és rozs ára valamivel alacsonyabban állott, mint az előző hó végén, a zab és a tengeri némileg javított az árán, míg az árpa ára teljesen változatlan maradt. A liszt ára csökkent, különösen a sötétebb lisztfajtáké. Így a 0-ás liszt ára 150 koronával, a 6-os liszt ára 600 koronával lett alacsonyabb. A cukor árát szeptember elején felemelték a gyárak, a hó 28-án bekövetkezett 500 koronás árleszállítás azonban az augusztus 31-i nívó alá súlyosztette,

## A magyar nagykereskedelmi árak index-számai (1913. évi átlagos árak = 1)

*Nombres-indices des prix de gros en Hongrie  
(Prix moyens de 1913 = 1)*

Időpont Date	Élelmezési cikkek Produits alimentaires	Ipari anyagok — Matéri- es nécess. à l'industrie	Belföldi árúk Articles de Hongrie	Külföldi árúk Articles étrangers	Nyersanyagok Matières premières	Gyártmányok Produits fabriqués	Összes árúk Ensemble des produits
<b>a) Papírkorona alapon (en couronnes papier)</b>							
1924 december 31 31 décembre 1924	22940	23883	23002	24420	24381	22550	23466
1925 június 30 30 juin 1925 . . . . .	19682	20836	19428	22173	20176	20475	20326
1925 július 31 31 juillet 1925 . . . . .	17928	20912	18169	22521	19365	19818	19591
1925 augusztus 31 31 août 1925 . . . . .	17518	20772	17826	22436	18848	19818	19333
1925 szeptember 30 30 sept. 1925 . . . . .	17899	20808	18077	22494	19525	19518	19521
<b>b) aranykorona alapon (en couronnes-or)</b>							
1924 december 31 31 décembre 1924 . . . . .	1.56	1.63	1.57	1.66	1.66	1.54	1.60
1925 június 30 30 juin 1925 . . . . .	1.37	1.45	1.35	1.54	1.40	1.42	1.41
1925 július 31 31 juillet 1925 . . . . .	1.25	1.46	1.26	1.57	1.35	1.38	1.36
1925 augusztus 31 31 août 1925 . . . . .	1.21	1.44	1.24	1.56	1.31	1.37	1.34
1925 szeptember 30 30 sept. 1925 . . . . .	1.24	1.44	1.25	1.55	1.35	1.35	1.35

a cukor árát. Az élőállat-árak kivétel nélkül emelkedtek de nem nagymértékben. A prima sertés ára 1000 K-ás emelkedéssel ismét elérte a 24.000 koronás árhatárt, az ökör ára 750 koronával, a borjúé 500 K-val emelkedett. Ez visszahatással volt az állati termékek árára is, így a hús nagybani ára 1000 K-val, a zsiré 3500 K-val emelkedett. Az összes élelmezési cikkek közül legszámottevőbb emelkedés a tojás áránál következett be, míg a vaj jelentékenyen olcsóbbodott. A gyarmatárúk ára változatlan.

Az ipari anyagok- és termékeknel alig jelentkeztek említésre méltó árváltozások. Az index-számnak csekély emelkedését főleg egyes fém- és bőrfajtáknak, valamint a nyerspamutnak némi megszilárdulása idézte elő.

## Áralakulás Budapesten 1925 augusztus—szeptember havában.

*Formation des prix à Budapest au cours des mois d'août et de septembre 1925.*

M e g n e v e z é s D é s i g n a t i o n	Mennyi- ségi egy- ség Unité	Á r a k k o r o n á k b a n P r i x e n c o u r o n n e s			Indexszámok 1925 szeptember 30-án (1913. évi árák = 1) Nombres-indices au 30 septembre 1925 (Prix de 1913 = 1)
		1913	1 9 2 5		
		évi átlagár prix moyens de l'année	aug. 31-én au 31 août	szept. 30-án au 30 sep- tembre	
<b>1. A nagykereskedelem árai.</b>					
<i>1. Prix du commerce en gros.</i>					
<b>a) Élelmezési cikkek és mezőgazdasági termékek.</b>					
<i>a) Denrées alimentaires et produits agricoles.</i>					
Búza, tiszavidéki 76 kg-os — <i>Froment de la région de la Tisza</i> . . . . .	q	22.04	366.250	361.250	16.391
Rozs — <i>Seigle</i> . . . . .	"	17.83	260.000	258.750	14.512
Takarmányárpa — <i>Orge à fourrages</i> . . . . .	"	16.11	272.500	272.500	16.915
Zab — <i>Avoine</i> . . . . .	"	19.04	245.000	250.000	13.130
Tengeri — <i>Maïs</i> . . . . .	"	15.11	270.000	287.500	19.027
Bab, fehér — <i>Haricots blancs</i> . . . . .	kg	0.24	3.500	3.500	14.583
Burgonya, fehér — <i>Pommes de terre à chair blanche</i>	q	5.61	65.000	70.000	12.478
Búzaliszt 0-ás — <i>Farine de froment N° 0</i> . . . . .	kg	0.34	6.350	6.200	18.235
Búzaliszt 2-es — <i>Farine de froment N° 2</i> . . . . .	"	0.33	6.150	5.800	17.576
Búzaliszt 6-os — <i>Farine de froment N° 6</i> . . . . .	"	0.30	5.250	4.650	15.500
Maláta — <i>Malt</i> . . . . .	q	31.—	645.000	630.000	20.323
Kristálycukor, zsákban — <i>Sucre en cristaux, en sacs</i> . . . . .	kg	0.81	14.780	14.500	17.901
Ökör, jobb minőségű — <i>Boeufs de qual. supérieure</i>	élő súly kg	1.02	15.000	15.750	15.441
Borjú — <i>Veaux</i> . . . . .	"	1.14	19.500	20.000	17.544
Sertés, fiatal, nehéz — <i>Porcs, jeunes et gras</i> . . . . .	"	1.36	23.250	24.250	17.831
Juh — <i>Moutons</i> . . . . .	"	0.64	8.500	8.750	13.672
Zsir — <i>Saindoux</i> . . . . .	kg	1.51	31.000	34.500	22.848
Marhahús Ia helybeli, hátulja — <i>Viande de boeuf, 1ère qualité</i> . . . . .	"	1.73	29.000	30.000	17.341
Vaj — <i>Beurre</i> . . . . .	"	2.68	54.000	48.000	17.910
Tojás — <i>Oeufs</i> . . . . .	1440 drb	97.53	2,016.000	2,808.000	28.791
Rizs (Burmah II.) — <i>Riz (Burmah II.)</i> . . . . .	kg	0.34	8.000	8.000	23.529
Kávé (Santos) — <i>Café (Santos)</i> . . . . .	"	2.65	65.000	65.000	24.529
Tea (Souchong) — <i>Thé (Souchong)</i> . . . . .	"	6.00	94.000	94.000	15.667
Korpa — <i>Son</i> . . . . .	q	11.15	185.000	172.500	15.471
<b>b) Ipari anyagok és termékek.</b>					
<i>b) Matières et produits de l'industrie.</i>					
Rúdvas — <i>Fer en barres</i> . . . . .	q	18.90	370.000	370.000	19.577
Vaslemez, 1 mm-es — <i>Tôles de fer de 1 mm</i> . . . . .	"	29.00	490.000	490.000	16.897
Vörösréz (elektrolyt) — <i>Cuivre (Electrolyte)</i> . . . . .	kg	1.72	25.000	24.000	13.953
Ólom (huta) — <i>Plomb (de fonderie)</i> . . . . .	"	0.52	14.500	14.500	27.885
Ón (Banka vagy Billiton) — <i>Etain (Banka ou Billiton)</i>	"	4.95	95.000	100.000	20.202
Horgany (huta) — <i>Zinc (de fonderie)</i> . . . . .	"	0.64	14.700	14.700	22.969
Szén, hazai barnaszén — <i>Charbon, lignite indigène</i>	q	1.16	35.000	35.000	30.172
Szén, porosz, felsősziléziai — <i>Charbon de Prusse, de Haute-Silésie</i> . . . . .	"	3.50	80.000	80.000	22.857
Petroleum (világító) — <i>Pétrole (à éclairage)</i> . . . . .	kg	0.34	4.400	4.300	12.647
Benzin, nehéz motorbenzin 0.765/775° — <i>Benzine, benzine à moteur 0.765/775°</i> . . . . .	"	0.30	6.000	6.000	20.000
Nyers pamut, amerikai — <i>Coton brut, américain</i>	"	1.45	42.840	43.310	29.869
Pamutfonál, 20-as számú — <i>Fils de coton N° 20</i>	"	2.30	68.540	68.730	29.883
Pamutszövet, középszálú, fehérített — <i>Tissus de coton blanchis, de fils moyens</i> . . . . .	m	0.60	18.500	18.500	30.833
Nyers gyapjú, középfinom szövetgyapjú, szennyben nyírott — <i>Laine brute, laine pour tissus, mi-fine</i> . . . . .	kg	1.47	31.000	34.000	23.129
Gyapjuszövet, férfi, téli, tiszta gyapjúból — <i>Tissus de laine pure et chaude (tissus d'hiver) pour hommes</i>	m	6.00	172.000	172.000	28.667
Kender, gyári, tilolt — <i>Chanvre de fabrique échangé</i>	kg	0.80	22.000	22.000	27.500
Len, nyers — <i>Lin brut</i> . . . . .	"	1.20	26.440	26.440	22.033

M e g n e v e z é s D é s i g n a t i o n	Mennyi- ségi egy- ség Unité	Á r a k k o r o n á k b a n P r i x e n c o u r o n n e s			Indexszámok 1925 szeptember 30-án (1913. évi árák = 1) Nombres-indices au 30 septembre 1925 (Prix de 1913 = 1)
		1913	1 9 2 5		
		évi átlagar prix moyens de l'année	aug. 31-én au 31 août	szept. 30-án au 30 sep- tembre	
Marhabőr, nyers, zöldsúlyú, vágóhídi — <i>Peaux de boeuf d'abattoir brutes, vertes</i>	kg	1.30	20.500	19.500	15.000
Borjúbőr, nyers, zöldsúlyú, hosszúlábú, fejés — <i>Peaux de veau, brutes, avec pieds et tête</i>	"	2.05	30.000	30.500	14.878
Talpbőr, Vache-croupon — <i>Cuir à semelles, vache-croupon</i>	"	5.85	72.000	70.000	11.966
Felsőbőr, box-calf, fekete — <i>Cuir à empeigne, box calf noir</i>	□-láb	1.45	24.000	24.000	16.552
Újságpapíros, rotációs — <i>Papier à journaux, rotatif</i>	kg	0.25	5.980	5.980	23.920
Tégla, 25×12×6 cm méretű — <i>Briques de 25×12×6 cm</i>	1000 drb	31.—	544.000	544.000	17.548
Mész, darabos, égetett — <i>Chaux, grossière, cuite</i>	q	2.20	52.500	52.500	23.864
Épületfa, ácsolt, fenyőfából — <i>Bois de sapin de construction charpenté</i>	m <sup>3</sup>	45.—	700.000	700.000	15.556
Kénsav, 66° Bé — <i>Acide sulfurique</i>	q	10.—	170.000	170.000	17.000
Szuperfoszfát — <i>Superphosphate</i>	kg <sup>o</sup> / <sub>o</sub>	0.50	7.400	7.400	14.800
Tűzifa — <i>Bois de chauffage</i>	q	2.28	40.000	41.000	17.982
<b>2. A kiskereskedelem árai.</b>					
<i>Prix du commerce en détail.</i>					
Marhahús, levesnek való — <i>Viande de boeuf, pour soupe</i>	kg	1.93	29.000	30.000	15.544
Sertéshús, comb — <i>Viande de porc, cuisse</i>	"	1.98	36.000	35.000	17.677
Disznózsír — <i>Saindoux</i>	"	1.77	34.500	37.500	21.187
Tej — <i>Lait</i>	liter	0.31	5.300	5.000	16.129
Tojás — <i>Oeufs</i>	db	0.074	1.700	1.850	25.000
Liptói túró — <i>Fromageon de Liptó</i>	kg	1.95	40.000	39.000	20.000
Kenyér, félbarna, gyári — <i>Pain demi-brun, fait en fabrique</i>	"	0.30	6.300	6.150	20.500
Búzaliszt, 2-es — <i>Farine de froment N° 2</i>	"	0.34	6.650	6.600	19.412
Burgonya, fehér — <i>Pommes de terre à chair blanche</i>	"	0.08	1.000	1.000	12.500
Savanyú káposzta — <i>Choucroute</i>	"	0.27	6.000	5.500	20.370
Bab, fehér, apró — <i>Haricots secs, blancs, à petits grains</i>	"	0.41	5.000	5.500	13.415
Cukor, finomított, kristály — <i>Sucre raffiné, en cristaux</i>	"	0.88	16.400	16.000	18.182
Férfiruha, II-rendű, gyári — <i>Vêtements pour hommes, de II-e qual., manufacturés</i>	db	40.—	800.000	800.000	20.000
Női ruha, II-rendű, gyári — <i>Vêtements pour dames, de II-e qual., manufacturés</i>	"	50.—	1,000.000	1,000.000	20.000
Gyermekruha, II-rendű, gyári — <i>Vêtements pour enfants, II-e qual., manufacturés</i>	"	20.—	450.000	450.000	22.500
Férfiing (munkásing) — <i>Chemises pour hommes (chemises d'ouvrier)</i>	"	2.90	65.000	65.000	22.414
Férfialónadrág — <i>Caleçons pour hommes</i>	"	3.—	69.000	69.000	23.000
Női ing — <i>Chemises pour femmes</i>	"	3.10	58.000	58.000	18.710
Férfiharisnya, rövid — <i>Chaussettes pour hommes</i>	pár	0.52	15.000	15.000	28.846
Női harisnya — <i>Bas pour femmes</i>	"	0.90	28.000	28.000	31.111
Gyermekharisnya — <i>Bas pour enfants</i>	"	0.50	17.000	17.000	34.000
Férficipő, gépszeges, fekete box — <i>Chaussures pour hommes, clouées à la machine, box noir</i>	"	15.—	310.000	295.000	19.667
Női cipő, fekete box, magasszárú, fűzős — <i>Chaussures pour femmes, box noir, hautes, à lacets</i>	"	16.—	315.000	300.000	18.750
Gyermekcipő, 33—35. sz. — <i>Chausures pour enfants, N° 33 et 35</i>	"	10.—	210.000	195.000	19.500
Fűtőszén, porosz — <i>Charbon de chauffage, de Prusse</i>	q	3.80	88.000	88.000	23.158
Tűzifa, aprított — <i>Bois de chauffage, fendu</i>	"	2.96	58.000	57.000	19.257



## Különböző államok deviza- és ár-indexszámai.

Nombres-indices des prix et des cours de devises en différents pays.

Év, hó Année, mois	Anglia Angleterre	Ausztria Autriche	Belgium Belgique	Finnország Finlande	Franciao. France	Hollandia Pays-Bas	Németorsz. Allemagne	Norvégia Norvège	Olaszorsz. Italie	Svájc Suisse	Svédorsz. Suède	Magyaro. Hongrie	Ész.-Am. Égy.-All. — Et. Un. d'Amérique	
	Kiindulási időpont — Base de date													
	1913	1914 I. fél- év — 1er semestre	1914 április avril	1 9 1 3				1914	1914 július juillet	1 9 1 3				
a) Váltóárfolyamok diszparitásának indexszámai (new-yorki paritás = 1) — Nombres-indices de la disparité des cours de devises (Purité de New-York = 1)														
1925	VI	1.00	14.373	4.10	7.63	4.05	1.00	1.00	1.58	5.04	0.99	1.00	14.369	1.00
	VII	1.00	14.373	4.18	7.63	4.07	1.00	1.00	1.50	5.26	0.99	1.00	14.365	1.00
	VIII	1.00	14.373	4.25	7.63	4.07	1.00	1.00	1.44	5.26	0.99	1.00	14.426	1.00
b) Nagykereskedelmi árak indexszámai — Nombres-indices des prix de gros														
1925	VI	1.58	20.360	5.52	11.29	5.43	1.53	1.34	2.60	7.11	1.62	1.61	20.326	1.57
	VII	1.57	19.680	5.59	11.18	5.58	1.55	1.35	2.54	7.36	1.61	1.61	19.591	1.60
	VIII	1.57	18.820	5.67	—	5.59	1.55	1.32	2.49	7.61	1.60	1.59	19.333	1.60
c) Aranyértékben számított nagykereskedelmi indexszámok — Nombres-indices des prix de gros calculés en or														
1925	VI	1.58	1.42	1.35	1.48	1.34	1.53	1.34	1.65	1.41	1.64	1.61	1.41	1.57
	VII	1.57	1.37	1.34	1.47	1.37	1.55	1.35	1.69	1.40	1.63	1.61	1.36	1.60
	VIII	1.57	1.31	1.33	—	1.37	1.55	1.32	1.73	1.45	1.62	1.59	1.34	1.60
d) Megélhetési indexszámok — Nombres-indices du coût de la vie														
1925	VI	1.72	—	1.35*)	11.91	3.90	1.79	1.38	2.59	5.96	1.69	—	16.165	1.55
	VII	1.73	—	1.36	12.18	—	—	1.43	—	5.98	1.69	1.76	16.126	—
	VIII	1.73	—	1.38	—	—	—	1.45	—	6.10	1.67	—	15.354	—
e) Aranyértékben számított megélhetési indexszámok — Nombres-indices du coût de la vie, en valeur-or														
1925	VI	1.72	—	—	1.56	0.96	1.79	1.38	1.73	1.18	1.71	—	1.12	1.55
	VII	1.73	—	—	1.60	—	—	1.43	—	1.14	1.71	1.76	1.12	—
	VIII	—	—	—	—	—	—	1.45	—	1.16	1.69	—	1.06	—

\*) 1921 = 1.

Jegyzet. Az arany pénzegységekre redukált index-számoknál augusztusban csak Belgiumnál és Norvégiánál okozott nagyobb változást a devizaárfolyamok ingadozása.

A nagykereskedelmi árak aranyindexe szeptemberben pontos emelkedést mutatott 1.34-ről 1.35-re. Az élelmezési cikkek és ipari anyagok aranyindexei valamivel közeledtek egymáshoz, mert míg az előbbi 1.21-ről 1.24-re emelkedett, az utóbbi változatlanul 1.44 maradt.

A kiskereskedelem árai általában követték a nagykereskedelmi áraknál megnyilvánuló tendenciát. Eltérés csak a sertéshúsnál mutatkozott, melynek ára az élősertésárak emelkedése dacára 1000 K-val csökkent, továbbá a lisztnél, ahol csak a 0-ás liszt olcsóbbodott a nagybani árak alakulásának megfelelően,

míg a többi lisztfajták kisforgalmi árának olcsóbbodási aránya lényegesen kisebb volt. A kenyér ára 150 K-val csökkent. A ruhaféléknél számba sem vehető arányú ingadozások fordultak csak elő. A gyári cipők árát ellenben 15.000 K-val leszállították. A tűzifa kicsinybeni ára is olcsóbb lett 1000 K-val, míg a fűtőszén ára változatlan maradt.

A csekély áringadozásoknak megfelelően a kis forgalom árai alapján számított létfenntartási index-számok is csak igen kis arányú változást mutattak.

A létfenntartási költségek 0,7%-kal csökkentek, az index-szám változása tehát a nagykereskedelmi indexnél ellentétes irányú volt. Ezt főleg az idézte elő, hogy olcsóbbodás leginkább oly árúknál mutatkozott, melyek a létfenntartási költségek szempontjából döntő fontossággal bírnak. Az olcsóbbodás aránya egyébként teljesen jelelentéktelen volt, bár a lakás kivételével a felvett összes kategóriákra kiterjedt. A létfenntartási költségek aranyindexe szeptember 30-án 1,05 volt, de csak a lakásbér figyelembevételével szorítja le ily mélyre az index-számot, mert a lakásbér nélkül az index-szám már 1,26-ra emelkedik. Ez az utóbbi szám is közel 7%-kal alacsonyabb a nagykereskedelmi indexnél.

\*

A fontosabb államokban a nagykereskedelmi index-számok ez év augusztusában igen változékony irányzatúak voltak, ami — figyelembe véve azt is, hogy a változások csak igen kismértékűek voltak — inkább a számítási módszerek különbözőségére vezetendő vissza és nem arra, mintha az egyes álla-

mokban valóban eltérő tendenciák érvényesültek volna az áralakulásnál. A megélhetési indexszámok inkább emelkedő irányt mutattak.

#### A létfenntartási költségek változása egy 4 tagú munkáscsalád heti szükségletei alapján.

(1913. évi költség = 1.)

*Changements du coût de la vie sur la base des besoins hebdomadaires d'une famille ouvrière de quatre membres.*

(Frais de 1913 = 1.)

Időpont Date	Élemezés Alimentation	Ruházat Habillement	Fűtés és világítás Chauffage, éclairage	Lakás Logement	Összes hetiköltség Frais hebdomadaires totaux	Összes hetiköltség a lakásbér nélkül Frais hebdomadaires totaux sans le loyer
a) Papírkoronaalapon En couronnes-papier						
1924 december 31 31 décembre 1924 . . . . .	21322	24435	17998	3697	17103	21834
1925 június 30 30 juin 1925 . . . . .	19075	22432	18070	5631	16165	19480
1925 július 31 31 juillet 1925 . . . . .	19006	22415	18070	5631	16126	19429
1925 augusztus 31 31 août 1925 . . . . .	17956	20922	17758	5619	15854	18417
1925 szeptember 30 30 sept. 1925 . . . . .	17870	20543	17674	5619	15253	18284
b) aranykoronaalapon En couronnes-or						
1924 december 31 31 décembre 1924 . . . . .	1.45	1.66	1.23	0.25	1.16	1.49
1925 június 30 30 juin 1925 . . . . .	1.35	1.56	1.26	0.39	1.12	1.36
1925 július 31 31 juillet 1925 . . . . .	1.32	1.56	1.26	0.39	1.12	1.35
1925 augusztus 31 31 août 1925 . . . . .	1.24	1.45	1.23	0.39	1.06	1.23
1925 szeptember 30 30 sept. 1925 . . . . .	1.23	1.42	1.22	0.39	1.05	1.26

### A pénzügyi betétek.

*Les dépôts en banque.*

*Résumé. Au cours de septembre dernier, l'effectif des dépôts en banque a augmenté de 0,9%. Cet accroissement reste considérablement au-dessous de celui des deux mois précédents, lorsque l'effectif des dépôts a augmenté de 13,6%, respectivement de 7,1%. En septembre 1925, les dépôts en comptes courants ont même diminué quelque peu; seuls les dépôts en banque se sont accrus de 3,3 millions de couronnes-or.*

A pénzügyi betétek összege, illetőleg a postatakarékpénztárnál és a budapesti 13 legnagyobb pénzügyi intézetnél elhelyezett takarékos és folyószámlabetétek állománya szeptember-

ben feltűnően kisarányú emelkedést mutatott. A betétek együttes álladékanak növekedési aránya ugyanis csak 0,9% volt, míg augusztusban 7,1%, júliusban pedig 13,6%. Összesen 3,3 millió aranykoronát tesz ki az az összeg, mellyel a betétállomány növekedett, mert a szóbanforgó pénzügyi intézeteknél augusztus 31-től szeptember 30-ig a takarékbetétek és a folyószámlabetétek együttes álladéka 374,2 millió aranykoronáról csak 377,5 millió aranykoronára növekedett. A folyószámlabetétek csökkenést is mutattak 287,1 millió aranykoronáról 286,9 millió aranykoronára s csak a takarékbetéteknek 87,1 millió aranykoronáról 90,6 millió aranykoronára való nö-

vekedésének köszönhető, hogy az együttes álladéknál egyáltalán mutatkozott emelkedés.

A szeptember 20-án kimutatott takarékbetétek összege az 1913. december 31-iki

állománynak 10·5<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-át (az előző hónapban 10·1<sup>0</sup>/<sub>0</sub>), a folyószámlabetéteknél 38·8<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-át (38·9<sup>0</sup>/<sub>0</sub>) teszik, az összes betéteknél pedig ez az arányszám 23·5<sup>0</sup>/<sub>0</sub> (23·3<sup>0</sup>/<sub>0</sub>) volt.

Megnevezés — <i>Désignation</i>	Takarékbetétek álladéka — <i>Effectif des dépôts de caisses d'épargne</i>		Folyószámlabetétek álladéka — <i>Effectif des dépôts sur comptes courants</i>		Betétek összesen — <i>Dépôts totaux</i>	
	aug. — août	szept. — sept.	aug. — août	szept. — sept.	aug. — août	szept. — sept.
	hó végén aranykoronákban — à la fin du mois, en couronnes-or					
Magyar koronaértékben elhelyezett betétek — <i>Dépôts placés en valeur de couronne hongroise.</i>						
Postatakarékpénztár — <i>Caisse d'épargne postale roy. hongroise</i> . . . . .	3,068.212	3,416.008	82,818.102	70,860.573	85,886.314	74,276.581
13 legnagyobb budapesti pénzüintézet — <i>13 établissements de crédit les plus importants de Budapest</i> . . . . .	81,294.012	83,118.910	141,980.390	147,176.932	223,274.402	230,295.842
Magyar koronaértékű betétek összesen — <i>Total des dépôts placés en couronnes hongroises</i> . . . . .	84,362.224	86,534.918	224,798.492	218,037.505	309,160.716	304,572.423
Külföldi értékben elhelyezett betétek — <i>Dépôts placés en valeurs étrangères</i> . . . . .	2,703.639	4,074.790	62,296.272	68,822.375	64,999.911	72,897.165
<b>Betétek összesen — <i>Dépôts totaux</i> .</b>	<b>87,065.863</b>	<b>90,609.708</b>	<b>287,094.764</b>	<b>286,859.880</b>	<b>374,160.627</b>	<b>377,469.588</b>
<b>Index-számok — <i>Nombres-indices</i></b>						
Belföldi értékben elhelyezett betétek alakulása az 1913. XII/31-i betétállományhoz viszonyítva — <i>Formation des dépôts placés en valeurs indigènes par rapport à l'effectif de dépôts du 31 déc. 1913</i> . . . . .	9·7	10·0	30·4	29·5	19·3	19·0
Az összes betétek alakulása az 1913. XII/31-i betétállományhoz viszonyítva — <i>Formation des dépôts totaux par rapport à l'effectif de dépôts du 31 déc. 1913</i> . . . . .	10·1	10·5	38·9	38·8	23·3	23·5

## A részvények értékének index-számai.

*Nombres-indices de la valeur des actions.*

*Résumé. En septembre dernier, la valeur des actions cotées à la Bourse de Budapest a diminué de 4·3%. Cette tendance à la diminution a été générale, à l'exception des actions de brasserie, de distillerie et d'industrie textile, dont la valeur s'est aussi accrue en septembre. En tenant compte de tous les changements de capitaux, on voit que la valeur, calculée sur la base du franc suisse, des actions cotées à la Bourse de Budapest ne fait actuellement que 15·4% de leur valeur de 1913.*

A budapesti tőzsdén jegyzett részvények árfolyamhullámzását jelző s az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi jogok figyelembevételével svájci frank alapon kiszámított indexszám 1925 augusztus 31-től 1925. szeptember 30-ig 11·7-ről 11·2-re csökkent, tehát az 1913. december 31-i állapothoz képest a részvényeseknek az elővételi jogok teljes kihasználása mellett 100 svájci frank befektetéssel szerzett részvényei ez év augusztus hó utolsó tőzsdei napján 11·2 svájci frankot érnek. Ez a csökkenés 4·3%-nak felel meg. A szeptemberi értékcsökkenés általános volt, csak a sör- és szeszgyárak, valamint a textilipari vállalatok részvényei mutattak emelkedést. Feltűnően nagy arányban csökkentek a vasművek és gépgyárak, továbbá a cukorgyárak részvényei, melyeknél a csökkenés 10% körül van.

A részvényértékek indexe, amennyiben a befizetéseket és a részvénygyarapodást nemcsak az elővételi jogon elért határig, hanem teljes egészében vesszük számba, a 1913. december 31-i 100-hoz viszonyítva 1925. szeptember 30-án 15·4 volt a júliusi 15·7-tel szemben. Ily alapon számítva leginkább megközelítik a békeparitást a sör- és szeszgyárak (71·1%), a cukorgyárak (67·8%), és a gáz- és villamossági vállalatok (55·0%) részvényei. Legalacsonyabban állanak a biztosítótársaságok, melyek részvényeinek mai értéke csak 4·2%, azután a takarékpénztárak (7·3%), a közlekedési vállalatok (7·8%) és a bankok (9·4%).

A részvénycsoport megnevezése  Désignation des groupes d'actions.	Indexszám - Nomb.-indices.			
	az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számba- vételeivel — en tenant compte des changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.		az összes tőkeváltozások számbavételével — en égard aux changements totaux des capitaux.	
	aug. août	szept. sept.	aug. août	szept. sept.
	hó végén — à la fin du mois			
I. Bankok — Banques .	6·6	6·4	9·7	9·4
II. Takarékpénztárak — Caisses d'épargne .	3·9	3·8	7·6	7·3
III. Biztosító-társaságok — Sociétés d'assurances	4·3	4·1	4·3	4·2
IV. Gözmalmok — Minoteries . . . . .	33·9	33·1	43·2	41·6
V. Bányák és téglagyárak — Mines et briqueteries . . . . .	25·9	25·6	32·1	29·9
VI. Könyvnyomdák — Imprimeries . . . . .	10·2	9·9	27·3	25·9
VII. Vasművek és gépgyárak — Forges et ateliers de construct. mécanique . . . . .	25·1	22·8	27·0	24·7
VIII. Közlekedési vállalatok — Communications et transports . . . . .	5·5	5·4	8·0	7·8
IX. Cukorgyárak — Sucreries . . . . .	64·4	58·2	74·5	67·8
X. Gáz- és villamossági vállalatok — Gaz et électricité . . . . .	30·2	29·2	57·5	55·0
XI. Sörgyárak és szeszipari vállalatok — Brasseries et distilleries . . . . .	34·7	38·8	63·0	71·1
XII. Szállodák és gyógyfürdők — Hôtels et établissements. d'eaux minérales . . . . .	22·7	23·3	39·4	37·0
XIII. Textilipari vállalatok — Entreprises textiles	21·8	22·4	26·2	26·6
XIV. Vegyészeti vállalatok — Entreprises chimiques . . . . .	18·0	17·5	20·2	19·6
XV. Különféle vállalatok — Entreprises diverses	26·1	24·7	41·9	39·4
Az összes részvények indexe — Nombre ind. des actions totales . . . . .	11·7	11·2	16·1	15·4

## Az Északamerikai Egyesült-Államokban elhelyezett külföldi kölcsönök 1924-ben és 1925 első felében.<sup>1)</sup>

*Emprunts étrangers placés aux Etats-Unis d'Amérique en 1924 et dans la première moitié de 1925.*

Az Egyesült-Államokban az 1924. év folyamán kibocsátásra került külföldi kölcsönök összege 1,208.438.394 dollárt tett ki az 1923. évi 538,315.500 és az 1922. évi 841.335.000 dollárral szemben. A háború utáni évek közül az elmúlt évben volt a legmagasabb a külföld által igénybe vett kölcsönök összege s alig maradt alatta az 1915. és 1916. években nyújtott kölcsönök nagyságának, amikor az angol és francia hadikölcsönök kerültek kibocsátásra. A fenti összegből új tőkekölcsön volt 893,633.394 dollár, míg a fennmaradó összeg megújított kölcsönökre esett. A kölcsönösszeg túlnyomó része közkölcsön volt (állami, községi és egyéb közkölcsön), magánkölcsönökre csupán 132,902.500 dollár esett.

A külföldi kölcsönöknek évről évre mutakozó jelentékeny növekedése több körülménnyel magyarázható. A Dawes-féle tervezet elfogadása által az európai és világgazdasági helyzetben beállott általános javulás nagyban hozzájárult az amerikai tőkések bizalmának megerősítéséhez, másrésről az alacsony amerikai kamatláb nagyban elősegítette a tőkék külföldre való átvitelét.

A kölcsönök területi megoszlását tekintve szembetűnő Európa magas részesedési aránya. A kölcsönöknek közel a felét Európa vette igénybe, még pedig túlnyomórészt állami és egyéb közkölcsön formájában. A több mint félmilliárd dollárt kitevő közkölcsön nagysága mellett a magánkölcsönök összege (25 millió dollár) elenyészően csekély. Európa által igényelt közkölcsönnél mindössze 40 millió dollár volt megújított kölcsön. Az európai közkölcsönök túlnyomórészt pénzügyi rekonstrukciós célokra szolgáltak. A 110 millió dollárt kitevő német kölcsön, melyről a Dawes-féle tervezet intézkedik, a birodalmi bank aranytartalékának növelését és a jóvátételi szolgáltatások finanszírozására szükséges eszközök előteremtését célozta. — A 100 millió dolláros francia kölcsön elsősorban a valutastabilizáció céljaira vétetett fel. Az államkölcsönök kisebb része, valamint a községi kölcsönök túlnyomó része különböző beruházásokra fordítottak. Az Ázsiánál feltün-

tetett kölcsönöket csaknem teljes összegükben Japán vette igénybe.

Az alant közölt táblázatok összeállítására vonatkozólag megjegyzendő, hogy azok nem mutatják az összes tőkekihitelezéseket, hanem csupán csak a nyilvános aláírásra bocsátott külföldi kölcsönöket. A külföldre irányuló amerikai tőkemozgalomban tekintélyes rész jut ugyanis a rövidlejáratú bankhiteleknek, továbbá a külföldön levő, amerikai érdekeltséghez tartozó vállalatoknak nyújtott közvetlen beruházási hiteleknek is. Ezeknek összegét azonban pontosan megállapítani alig lehetséges. Az ily módon nyújtott nagyobb kölcsönök közül megemlítendő Németországnak nyújtott rövidlejáratú 100 millió dolláros bankkölcsön, a 10 millió dollárt kitevő vasúti kölcsön; ezenkívül számos más országban vettek igénybe a bankok és ipari vállalatok amerikai bankhiteleket. Ugyancsak nem jelentéktelenek azok az összegek, amelyek a külföldön levő amerikai koncernek finanszírozására fordítottak.

1925. év első felében nyilvános aláírásra bocsátott külföldi kölcsönök összege 551,591.000 dollárt tett, közel 172 millió dollárral többet, mint az előző év megfelelő időszakában. Az igénybe vett kölcsönöknek, miként az előző években is, túlnyomó része állami és egyéb közkölcsönökre esett, azonban míg az elmúlt évben a magánkölcsönök alig több mint egytized részét tették az összes kölcsönöknek, addig a folyó év első felében az összes kölcsönöknek egynegyed része magánkölcsön volt. Kétségtelen jele ez annak a körülménynek, hogy a gazdasági viszonyoknak világszerte mutakozó lassú, de állandó konszolidálódása az amerikai tőkepiac bizalmát mindinkább erősíti. A táblázatból kitűnő másik jellemző körülmény az, hogy Európa részesedése már korántsem oly nagy arányú, mint az előző évben.

A táblázatban nem szereplő magán bankhitelek folyó év első felében is jelentékeny összegeket reprezentálnak. A nagyobb bankkölcsönök közül megemlítendő az Angol-Banknak nyújtott 300 millió dollárt kitevő kölcsön, mely az aranyvalutához való visszatéréssel kapcsolatban vétetett fel.

<sup>1)</sup> L. Commerce Reports 1925. 29. sz.

**Az Északamerikai Egyesült-Államokban elhelyezett külföldi kölcsönök  
1924-ben és 1925 első felében.**

T e r ü l e t		Új kölcsön név- összege	Megújított kölcsön	Ténylegesen fel- vett új kölcsön	
		d o l l á r o k b a n			
<b>A) 1924.</b>					
Európa	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	541,850.000	30,000.000	511,850.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	25,920.000	10,000.000	15,920.000
		összesen . . . . .	567,770.000	40,000.000	527,770.000
Latin Am.	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	158,990.000	77,500.000	81,490.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	48,382.500	—	48,382.500
		összesen . . . . .	207,372.500	77,500.000	129,872.500
Kanada	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	201,195.894	111,755.000	89,440.894
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	43,100.000	10,550.000	32,550.000
		összesen . . . . .	244,295.894	122,305.000	121,990.894
Ázsia	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	173,500.000	75,000.000	98,500.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	15,500.000	—	15,500.000
		összesen . . . . .	189,000.000	75,000.000	114,000.000
Összesen	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	1.075,535.894	294,255.000	781,280.894
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	132,902.500	20,550.000	112,352.500
		Mindössze . . . . .	1.208,438.394	314,805.000	893,633.394
<b>B) 1925 I—VI.</b>					
Európa	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	189,500.000	21,000.000	168,500.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	48,100.000	—	48,100.000
		összesen . . . . .	237,600.000	21,000.000	216,600.000
Latin Am.	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	121,131.000	45,000.000	76,131.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	29,950.000	4,325.000	25,625.000
		összesen . . . . .	151,081.000	49,325.000	101,756.000
Kanada	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	104,040.000	38,500.000	65,540.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	27,870.000	5,500.000	22,370.000
		összesen . . . . .	131,910.000	44,000.000	87,910.000
Ázsia	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	2,000.000	—	2,000.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	29,000.000	—	29,000.000
		összesen . . . . .	31,000.000	—	31,000.000
Összesen	{	állami és egyéb közkölcsönök . . . . .	416,671.000	104,500.000	312,171.000
		magánvállalati kölcsönök . . . . .	134,920.000	9,825.000	125,095.000
		Mindössze . . . . .	551,591.000	114,325.000	437,266.000

## Nagykereskedelmi árak Magyarországon és a külföldön aranykoro- nára átszámítva 1925 júliusban.

*Prix de gros, en juillet 1925, en Hongrie et à l'étranger (calculés en couronnes-or.)*

Megnevezés	Magyar- ország	Ausztria	Német- ország	Anglia	Francia- ország	Egyesült- Államok
Búza . . q	25·50 100	31·85 125	—	28·76 113	30·52 120	29·63 116
Búzaliszt . „	43·16 100	—	40·76 94	43·63 101	38·69 90	46·19 107
Rozs . . „	19·06 100	27·32 143	25·06 131	—	24·28 127	20·62 108
Árpa . . „	22·97 <sup>1)</sup> 100	26·80 117	—	24·02 105	23·25 107	24·80 108
Zab . . „	29·93 <sup>2)</sup> 100	30·63 102	28·53 95	24·66 82	24·75 83	18·69 62
Tengeri . „	18·27 100	22·28 122	23·28 127	21·78 119	21·86 120	24·81 136
Burgonya „	7·66 100	14·62 191	—	16·12 210	10·50 137	—
Marhahús I. kg	2·02 100	—	2·34 116	2·12 105	2·57 127	—
Zsir . . „	2·16 100	—	2·26 105	2·20 102	—	2·00 93
Cukor . . „	1·04 100	0·55 53	0·51 <sup>3)</sup> 49	0·65 63	0·52 50	0·47 45
Nyerspamut „	3·28 100	2·90 88	3·08 94	3·06 93	3·12 95	2·78 85

<sup>1)</sup> Sörárpa. <sup>2)</sup> 1924. évi termés. <sup>3)</sup> Adózatlanul.

Az árak nemzetközi összehasonlításánál nagy óvatossággal kell eljárni. A nemzetközi adatok tulajdonképpen csak úgy volnának tö-

kéletesen összehasonlíthatók, ha az árfeljegyzések minden államban ugyanazon időpontban és ugyanazon rendszer szerint, ugyanegy minőségű árúra vonatkozólag történének meg. — Természetesen azonban hamar kiviláglanék az erre irányuló törekvések céltalansága és kivihetetlensége és meg kell elégedni a tényleg rendelkezésre álló adatokkal, ha kevéssé alkalmasak is az összehasonlításra.

A felsorolt árúknál is található oly adatok, melyeknél nyilvánvaló, hogy az indokolatlanul nagynak látszó eltéréseket nem az áralakulásnak eltérő jellege, hanem egyéb tényezők idézik elő. Így különösen a burgonyánál. Nagyjából mindenesetre megállapítható, hogy nem felel meg a valóságnak az a közhit, hogy Magyarországon magasabbak az árak, mint a külföldön. Sőt bizonyos, hogy a legelsőrendű fontossággal bíró mezőgazdasági és állattenyésztési termékek az ország agrárjellegének megfelelően olcsóbbak, mint a nagy fogyasztó államokban. Csak a cukor árnívója magasabb, mint bárhol, a magas kincstári részesedés következtében. Maga a gyári ár — kincstári részesedés nélkül — a cukornál is összhangban van a világpiaci árakkal, amint hogy az nem is lehet másképp.

# © KONZULI JELENTÉSEK ©

## Lengyelország.

*Pologne.*

A varsói m. kir. követség gazdasági jelentése az 1924. évről.

1924-ben a lengyel gazdasági élet az államháztartás szanálásának jegyében állott s habár a kincstár még mindig nehézséggel küzd, mégis mondhatjuk, hogy a szanálás sikerült, a pénzürték állandó, az államháztartás nagyjában egyensúlyban van.

Első feladata volt a kormánynak a költségvetés egyensúlyának biztosítása: 1. Jegybank felállításával, 2. a kiadások restringálása és a bevételek fokozásával. Erre a célra a kormány rendkívüli meghatalmazást is kapott az országgyűléstől. Az adók hatalmasan fel lettek emelve, azok behajtása, főleg a rendkívüli vagyonadó meggyorsítva, úgyhogy február 1-én a bankóprés meg lett állítva. Ez hatalmas eredmény volt, mert hiszen 1923-ban a kormány kiadásainak 75%-át inflációval fedezte, amiáltal a dollár értéke időnkint 10 millió lengyel márkával volt egyenlő. Ezáltal a pénz értéke relatíve stabilizálódott, sőt valamit emelkedett is s az év első felének kedvező kereskedelmi mérlege pedig megengedte a kormánynak, hogy idegen valutákat gyűjtsön. Ezen az alapon jegy kibocsátóintézet alakult 100 millió alaptőkével a „Bank Polski“, mely új pénzegységet bocsájtott ki a „Złoty“-t, egyenlő értékben a svájci frankkal. A bank átvette a kormánytól az eddigi jegy kibocsátóintézet kezén levő értékeket, főleg valutakészletét, de annak fejében az államnak az előző jegyintézetrel szemben fennálló adósságát is körülbelül 50.000 millió Złoty értékben.

A hirtelen stabilizáció, a nagy és sokszor brutális módszerekkel behajtott adók azonban végett vetettek az inflációs időknek és a — habár csak látszólagos — gazdasági fellendülésnek. A pénzsűke felszöktette a kamatlábat időnként havi 15%-ra is. Az árak erősen emelkedtek és a gazdasági pangás eddig meg nem állott. Az inflációs idők nagy számaihoz szokott közönség sehogy sem tudott fillérekkel számolni, a kereskedők szintén nem, az iparosok pedig, akik inflációs váltókkal fedezték termelési költségeiket és ahelyett, hogy üzemeiket kiépítsék és modernizálják, raktárra dolgoztak vagy elköltötték nagy nyereségüket, a normális pénzviszonyok helyreálltával nem tudtak konkurrálni a külfölddel ósdi módszereikkel, de

pénzüik sem volt a termelési eszközök okszerű kicserélésére. Így a gazdasági krízis mindjobban kiéleződött. A múlt évi 67.000 munkanélkülivel szemben 1924 végén 159.000 volt és számuk állandóan növekedett. Ehhez járult még a katasztrofális rossz termés, melynek következtében megromlott a külkereskedelmi mérleg is. Míg 1923-ban a mérleg 79,105.000 Złotyval volt aktív, 1924-ben 1.479,916.000 Złoty bevittel szemben csak 1.262,574.000 Złoty kivitelt állt, szóval kerekén 200 millió Złoty deficit, ami nagyrészt a szükséges gabona- és lisztbevételre vezethető vissza. A kormány igyekezett a kereskedelmi mérleget megjavítani azáltal, hogy júniusban vámemelést eszközölt és folytonosan új meg új rendeletekkel törekedett megszorítani a behozatalt, a kivitelt pedig emelni azáltal, hogy a vasúti fuvardíjakat és forgalmi adókat, nevezetesen a szénadót lejjebbítette. Mindez nem segített, a passzivitás mind növekedett és előreláthatólag az új termésig növekedni is fog. Ennek oka a szénkivitelnek nehézségei az általános világgpiaci helyzet következtében, már pedig a szén leghatalmasabb kiviteli cikke Lengyelországnak. Ehhez hozzájárul a fapiac rossz helyzete s ami lengyel szempontból még súllyal bír, úgy a Memel, mint a Fekete-tengerhez vezető olcsó szállítási útnak elzárása. A fém- és kohóipar világgkrisise itt még jobban érezhető, a textilkivitelt pedig hirtelen, tőke nélkül, fokozni szintén nem lehetett.

Míg a magángazdaság válságba került, az államháztartás egyensúlyban maradt, annak dacára, hogy a kiadások hónapról hónapra növekedtek, úgy a növekvő drágaság mint az óriási katonai kiadások miatt. Az államkincstárnak segítségére jött egy 400,000.000 lírás kölcsön, valamint egy 35,000.000 dolláros kölcsön, mely ugyan nem perfektuálódott 1924-ben, de a siker alapos reménye segített a meglevő nehézségeken. Az állam a külföldön levő függő adósságait vagy rendezte, vagy tárgyalást kezdett annak konszolidálására s a kamatokat pontosan fizette. Az adók- valamint a monopolok jövedelme messze felül, múlta az előirányzatot. Itt főleg az indirekt adók, valamint vámokról van szó, mert az



egyenes adók viszont, jobban mondva a vagyonszó, túlságos magassága és a tőkehiány miatt messze elmaradt a kirovástól. A kincstár az esztendőt jelentékeny plusszal zárta. Ez az egymásnak ellentmondó és eltérő hivatalos adatokból is megállapítható. Az eredmény azonban nagyrészt a magángazdaság és a kevés magántőke túlságos megterhelésén alapul és félős, hogy idegen tőke beözönlése nélkül pyrrhusi győzelemnek mondható a kormány gazdálkodása. Csak a jövő mutathatja meg, hogy képes lesz-e a kormány a magángazdaságtól elvont tőkét helyettesíteni. 1924. év folyamán ez nem sikerült.

Az állam jövedelmének alakulása az újonnan bevezetett dohány- és szeszmonopóliumon kívül nagyrészt az *államvasutak* állapotától függött. A vasutakat az állam a rendes költségvetéstől elkülönített részként kezelte. Ez azonban csak írott malaszt, mivel a vasút deficitjét csak az államnak kell fizetnie. Itt a gazdasági válság okozta forgalomhanyatlás dacára, lényeges eredményt ért el a vezetőség. Az év folyamán a kincstár 100,000.000 Złoty forgótőkét adott át a vasútigazgatóságnak, mely az 1923. évi kerek 300 milliós deficittel szemben, 67 millió minusszal zárta le az esztendőt, szóval a rendelkezésére bocsátott pénzből megtakarított. Ezen eredmény többnyire takarékoság és tarifaemelés eredménye. 7000 alkalmazott el lett bocsátva, a szénfogyasztás pedig 1000 mozdonykilométerenként 24.40 t-ról 23.09-re szállt le. A forgalom a következő volt:

mozdonykm . . . . .	122 259.364
vonatkm . . . . .	85,519.218
tengelykm áruval . . . . .	1.715,642.817
tengelykm üresen . . . . .	1.078,646.175
tengelykm személyekre . . . . .	1.350,100.137

A vasúti hálózat 16.583 km-ről 16.958 km-re emelkedett.

Ezenkívül különféle magántársaságoknak koncessziók adtak vasútépítésre.

A *mezőgazdaság* a rossz termés következtében, igen nehéz időket élt át, annál inkább, mivel a nagy adókat, jövedelem híján, uzsorakamatra felvett váltópénzekből volt kénytelen fedezni. Rendes hosszúlejárátú kölcsönt egyéb okokon kívül, a földreform bizonytalan jövője is akadályozza. A gabonatermés csak 63%-a volt az 1923-beli termésnek és fejenként 211 kg-ot számítva, a múlt évi készlettel együtt, csak 143.5 kg-ja volt az országnak fejenként, úgyhogy az új termésig 1,800.000 t-át kellett behozni a lakosság élelmezésére. A terméseredményeket az utolsó két évben a fenti összeállítás mutatja.

Egyedül a cukorrépa hozott nagyobb eredményt, úgyhogy a tavalyi 345.723.5 t cukor helyett 436.000 t. a várható hozam.

A mezőgazdasági ipartermékek közül felmentendő még a keményítőgyártás 40.000 t-val, a tavalyi 32.000 t és a békebeli 85.000 t-val szemben. A *szeszipar* 1,202.000 hl szeszt gyártott a tavalyi 879 000-rel szemben. Igaz, hogy a szesz nagy része eladatlan és sok gyár készül üzemét bezárni, a jövedelmezőség hiánya miatt. A faiparral kapcsolatos *gyufa-*

#### Bevetett terület és terméseredmény.

Termény	Bevetett terület 1000 holdakban			Terméseredmény 1000 t-ban		
	Háború előtti átlag	1923	1924	Háború előtti átlag	1923	1924
Búza . . . . .	3343	2512	2682	1704	1354	884
Rozs . . . . .	12570	11473	11042	5749	5962	3654
Zab . . . . .	6793	6160	6462	2831	3522	1208
Árpa . . . . .	3127	2833	3045	1519	1656	2412
Köles . . . . .	—	289	192	—	112	116
	—	963	732	—	234	221
Összesen . . . . .	25833	24230	24155	11803	12840	8495
Cukorrépa . . . . .	441	336	407	4010	2575	3210
Tengeri . . . . .	—	188	192	—	59	105
Repce . . . . .	—	111	107	—	48	38

*gyártás* apadt. 1923-ban 170.000 ládát (a 5000 skatulya) gyártott, míg 1924 első hat hónapjában csak 40.000-et.

A *textiliparnak*, főleg kisebb üzemei, melyek idegen tőkét nem kaphattak és inkább a belső fogyasztásból éltek, szintén igen nehéz helyzetben voltak. Az 1914-ben fennálló 9625 szövőszékből 2580, vagyis 28.6% dolgozott, a heti munkanapok száma pedig 3.31—5.36-ig változott, ami eléggé jellemzi a helyzetet. A fonalipar pedig békebeli termelésének 58%-át érte el.

A rendkívül nehéz helyzet úgy a vas-, mint a széniparban, tömörítési vágyat váltott ki az egyes vállalatoknál, mely ez évben egy általános kartellt azonban még nem tudott eredményezni.

A *széntermelés* emelkedett ugyan, de az eladási lehetőségek olyan rosszak, hogy a termék nagy része raktáron hever és az export is a munkabér és tőkekamat nagysága következtében, jórészt veszteséggel járó kényszereladás. Az idei év az utolsó azonban, mely szabad kivitel enged Németországba, ami 58%-a a kivitelnek. A termelés az utóbbi években a következő volt:

## Széntermelés 1924-ben.

Kerület	Bányák száma	Munkások száma	Termelés 1924-ben t-ban
Szilézia . . .	57	100.431	23,815.610
Dabrowa . . .	36	38.308	6,585.095
Krakó . . .	13	11.517	1,823.975
Összesen . .	106	150.256	32,224.680
1923 . . . .	—	—	36,397.997
1922 . . . .	—	—	34,832.105
1913 . . . .	—	—	40,726.474

A *petróleumipar* a kutak apadása miatt kisebbedett, de a vámvédelem következtében haszonnal dolgozott.

A *papíripar* exportja megcsappant, a termelés 48.000 t volt (1923-ban 52.340), a kivitel 11.426 t (1923-ban 25.305).

A Magyarországgal való forgalom, kivitelben 23,637.000 Złoty-t tett ki, bevitelben pedig 13,970.000-t, ami az össz lengyelforgalom 1·9%, illetőleg 1%-a. A kivitelben, szén és kokszt 14 millióval szerepel, a petróleum és annak termékei 1,620.000, a textilárú 2,899 000 Złotyval. A többi kiviteli cikk jelentéktelen.

A magyar bevitel főcikke a liszt 5,792.000, —lovak 1,319.000, — gyümölcs 1,780.000, — dohány 806.000, — halak 914.000 Złoty értékben.

## Lettország.

*Lettonie.*

## A rigai m. kir. konzulátus gazdasági jelentése az 1924. évről.

Lettország gazdasági élete a mezőgazdaságra van felépítve. Az országban kb. 210.000 kis- és középbirtok van, melyeknek egyharmadrésze a földreformmal kapcsolatban újonnan keletkezett gazdaság. Dacára annak, hogy a kisbirtokok helyzetének megerősítésére kezdettől fogva igen nagy gondot fordítottak, túlnyomó része még további támogatásra szorul, úgyhogy egészben véve az ország mezőgazdaságának kiépítése még további jelentékeny erőfeszítést igényel.

Az 1924. évben bevetett területekre és a terméseredményekre vonatkozó adatok a következők:

T e r m é n y	Bevetett terület hektárban	Termés méter-mázsákban
Búza . . . . .	43.000	446.800
Rozs . . . . .	266.800	2,456.100
Árpa . . . . .	179.100	1,893.100
Zab . . . . .	334.300	3,359.700
Burgonya . . .	74.900	8,039.800

Az ország kenyérterményekben, mint már a háború előtt is, jelentékeny behozatalra szorul, úgyhogy a gabonaneműek termelésének kiterjesztése, melynek lehetősége fennáll, az ország elsőrangú gazdasági érdeke. A lett gazdasági életben kiválóan fontos szerepet játszik a kendertermelés, mellyel 1919-ben 28.300, 1924-ben pedig már 55.703 hektár terület volt bevetve. Az 1925. évben előreláthatólag még nagyobb területen fogják a kendertermelést üzni, mivel az ország talaja

e termény kultiválására kiválóan alkalmas. 1923-ban kb. 210.000 q kenderrostot exportáltak; ez a mennyiség 1924-ben még valamivel emelkedett. A len- és kenderkivitel értéke csaknem elérte az exportált fa értékét, amely az egész kivitelnek rendszerint 35—40%-át teszi.

Lettország ipara meglehetősen fejletlen. A legnagyobbbrészt új alapítású kis- és középüzemek, cca 45.000 munkást foglalkoztatnak. Az ország legnagyobb ipari centruma Riga. A belföldi nyersanyagok közül gyárszerűleg elsősorban a fa, továbbá a különböző mezőgazdasági termékek dolgoztatnak fel, míg a jelentőségében egyre emelkedő fémipar nyersanyagszükségletét import útján fedezik. Az ipari élet fejletlen voltát misem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy az ipartermékek a lett kivitelnek alig 10%-át teszik, míg a mező és erdőgazdaság abban kb. 80%-kal részesedik.

A *külkereskedelmi* forgalom az utolsó két évben a következőképp alakult:

É v	Behozatal	Kivitel
	l a t - o k	b a n
1923	211,854.296	161.978.356
1924	256,364.734	170.532,762

A külforgalom terjedelme tehát az előző évhez képest erős növekedést mutat. Különösen az import fokozódása szembetűnő, ami jórészt az 1923. évi kedvezőtlen termés eredménnyel

függ össze. A tranzitókereskedelemre vonatkozólag adatok nem állanak még rendelkezésre, a szakértők véleménye szerint azonban a tranzitóforgalom terjedelme az előző évhez képest nem mutat visszaesést. A megnövekedett külkereskedelmi forgalommal kapcsolatban a lett kikötőkben megfordult hajók száma is jelentékeny emelkedést tüntet fel az előző évhez viszonyítottan.

Az állam *pénzügyi helyzetére* vonatkozólag megemlítendő, hogy az 1924—25. évi költségvetési évben sikerült az államháztartás egyensúlyát biztosítani. A rendes bevételek 179,132.785, a rendkívüliek 14,594.190, vagyis összesen 193,726.975 lat-tal irányoztattak elő; a rendes kiadások pedig 143,465.987, a rendkívüliek 50,260.988 lat-tal vétettek fel. Az államadósság törlesztésére beállított összeg a rendes kiadásoknak kb. 20%-át teszi.

Ami a *bankok helyzetét* illeti, az a rendelkezésükre álló forgótőke csekélyisége folytán nem mondható kedvezőnek. A hitelélet megkönnyítésének gátját állja egyrészt az a körülmény, hogy a bankok magas kamatlábhhoz vannak szokva és hogy az állami bank s a hivatalos jelleggel bíró két nagy bank — Állami Agrárbank és a Lett Jelzálogbank —

a hitelnyújtást korlátozta, jóllehet úgy a mezőgazdaság, mint a fejlődési stádiumban lévő ipar, a bankhitelekre erősen rá vannak utalva. Ily körülmények között a külföldi kölcsön felvétele napról napra szükségesebbnek látszik. A magángazdaság külföldi hiteleket, különösen Angliából, Amerikából és Németországból már nagyobb mértékben vett igénybe, azonban az ország elektrifikálásának a mezőgazdaság, ipar és a közlekedésügy nagyvonalú kiépítésének állami problémája csakis oly módon lenne megoldható, ha a külföldi pénzügyi körök a szükséges eszközöket az ország rendelkezésére bocsátanák. Újabban Angliával folynak ezirányban élénk tárgyalások.

A *valutakérdést* a lat bevezetése és stabilizálása által sikerült nyugvópontra juttatni. Nyílt kérdés azonban, hogy az államháztartás egyensúlyát sikerül-e új adók bevezetése nélkül fenntartani. Egyelőre a fogyasztási adók, valamint a vasúti és postai tarifák emelésére vonatkozólag léptettek életbe intézkedéseket. A drágaság az országban lassan de észrevehetőleg emelkedik, anélkül azonban, hogy ez a nemeséccel és devizákkal bőségesen fedezett valutára káros befolyást gyakorolna.

## Esztország.

*Esthonie.*

A tallini m. kir. konzulátus gazdasági jelentése az 1924. évről.

Esztország állami önállóságának hetedik évében gazdasági életének kiépítése közben sok és nagy nehézséggel volt kénytelen megküzdeni. Az ország geográfiai helyzete és gazdasági struktúrája folytán Oroszország számára kezdettől fogva lényeges faktor volt, aminek beszédes bizonyága az eszt ipar felvirágzása a múlt században. Oroszország összeomlása azonban az ország gazdasága számára nagy átalakulást hozott. Önállóságának már első évében kiderült, hogy az ország eme természetes piacára hosszú ideig nem számíthat, még pedig nemcsak Oroszország vásárlókéességének csökkenése, hanem a bevitt korlátozó rendelkezések folytán sem. Ehhez járult még a belföldi piacnak iparcikkkel való túltelítettsége, úgyhogy 1922-ben az egész gazdasági életben erős depresszió mutatkozott s midőn 1923. év végefelé az orosz tranzitóforgalom, mely mindaddig az ország büdzséjében nagyon fontos szerepet játszott, aggasztó mértékben csökkenni kezdett, az ország produktív gazdasági erői szá-

mára a teljes átorientálódás szüksége állott be. Nagy erőfeszítések árán sikerült az elveszett orosz piac helyett az országnak mezőgazdasági termékei számára Finn-, Svéd- és Németországban, továbbá Angliában új területeket találni. A vaj- és kenderexport rohamos emelkedése folytán a kereskedelmi mérleg már hosszabb idő óta aktívummal zárul, s a gazdasági élet egyéb területein is mutatkoznak lassan a gyógyulás kétségbevonhatatlan jelei.

### Mezőgazdaság

A mezőgazdaság az utóbbi években jelentékeny fejlődést mutat. Az agrárreform első nehézségei már elsímultak, úgyhogy a mezőgazdasági termelés általában elérte a háborúelőtti mértéket. A kisgazdaságoknak mezőgazdasági gépekkel való ellátását Svédország által e célból nyújtott hosszúlejáratú kölcsön tette lehetővé. Mezőgazdaságilag művelhető terület az egész területnek 23,4%-át teszi. A gabonaneműek közül a rozstermelés a leg-

jelentékenyebb, melynek hozama a belföldi szükségletet teljes mértékben fedezi. A búzával bevetett terület már jóval kisebb, a rozsterületnek mindössze 10%-át teszi ki. Kényérmagszükségletének 10%-át az ország import útján fedezi. A burgonyatermelés igen jelentékeny, melyből tekintélyes rész kerül évente kivitelre, jelentékeny része pedig szeszgyártás céljára szolgál. A kendertermelés úgy a kivitel, mint az ipar szempontjából mind fokozottabb szerephez jut. A kendertermelés 1919 óta kétszeresre emelkedett.

Az állattenyésztés emelésére újabban mind nagyobb gondot fordítanak s különösen a fajállatok tenyésztését igyekeznek elősegíteni. Az e téren elért eredmények az országnak évről évre növekedő vajkivitelében is kifejezésre jutnak.

Az *erdőgazdaság* helyzete kielégítő. Az állami bank tartalékának erősítése céljából tervbevett nagyobb szabású kényszerkitermelésre a vajexport nem várt fellendülése folytán azonban nem került sor.

A bevetett területre és terméseredményre vonatkozó adatok a következők:

Termény	Bevetett terület hektárban		Terméseredmény métermázsában	
	1919-1923 átlag	1924	1919-1923 átlag	1924
Őszi rozs . . .	155.591	159.534	1,611.672	1,384.705
Őszi búza . . .	7.807	8.052	82.066	69.246
Tavaszi búza . . .	8.999	9.860	73.213	78.457
Árpa . . . . .	119.520	124.327	1,102.082	1,205.951
Zab . . . . .	149.423	166.099	1,347.623	1,404.574
Burgonya . . .	67.070	67.307	6.989.934	6.754.115

### Ipar.

Az ipar helyzete az elmúlt évben eléggé kedvező volt. A nagyobb gyárak ugyan, amelyek régebben kizárólag Oroszország számára termeltek, üzemüket a megváltozott gazdasági és politikai viszonyok folytán csak korlátozott mértékben tudják fenntartani, a kis- és közép-ipar azonban határozott fejlődést mutat és nemcsak a belföldi szükségletet fedezi, hanem kivitelre is termel.

A *fémipar* főként belföldi piac számára dolgozik. Az ország egyik legrégebbi iparága, a *textilipar*, állandó fejlődésben van és további felvirágzásának tág lehetőségei vannak. A *fafeldolgozó* ipar magas színvonalon áll és a kiviteli kereskedelem szempontjából a második legfontosabb iparág. A *bőrpar* a háború hatásait már kiheverte és teljes üzemmel dolgozik. Az *élelmezési ipar* egyike a legfejlettebbeknek és az üzemek számát tekintve, az

első helyen áll. Az ipartelepek számára vonatkozólag a következő összeállítás nyújt felvilágosítást:

Magnevezés	Az ipartelepek átlagos havi száma		
	1922	1923	1924
Nagyipari vállalatok . . .	162	189	211
Középipari „ . . .	462	713	830
Kisipari „ . . .	376	577	996

Az utóbbi időben az ugyanazon iparághoz tartozó vállalatok részéről mind élenkebben nyilvánultak szindikátusok alakítására irányuló törekvések avégből, hogy az erős konkurrencia folytán ne legyenek kénytelenek veszteséggel termelni.

### Kereskedelem és közlekedés.

1923. év folyamán a bőséges hitelnyújtás következtében a belföldi piac annyira el volt árukkal árasztva, hogy az egész kereskedelmi tevékenység egészségtelen irányba kezdett terelődni. A szanalási politika energikus intézkedései következtében azonban, amelyek a beviteli hitelek megszorítására irányultak, az árufelhalmozás lassan alábbhagyott. Azonban csak 1924. év augusztus havában fejlődött vissza a bevétel ismét olyan mértékben, hogy a külkereskedelmi mérleg fokozott kivitel segítségével ismét aktív volt tehető. Augusztus óta az egyes hónapok külkereskedelmi forgalma állandóan aktívummal zárult, úgy-hogy az első félév beviteli többlete csaknem teljes mértékben ellensúlyozható volt. Az elmúlt év folyamán a bevétel értéke 8.050,311.250 eszt márkát, a kivitelé pedig 7.865,790.560 eszt márkát tett. A passzívum tehát nem egészen 200 millió eszt márká. Különösen erős volt a bevétel növekedése élelmezési és élvezeti cikkekben, vetőmagokban, mely jelenség az 1923. év kedvezőtlen terméseredményével függ össze. Erős visszaesés mutatkozik ellenben a bőr-, papír- és textilárúk bevételében. Ami a kivitelről illeti, minden egyes cikknél erős növekedés konstátálható. Különösen jelentékenyen emelkedett a vajexport, mely az elmúlt évben minden várakozást felülmúlt. A vajkivitel értéke megközelítette az 1.1 milliárd eszt márkát. Erős növekedést tüntet még fel a fa-, papír-, kender- és textilárúk kivitele.

A kereskedelmi forgalom legélénkebb Németországgal, amely a vajtermékek legfontosabb piaca. Második helyen áll Anglia, ahova főleg faárúk szállítanak nagyobb mennyiségben. Az utóbbi évek külkereske-

delmi forgalmára vonatkozó adatokból megállapítható, hogy a kivitel állandóan növekszik, a bevétel pedig fokozatosan visszafejlődik.

Az utóbbi időben élénk tárgyalások folynak Lettországgal a vámunió megteremtését illetőleg. Alapgondolata a vámunióknak az volna, hogy azok a belföldi termékek, melyeknél a nyersanyagot 50%-ban a belföld szolgáltatja, a másik államba vámmentesen bocsátatnak be. Lettország részéről azonban erősen fáradoznak azon, hogy a vámhatár teljesen eltöröltessék s egységes vámok mellett mindegyik félnek módjában állana árúit Tallinon avagy Rigán keresztül bevinni. Esztországi szakkörök véleménye szerint azonban az utóbbi megoldás Esztország számára nem volna előnyös, tekintettel arra, hogy a Rigából ágazó vasútvonalon Esztország déli, legsűrűbben lakott, leggazdagabb részei jobban megközelíthetők, mint Tallinon keresztül s így a tallini kikötő Rigával szemben, ahová az árúk tulnyomó része érkeznek, hátrányos helyzetbe kerülne. A vámunió megteremtése csupán a textilipar számára jelentene különösebb előnyöket, melynek gyártmányai a lettországi piacokon jó hírnévnek örvendenek.

Esztországnak csaknem egész külforgalma a kikötőkön keresztül bonyolódik le, a szárazföldi határokon átfutó forgalom egészen jelentéktelen. A revali kikötő az 1922—23. évek folyamán teljesen kiépült. Az ország többi kikötőiben főleg mélyítési munkálatok foganatosítottak.

Ami a vasúthálózatot illeti, erre vonatkozólag a kormánynak különböző tervei vannak, melyek elsősorban a hálózat kiépítésére vonatkoznak. E tervek azonban csupán külföldi hitel nagyobb mértékű igénybevételeivel volnának realizálhatók. A vasúthálózat kiépítése főleg a mezőgazdaság fejlesztése szempontjából volna kívánatos.

### Pénzügy.

Az 1923. évi rossz termés és ennek folytán a bevétel fokozódása, mely nemcsak a magán devizakészletek, hanem az állami bankjegytartalékok erős csökkenését is maga után vonta, 1924 nyarán gazdasági krízist idézett elő, melynek további elharapódzása csupán a legszigorúbb rendszabályok életbeléptetésével (az aranyparitás bevezetése, az import-hitelek megszorítása, vámtételek felélemelése, az export fokozása, a hivatalnokok számának csökkentése stb.) volt megakadályozható.

Az 1924/25. évi költségvetés némi felesleggel zárult. Az előző évihez viszonyítottan

úgy a kiadások, mint a bevételek némi emelkedést tüntetnek fel, ami főként a hivatalnokok fizetésemelésének s a hadügyi költségek emelkedésének tudható be. A részletes adatok a következők:

Rendes kiadások . . . . .	6.086,913.400	eszt	márka
Rendkívüli kiadások . . . . .	1.337,689.200	"	"
Összes kiadások:	7.424,602.600	eszt	márka
Rendes bevételek . . . . .	7.278,072.000	eszt	márka
Rendkívüli bevételek . . . . .	148,958.100	"	"
Összes bevételek:	7.427,030.100	eszt	márka

A rendes bevételek 1925-ben a következő tételeknél mutatnak fel erős növekedést: vámok, vasút, állami birtokok, posta és távírda. Csökkent viszont a szeszmonopoliumból származó bevétel.

Az eszt márka, amely az elmúlt nyár folyamán nagyobb értékcsökkenésen ment keresztül, október végén az 1923. évi decemberi nivóján, (100 márka = 1 svéd aranykorona) ismét stabilizálódott. Az általános árnívó azonban 1924 december végén 27%-kal magasabban állott, mint az előző decemberében, ami részben a vámok felemelésére vezethető vissza.

Az állami bank jegyforgalma 1924 decemberében 3505 millió volt. A bank fedezete ugyanebben az időben 11644 millió márkára rúgott, mely az eszt márkának 332%-os fedezetet biztosított.

A magánbankok száma 1924 december 1-én 25 volt, melyeknek összmérlege 4912 millió márkát reprezentált.

A belföldi hitelforgalom nagysága a múlt év folyamán 7289 millió márkát tett.

Az ipar és mezőgazdaság támogatását elsősorban az állami bank eszközli, a csekélyebb tőkékkel rendelkező magánbankok az állambank mellett a gazdasági életben nem játszanak számottevő szerepet. Nagyobb tőkeerővel rendelkező magánbankok nincsenek, ami a gazdasági élet szempontjából kedvezőtlen körülménynek mondható, miután az állami bank egyedül még sem képes az összes jogos hiteleket kielégíteni.

Az adórendszer meglehetősen komplikált és részben elavult, az adótételek pedig magának s főként a mezőgazdaság helyzetét teszik nyomasztóvá. Az adórendszer teljes reorganizációjának megvalósítása küszöbön áll.

A külföldi adósságok összege 1924 november 1-én 7683 millió márkát tett, ami az 1923. évi január 1-jei álladékkal szemben 12508 márka növekedést mutat. A kölcsön-

összeg emelkedése részben a felgyülemlett kamattartozások folyamánya. Az államadósá-  
ságok a következő tételekből tevődnek össze:

Anglia . . . . .	605	millió	márka
Egyesült-Államok . . . . .	6906	"	"
Franciaország . . . . .	101	"	"
Dánia . . . . .	31	"	"
Svédország . . . . .	40	"	"

Összesen: 7683 millió márka

Kamatokra, költségekre és árfolyamkülön-  
bözetekre az 1925. évi költségvetésben 328  
millió márka vétetett fel.

Ami a háború előtti orosz államadósá-  
gokban való részesedést illeti, Esztország,  
miként a többi államok is, azon az álláspont-  
on van, hogy az Oroszországgal kötött s a  
nagyhatalmak által is elismert békeszerződés  
értelmében az országot részesedési kötele-  
zettség nem terheli.

## Finnország.

*Finlande.*

A helsinki-i m. kir. konzulátus gazdasági jelentése az 1924. évről.

Finnország gazdasági élete az elmúlt  
évben sok nehézséggel volt kénytelen meg-  
küzdni. Az általános árnívó emelkedő ten-  
denciát mutatott és a termelési viszonyok is  
megnehezültek. A kivitel nagyobb mértékű  
emelkedésének útját állta az a körülmény,  
hogy a faárak a világpiacon fokozatosan  
csökkentek; a belszükséglet fedezésére dol-  
gozó ipar helyzetét pedig megnehezítette az  
erős külföldi konkurrencia, a rendkívüli pénz-  
szűke, melyekhez még a magas kamatláb és  
a súlyos adózási terhek járultak. A legfon-  
tosabb szükségleti cikkek elhelyezése a la-  
kosság csökkent vásárlóképessége folytán  
igen nagy nehézségbe ütközött. Több ipar-  
telep kényszerült üzemkorlátozásra, ami  
ismét a munkapiacra gyakorolt kedvezőtlen  
befolyást.

A finn márka egész éven át megőrizte sta-  
bilitását, ami a dolláreláció (1 dollár = 39·85  
márka) állandóságában jutott kifejezésre.  
Tulajdonképeni államkölsönök az év folya-  
mán nem vétettek fel; államilag garantált  
kölsönt kb. 400 millió márka összegben vett  
igénybe az ipari Jelzálog Bank s körülbelül  
240 millió márkát tett ki a községek által  
felvett kölsönök összege.

A hivatalos kamatláb márciusig 10% volt,  
majd 9%-ra szállított le, ahol jelenleg is  
áll. Ez azonban a legalacsonyabb tétel, mert  
a vállalatok a kölsönök után általában 10—  
14%-ot kénytelenek fizetni, mely körülmény  
az ipari tevékenységet hátrányosan befolyá-  
solja. A nyomasztó helyzet folyamánakép  
számos csődnyitás is történt s az értéktőzsdei  
forgalom is minimumra redukálódott.

A fenti nehézségek dacára az ipar elég  
kedvezően zárta le az elmúlt évet és a kül-  
kereskedelmi forgalom is jelentékeny akti-  
vumot tüntetett fel.

## Mezőgazdaság.

Hozzávetőleges számítások szerint a leg-  
utolsó két év terméseredménye a következő  
volt:

Termény	Termés métermázsákban	
	1923	1924
Rozs . . . . .	2,400.000	2,880.000
Zab . . . . .	3,090.000	4,760.000
Búza . . . . .	130.000	190.000
Árpa . . . . .	830.000	1,260.000
Burgonya . . . . .	4,300.000	5,500.000

Az elmúlt év terméseredménye tehát a  
kedvező időjárás folytán tetemesen magasabb  
volt az előző évinél.

A vetésterület, amely évről évre nem igen  
változik, 1924-ben összesen 2,122,350 hek-  
tárt tett.

Az állatállomány nagyságát az alábbi ösz-  
szeállítás mutatja:

Megnevezés	1921	1923
Ló . . . . .	392.558	400.239
Szarvasmarha . . . . .	1,791.937	1,864.645
Juh . . . . .	1,572.444	1,549.994
Sertés . . . . .	374.636	381.715
Kecske . . . . .	11.727	11.577

## Kereskedelem és közlekedés.

Az ország külkereskedelmi forgalma az  
elmúlt évben várakozáson felül kedvezően  
alakult. Hosszú évek óta immár másodízben  
zárul aktívummal az ország árúcsereje. Az  
1923. évi 208 milliót kitevő passzívummal  
szemben az 1924. év 252 millió márka akti-  
vumot tüntet fel. A kedvező eredményt az a

körülmény tette lehetővé, hogy a bevétel csak mintegy 100 millió márkával emelkedett, míg a kivétel az alacsony faárak ellenére is 600 millióval növekedett.

Legutolsó négy év külforgalmára vonatkozó adatok a következők:

Év	Kivétel	Bevétel	Kiviteli (+), ill. bev. (-) többlet
	m i l l i ó m á r k á b a n		
1921	3.389·4	3.585·7	— 196·3
1922	4.467·6	3.969·9	+ 497·7
1923	4.392·5	4.600·3	— 207·8
1924	4.965·6	4.713·4	+ 252·2

Legélénkebb az árucseré Angliával, Németországgal, az Egyesült-Államokkal és Hollandiával.

A bevétel legfontosabb cikkei az utolsó két évben a következők voltak:

	1923	1924
	millió márka	
Gabona . . . . .	745·4	801·9
Gyarmatárúk . . . . .	544·2	685·0
Fémek és fémárúk . . . . .	505·8	513·2

A kivétel legfontosabb tételei voltak:

	1923	1924
	millió márka	
Fa- és faárúk . . . . .	2679·6	2.839·2
Papíripari termékek . . . . .	1208·7	1.353·8
Élelmiszerek . . . . .	267·7	385·7

A fűrészelt faárúk kivitele tekintetében Finnország Európában az első helyet foglalja el. A békeévekben ezt a pozíciót Oroszország, a háborút közvetlen követő években pedig Svédország tartotta.

A ki- és bevételnek a békeévek forgalmához viszonyított terjedelmét a háború utáni években indexszámokban kitejévezve az alábbi összeállítás tünteti fel:

Év	Bevétel	Kivétel
1913	100·0	100·0
1918	18·2	11·4
1919	77·8	47·6
1920	52·8	68·6
1921	54·5	69·0
1922	74·7	93·5
1923	101·5	94·8
1124	99·3	112·6

Az 1924. évi bevétel tehát az előző évihez képest valamivel csökkent, viszont az ugyanezévi kivétel a háború előtti kivétel nagyságát jelentékenyen felülmúlta.

Az elmúlt évben Finnország a külfölddel való kereskedelmi kapcsolatait Lettországgal

és Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződések által mélyítette tovább.

A vasúti forgalom az elmúlt évben kielégítő volt. A vasúthálózat hossza az év végén 4283 km-t tett ki.

A gördülő anyag fejlődéséről az alábbi összeállítás tanuskodik:

	1923	1924
Mozdonyok száma . . . . .	584	624
Személykocsik „ . . . . .	1.010	1.069
Teherkocsik „ . . . . .	16.600	17.376

A szállított személyek száma az elmúlt évben körülbelül 24 millió volt, az áruforgalom nagysága pedig 8·4 millió tonnát tett.

Az államvasutak bevételei 630 millió márkára, a kiadásai 570 millió márkára rúgtak. A 60 millió márkát kitevő felesleg azonban nem tekinthető tiszta nyereségnek. Az államvasutak könyvelési rendszere ugyanis már elavult és nem felel meg a mai igényeknek. Az újonnan beszerzett mozdonyokra, kocsikra stb. szükségelt összegek, valamint a vasúti kölcsönök kamatterhei a nyereségkimutatásnál nincsenek figyelembe véve. Ha a vasúti forgalmat a jelenkori könyvelési és üzleti elvek figyelembevételével ítéljük meg, kétségtelenül megállapítható, hogy az ezévi forgalom veszteséggel zárul. Ezt igazolja az a körülmény is, hogy 1925 eleje óta felemelt tarifát léptettek életbe.

A tengerhajózási forgalom nagyjában az előző évi színvonalon mozgott. Az érkező hajók száma 7367 volt, 3,442.071 regisztertonnatartalommal, a kifutó hajók száma pedig 7243-at tett 3,473.386 regisztertonnatartalommal. A finn tonnage részesedése a legfontosabb áruk kivételében körülbelül 10%-ra rúgott az előző évi 16%-kal szemben.

## Pénzügy.

Az 1921. évi költségvetés 2.909,583.650 márka rendes és 509,696.400 márka rendkívüli bevétellel szemben ugyanannyi rendes és rendkívüli kiadást tüntet fel s így teljesen egyensúlyban van. Megelőző évihez képest a kiadások erős emelkedést mutatnak, azonban a bevételek is majdnem ugyanoly mértékben emelkedtek, úgyhogy tökemegtakarításból csupán 25 millió márkát kellett az egyensúly helyreállítása céljából elvonni.

Az államadóságok teljes összegükben konszolidálva vannak s álladéuk az elmúlt évben némi csökkenést mutat, tekintettel arra, hogy új államkölcsönök az elmúlt év folyamán nem vétettek fel. December végén az államadóság összege a következő volt:

Külföldi . . .	1.396,613.682	márka
Belföldi . . .	882,797.600	"
Összesen :	2.279,411.282	márka
1923-ban . . .	2.415,166.277	márka
Csökkenés . . .	135,754.995	"

A finn bank 1924. évi nettó nyeresége 65,373.629 márka volt szemben az előző évi 13,455.335 márkával. E jelentékeny nyereség azáltal állott elő, hogy a nyereség-vesztégszámla megelőző évi 49 millió márka ázsio-vesztéssel szemben körülbelül 75 millió márka ázsionyereséget tüntet fel. A finn bank számára a lefolyt esztendő általában kedvező volt.

A magánbankok (összesen 19) helyzete sem volt kedvezőtlen az elmúlt év folyamán. Úgy a betétek mint a kölcsönök erős növekedést mutattak a háborút követő években. 1924-ben a betétek további növekedése volt tapasztalható, a kölcsönök azonban első ízben mutatnak visszaesést. A kölcsönfőlöslegnek

mintegy 740 millió márkát kitevő csökkenése nagyban hozzájárult a bankok helyzetének megerősödéséhez.

A lefolyt évben is érezhető volt bizonyos mértékben a tőkehiány, mely különösen az iparéletben gyakorolt nyomasztó hatást.

Ami az általános árnívót illeti, megállapítható, hogy az előző évinél magasabb volt, ami az élelmiszerek és a lakberek emelkedésének volt a folyománya. Az egyes szükségleti cikkek indexszámai, összehasonlítva az előző évvel, a következőképp alakultak:

Megnevezés	1923	1924
Élelmiszerek . . . . .	1.112	1.160
Ruházat . . . . .	1.042	1.046
Lakás . . . . .	981	1.165
Fűtés . . . . .	1.511	1.439
Dohány . . . . .	1.286	1.270
Újság . . . . .	1.079	1.079
Adók . . . . .	2.384	2.314
Átlagos index . . . . .	1.170	1.217

Az árak átlagos emelkedése tehát az utolsó békeévvel szemben kb. 12-szeres.

#### A Nemzetközi Statisztikai Intézet római kongresszusa. — Le congrès de Rome de l'Institut International de Statistique.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet Rómában f. é. szeptember hó végén és október hó elején lefolyt XVI. üléséről helyszűke miatt Szemlénk következő számában fogunk megemlékezni.

Faute de place, c'est dans le numéro prochain que nous rendrons compte de la XVIe session, tenue à Rome à la fin de septembre dernier et au début d'octobre, de l'Institut International de Statistique.



Magyarország gazdasági jelzőtáblája. — *Tableau économique de la Hongrie.*

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti adatok <sup>1)</sup> <i>Données d'avant- guerre</i>	1923	1924	1 9 2 5		
					július <i>juillet</i>	augusztus <i>août</i>	szeptember <i>septembre</i>
<b>1. Népmozgalom. — Mouvement de la population.</b>							
Házasságkötések — <i>Mariages</i> . . . . .	száma <i>nombre</i>	1909—1912. évi átlag <i>moyenne de 1909—1912.</i>	77.023	75.453	2.568	3.842	—
1000 lél. jut — <i>Proport. pour 1000 âmes</i>	"	9.1	9.5	9.0	3.7	5.6	—
Élve születtek — <i>Nés-vivants</i> . . . . .	"	263.000	230.374	214.918	19.385	19.954	—
1000 lél. jut — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	35.2	28.4	26.3	28.1	28.9	—
Halálozás — <i>Décès</i> . . . . .	"	174.000	155.951	164.371	11.685	11.379	—
1000 lél. jut — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	23.3	19.2	20.1	16.9	16.5	—
Egy éven aluli elhaltak — <i>Décédés au- dessous d'un an</i> . . . . .	"	55.000	42.785	41.852	3.925	3.886	—
100 éveszülöttre esik — <i>Proportion pour 100 nés-vivants</i> . . . . .	"	20.9	18.6	19.5	20.2	19.5	—
Gümőkórban elhaltak — <i>Décès causés par la tuberculose</i> . . . . .	"	27.000	24.265	25.758	1.575	1.298	—
1000 lél. esik — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	3.5	2.9	3.2	2.3	1.9	—
Szaporodás — <i>Accroissement</i> . . . . .	"	89.000	74.423	50.547	7.700	8.575	—
1000 lél. jut — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	11.9	9.2	6.2	11.2	12.4	—
Kivándorolt — <i>Émigrés</i> . . . . .	"	—	2.951	2.025	383	306	—
Visszavándorolt — <i>Rémigrés</i> . . . . .	"	—	287	474	31	43	—
<b>2. Munkapiac. — Marché du travail.</b>							
<b>Hatósági munkaközvetítők:</b>							
<i>Offices publics de placement:</i>							
Munkahelyek — <i>Offres d'emploi</i> . . . . .	száma <i>nombre</i>	—	80.331	100.094	6.077	6.460	8.338
Munkakeresők — <i>Demandes d'emploi</i>	"	—	104.579	149.294	12.931	12.181	13.424
100 munkahelyre esett munkakereső <i>Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi</i> . . . . .	"	—	130.2	149.1	213	188	161
Munkaközvetítés — <i>Placements</i> . . . . .	"	—	51.888	49.493	3.475	3.926	4.819
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Proportion des placements pour 100 offres d'emploi</i> . . . . .	"	—	64.2	49.4	57.2	60.8	57.8
<b>Munkanélk. száma Nomb. des chômeurs:</b>							
Keresztényszocialista szakszervezetek <i>Syndicats socialistes-chrétiens</i> . . . . .	—	—	—	<sup>3)</sup> 1.734	995	1.057	1.116
Szociáldemokrata szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes-démocrates</i> . . . . .	—	—	—	27.437	32.041	27.160	25.495
Együtt . . . . .	—	—	—	29.171	33.036	28.217	26.611
<b>Munkabérek — Salaires: <sup>4)</sup></b>							
Bádogos — <i>Ferblantiers</i> . . . . .	órabér kor. <i>salaires à l'heure en cour.</i>	—	—	7.721	8.554	9.450	—
Asztalos — <i>Menuisiers</i> . . . . .	"	—	—	6.812	7.864	7.929	—
Szabó — <i>Tailleurs</i> . . . . .	"	—	—	8.581	11.160	9.969	—
Kőműves — <i>Maçons</i> . . . . .	"	—	—	8.459	10.117	9.324	—
Napszámos — <i>Journaliers</i> . . . . .	"	—	—	4.853	5.020	5.586	—
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabr.</i>	"	—	—	2.964	3.557	4.061	—
Napszámosnő — <i>Journalières</i> . . . . .	"	—	—	3.715	5.708	5.289	—
<b>3. Termelés. — Production.</b>							
Búza — <i>Froment</i> . . . . .	q	1911/13. évi átl. <i>moyenne de 1911 à 1913</i>	22,206.183	18,426.572	14,034.771	—	18,384.961
Rozs — <i>Seigle</i> . . . . .	"	8,24.8424	7,944.139	5,614.498	—	—	7,943.149
Árpa — <i>Orge</i> . . . . .	"	7,869.244	5,937.613	3,203.123	—	—	4,922.491
Zab — <i>Avoine</i> . . . . .	"	4,449.918	3,985.575	2,280.718	—	—	3,413.954
Tengeri — <i>Maïs</i> . . . . .	"	15,024.289	12,509.418	18,828.066	—	—	23,488.383
Burgonya — <i>Pommes de terre</i> . . . . .	"	19,507.196	13,342.276	15,351.479	—	—	23,054.775
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i> . . . . .	"	15,867.212	8,635.888	12,742.032	—	—	15,252.572
Bor (mustterm.) — <i>Vin (production de moût)</i>	hl	1,997.622	4,696.560	1,368.165	—	—	—
Kőszén — <i>Houille</i> . . . . .	q	8,060.857	6,786.436	6,886.750	598.284	545.029	—
Barnaszén — <i>Lignite</i> . . . . .	"	54,525.932	62,246.767	57,416.547	3,519.915	3,433.175	—
Szesz <sup>2)</sup> — <i>Alcool</i> <sup>2)</sup> . . . . .	hl	—	238.856	225.144	2.451	—	—
Cukor (nyerscukorértékben) <sup>2)</sup> — <i>Sucre (en valeur de sucre brut)</i> <sup>2)</sup> . . . . .	q	2,758.927	818.820	1,234.450	90	13.610	2021570 <sup>5)</sup>

1) Az adatok Magyarország mai területére vonatkoznak. — *Les données se rapportent au territoire actuel de la Hongrie.*2) A feltüntetett évvel végződő gazdasági év adatai. — *Données de la campagne finissant à l'année indiquée.*3) Átlag. — *Moyenne.*4) Mérlegelt átlag. — *Moyenne prise en considération.*5) Az 1924/5. gazdasági év adata. — *Donnée de la campagne de 1924/5.*

(folytatás — suite)

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti ad. <i>Données d'avant- guerre</i>	1923	1924	1 9 2 5		
					július <i>juillet</i>	augusztus <i>août</i>	szeptember <i>septembre</i>
<b>4. Pénz és hitel. — Monnaie et crédit.<sup>1)</sup></b>							
A korona zürichi árfolyama — <i>Cours du change de la cou- ronne à Zurich . . . . .</i>	100K = sv. fr. 100 cour. = francs suiss. 1 sv. fr. = kor. 1 fr. suiss. = cour.	1913 105.01	0.0305	0.007025	0.00725	0.00727	0.00726
		0.952	3.229	14.234	13.780	13.755	14.463
Postatakarékpénztári betétállá- dék — <i>Effectif des dépôts à la Caisse d'épargne postale .</i>	millió kor. <i>en millions de cour.</i>	—	104.699	1,884.895	1,194.955	1,240.449	1,074.248
13 legnagyobb pénzint. betétáll. — <i>Effectif des dépôts des 13 établ. de crédit les plus importants</i>	"	—	421.654	3,454.371	3,807.579	4,163.523	4,385.023
Csődök — <i>Faillites . . . . .</i>	száma <i>nombre</i>	—	15	58	35	34	57
Kényszeregyezségek — <i>Concor- dats judiciaires . . . . .</i>	"	—	—	—	175	98	127
Magyar Nemzeti Bank — <i>Banque Nationale de Hongrie:</i>							
Érckészlet — <i>Encaisse métall.:</i> (arany, ezüst, devizák és valu- ták — <i>or, argent, devises et valeurs</i> ) . . . . .	millió kor. <i>en millions de cour.</i>	—	—	2,479.497	2,646.727	2,813.765	2,976.976
Leszámitolt váltók, közraktári jegyek és értékpapírok — <i>Trai- tes, warrants et titres escomptés</i>	"	—	—	1,976.888	1,562.930	1,564.050	1,734.291
Jegyforg. — <i>Billets en circul.</i>	"	—	—	4,513.990	4,743.642	4,990.549	5,102.507
Kamatláb — <i>Taux en banque</i>	%	—	—	12.5	9	9	9
Tőzsdeindex <sup>2)</sup> — <i>Indice de la Bourse . . . . .</i>	száma <i>nombre</i>	100	32.6	13.3	11.4	11.7	11.2
Nagykereskedelmi indexszám — <i>Nombre-indice des prix de gros</i>	"	1	7.915	23.466	19.591	19.333	19.521
Megélhetési indexszám — <i>Nombre- indice du coût de la vie . . .</i>	"	1	—	17.103	16.126	15.354	15.253
<b>5. Külkereskedelmi forgalom Commerce extérieur.</b>							
Behozatal — <i>Importation . . . . .</i>	drb — <i>pièces</i>	—	164.720	327.589	35.425	60.447	
	q	—	37,540.090	45,135.320	3,781.785	3,743.280	
	ezer ar. kor. <i>en milliers de couronn. or</i>		422.985	702.806	53.349	62.730	
Kivitel — <i>Exportation . . . . .</i>	drb — <i>pièces</i>	—	1,195.174	1,217.297	24.610	27.785	
	q	—	12,089.211	16,956.746	1,612.878	2,329.219	
	ezer ar. kor. <i>en milliers de couronn. or</i>		338.088	575.010	50.691	70.988	

<sup>1)</sup> A csődök kivételével év-, félév- illetve hóvégi adatok. — *Données à la fin de l'époque, excepté pour les faillites.*<sup>2)</sup> Az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével. — *Eu égard aux changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.*